

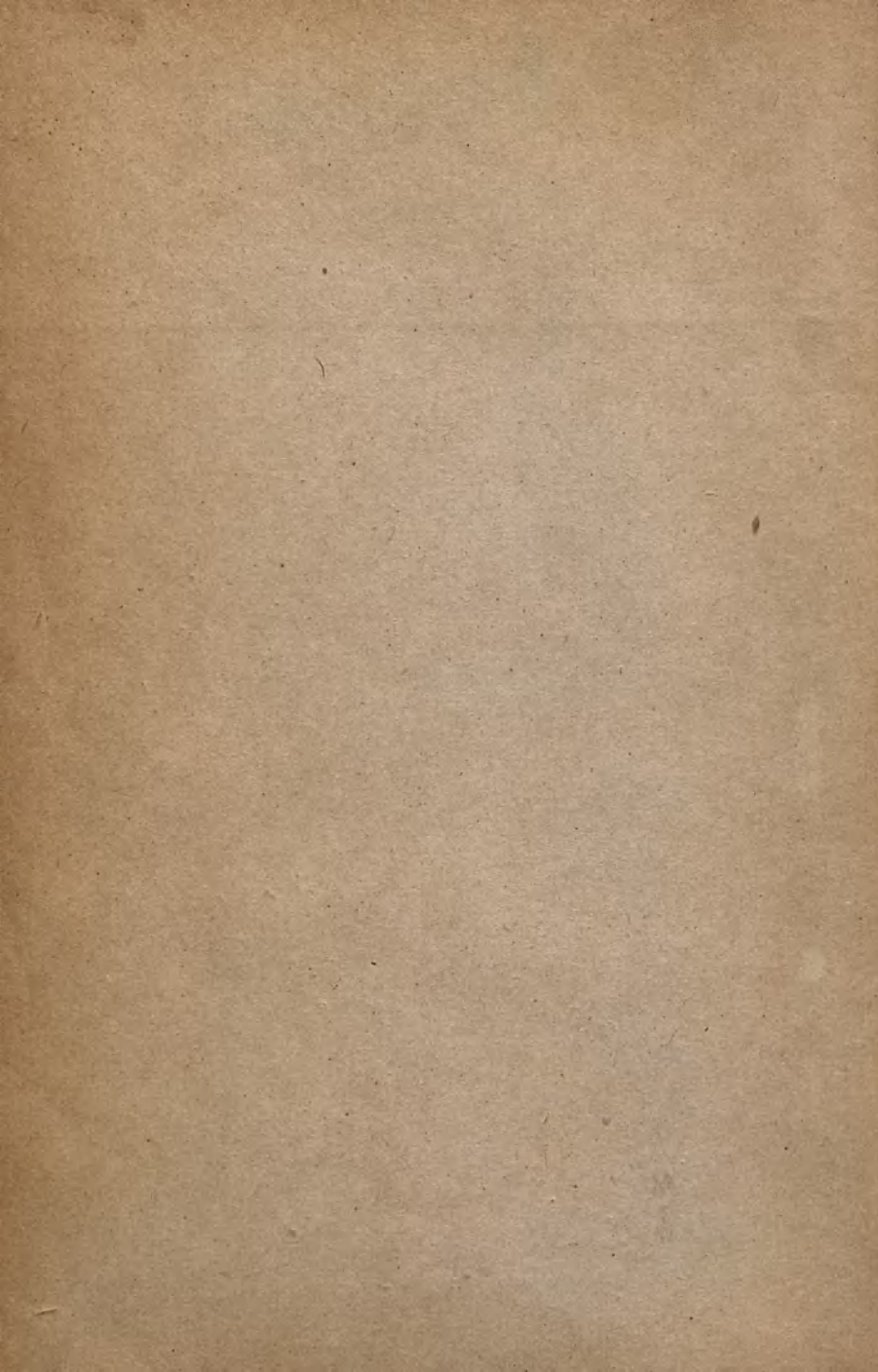
Biblioteka Śródmiejska

3636

I

Pracownia Śląska

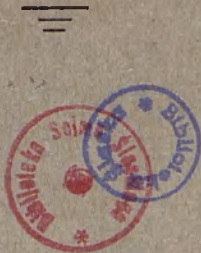
Materiały

do

Ustawy Konstytucyjnej

z dnia 15 lipca 1920 r.

zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego
(Dz. U. R. P. nr. 73 poz. 497 z 1920 r., nr. 26 poz.
146 z 1921 r., nr. 69 poz. 449 z 1921 r., nr. 85 poz.
608 z 1921 r., nr. 46 poz. 388 art. 2 z 1922 r.)

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Śląskiego
czcionkami Zakładów Graficznych K. Miarka Sp. Wyd. z ogr. por.
w Mikołowie

Materiały

do

Ustawy Konstytucyjnej

z dnia 15 lipca 1920 r.

zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego
(Dz. U. R. P. nr. 73 poz. 497 z 1920 r., nr. 26 poz.
146 z 1921 r., nr. 69 poz. 449 z 1921 r., nr. 85 poz.
608 z 1921 r., nr. 46 poz. 388 art. 2 z 1922 r.)

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Śląskiego
czcionkami Zakładów Graficznych K. Miarka Sp. Wyd. z ogr. por.
w Mikołowie

3636

I

30.000,-

X-4822
3636 I

MARSZAŁEK
SEJMU ŚLĄSKIEGO

Przy naradach nad projektem ustawy o wewnętrznym ustroju Województwa Śląskiego będzie często potrzebna dokładna interpretacja statutu autonomicznego. To mnie spowodowało zebrać materiały do statutu tego. Ustawy niemieckie i pruskie mogą wykładnię ułatwić, ponieważ ustawodawca polski chciał dać więcej aniżeli niemiecki.

Materiały polskie uprzystępniał mi pan Marszałek Sejmu R. P.; nie można było odszukać protokołów Komisji Konstytucyjnej Sejmu Ustawodawczego.

Katowice, dnia 11 grudnia 1932 r.

(—) Wolny.

T R E Ś Ć.

	Str.
1. Statut organiczny	7
2. Wniosek nagły posła Buzka i podpisanych prezesów klubów sejmowych w sprawie sta- tutu organicznego	31
a) Projekt posła Dr. Buzka	35
b) Projekt Polskiego Komisarjatu Ple- biscytowego	56
3. Sprawozdanie Komisji Konstytucyjnej i pro- jekt ustawy Komisji tej	75
4. Sprawozdanie stenograficzne z II i III czyta- nia projektu statutu organicznego	78
5. Materiały do art. 8a i 33 statutu organicznego	93
6. Materiały do ust. 3 i 5 art. 40 stat. org.	107
7. Sprawozdanie stenograficzne z II i III czyta- nia nad projektem ustawy o tymczasowem sprawowaniu władzy ustawodawczej i na- czelnej władzy wykonawczej w wojewódz- twie śląskiem	113
8. II i III czytanie nad projektem ustawy o roz- ciągnięciu na ziemie górnośląskie wojewódz- twa śląskiego Konstytucji Rz. P. i niektó- rych innych ustaw, oraz w przedmiocie zmian w ustawodawstwie na tych ziemiach obowiązującym	121
9. Pruska ustawa o utworzeniu prowincji „Gór- ny Śląsk”	129
10. Pruska ustawa o tymczasowych wyborach do rady państwa (Staatsrat) w prowincji Gór- ny Śląsk	133

	Str.
11. Prawo prowincyj wedle konstytucji pruskiej	137
12. Ustawa niemiecka dot. Górnego Śląska . .	144
13. Niektóre postanowienia konstytucji niemieckiej	148
14. § 4 artykułu 1 Konwencji Genewskiej . .	152

S K R Ó T Y.

Kom. Pl. — Polski Komisarjat Plebiscytowy dla Górnego Śląska.

Kom. Konst. — Komisja Konstytucyjna Sejmu Ustawodawczego.

USTAWA KONSTYTUCYJNA

z dnia 15-go lipca 1920 roku

zawierająca statut organiczny Województwa Śląskiego.

(Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497 z 1920 r., nr. 26, poz. 146 z 1921 r., nr. 46, poz. 388 art. 2 liczba 9 i 12 z 1922 r.).

I. Przepisy ogólne.

Art. 1.

Województwo Śląskie¹⁾ będzie obejmowało wszystkie ziemie śląskie przyznane Polsce, czy to ze Śląska Cieszyńskiego, czy też na mocy art. 88 Traktatu Wersalskiego z Niemcami z 28 czerwca 1919 r. (Dz. Ustaw z 26 kwietnia 1920 r. Nr. 35, poz. 200).

Województwo Śląskie będzie nieodłączną częścią składową Rzeczypospolitej Polskiej i będzie posiadało prawa samorządne stosownie do przepisów niniejszego statutu organicznego.

¹⁾ Art. 1 projektu Dr. Buzka, art. 1 proj. Kom. Pl.

Art. 2.

Dotychczasowe prawa i rozporządzenia¹⁾, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszego statutu w granicach Śląska, pozostają w mocy nadal, o ile nie zostaną zmienione zgodnie z przepisami tego statutu.

¹⁾ Art. 22 projektu Dr. Buzka, art. 2 proj. Kom. Pl.

Art. 3.

Wszyscy mieszkańcy Województwa Śląskiego, posiadający prawa obywatelstwa Rzeczypospolitej Polskiej, są równouprawnieni, a wszelkie prawa wyjątkowe zostają zniesione z chwilą wejścia w życie niniejszego statutu ¹⁾.

¹⁾ Art. 3 proj. Kom. Pl.

II. Kompetencje ustawodawstwa i samorządu śląskiego.

Art. 4.

Dla ustawodawstwa Sejmu Śląskiego są zastrzeżone sprawy następujące: ¹⁾

¹⁾ Art. 4 i 18 (wstęp) proj. Dr. Buzka, art. 6 proj. Kom. Pl.

1. ustawodawstwo o używaniu języka polskiego i niemieckiego ²⁾ w służbie zewnętrznej wszelkich cywilnych władz i urzędów na obszarze Śląska,

²⁾ Art. 18 liczb 1 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 1 proj. Kom. Pl.

2. ustawodawstwo o ustroju śląskich władz administracyjnych ³⁾ i o samorządzie powiatowym i gminnym, tudzież podział administracyjny Śląska,

³⁾ Art. 18 liczb 2 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 2 proj. Kom. Pl.

3. ustawodawstwo sanitarne ⁴⁾ w zakresie higieny publicznej i samorządowych urządzeń sanitarnych z wyjątkiem przepisów o zwalczaniu chorób zaraźliwych i zaraz zwierzęcych;

⁴⁾ Art. 18 liczb 3 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 3 proj. Kom. Pl.

4. ustawodawstwo o organizacji sił policyjnych i żandarmerji ⁵⁾,

⁵⁾ Art. 18 liczb 4 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 4 proj. Kom. Pl.

5. ustawodawstwo o policji budowlanej, ogniowej, drogowej i o utrzymywaniu dróg lądowych ⁶⁾,

⁶⁾ Art. 18 liczb 6 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 5 proj. Kom. Pl.

6. ustawodawstwo w zakresie szkolnictwa ogólnokształcącego oraz zawodowego wszelkich typów i stopni ⁷⁾,

⁷⁾ Art. 18 liczb 5 proj. Dr. Buzka art. 6 liczb 6 proj. Kom. Pl.

7. ustawodawstwo w sprawach wyznaniowych ⁸⁾ z wykluczeniem spraw kościelnych, wchodzących w zakres polityki zagranicznej (Concordat),

⁸⁾ Art. 18 liczb 5 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczby 7 proj. Kom. Pl.

8. ustawodawstwo o zaopatrzeniu ubogich i o zwalczaniu żebractwa i włóczęgostwa ⁹⁾,

⁹⁾ Art. 18 liczb 6 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 8 proj. Kom. Pl.

9. ustawodawstwo we wszystkich sprawach, których przedmiotem jest ustawowa organizacja zawodowa rolnicza, organizacja kredytu rolniczego, komasacja gruntów, wytwórczość rolnicza i leśna oraz uprawianie i używanie przeznaczonych na nie obszarów ¹⁰⁾, jako to: leśnictwo, polowanie, rybołówstwo, chów bydła, ochrona pól (policja polowa) i zarządzenia celem tępienia szkodników rolnych i leśnych,

¹⁰⁾ Art. 18 liczb 7 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 9 proj. Kom. Pl.

10. ustawodawstwo o meljoracjach ¹¹⁾ rolnych,

¹¹⁾ Art. 18 liczb 9 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 10 proj. Kom. Pl.

11. ustawodawstwo wodne ¹²⁾ łącznie z ustawodawstwem o budownictwie wodnem, z wyjątkiem ¹³⁾ ustawodawstwa o sztucznych drogach wodnych, tudzież regulacji rzek żeglownych i granicznych.

¹²⁾ Art. 18 liczb 9 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 11 proj. Kom. Pl.

¹³⁾ Od słów „z wyjątkiem“ poprawka uchwalona w II czytaniu.

12. ustawodawstwo o zaopatrzeniu ludności śląskiej w energję elektryczną ¹⁴⁾ dla celów prywatnych i publicznych,

¹⁴⁾ Art. 18 liczb 11 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 12 proj. Kom. Pl.

13. ustawodawstwo o kolejach ¹⁵⁾ drugo i trzeciorzędnych (lokalnych), oraz o komunikacji elektrycznej i motorowej ¹⁶⁾,

¹⁵⁾ Art. 18 liczb 14 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 13 i art. 5 liczb 5 proj. Kom. Pl.

¹⁶⁾ Art. 18 liczb 11 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 13 proj. Kom. Pl.

14. ustawy przeciwko lichwie ¹⁷⁾, tudzież ustawodawstwo, zmierzające do ukrócenia spekulacji na każdym polu (spekulacji nieruchomościami, skup towarów, kwestja mieszkaniowa i t. d.,

¹⁷⁾ Art. 18 liczb 8 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 14 proj. Kom. Pl.

15. ustawodawstwo w sprawie zakładów użyteczności publicznej względnie w sprawie robót publicznych ¹⁸⁾, dokonanych na koszt Skarbu Śląskiego,

¹⁸⁾ Art. 18 liczb 11 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 15 proj. Kom. Pl.

tudzież w sprawie dotowanych ze Skarbu Śląskiego spółek akcyjnych lub kooperatyw,

16. ustalanie dorocznego budżetu śląskiego¹⁹⁾ i zatwierdzanie zamknięć rachunkowych, zaciąganie pożyczek wojewódzkich, zbywanie, zamiana i obciążanie nieruchomości majątku wojewódzkiego i przyjęcie gwarancji finansowej przez Skarb Śląski.

¹⁹⁾ Art. 18 liczb 12 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 16 proj. Kom. Pl.

Sprzedaż publiczna rent i innych obligacyj wojewódzkich śląskich może być dokonywana poza granicami Śląska tylko za zezwoleniem Ministerstwa Skarbu,

17. nakładanie podatków i opłat publicznych śląskich²⁰⁾ stosownie do przepisów ustawy, przewidzianej w art. 5-tym.

²⁰⁾ Art. 18 liczb 13 proj. Dr. Buzka, art. 6 liczb 17 proj. Kom. Pl.

Art. 5.

Zakres spraw Sejmu Śląskiego w dziedzinie skarbości, a zwłaszcza stosunek systemu podatkowego śląskiego do systemu podatkowego państwowego i wzajemny stosunek administracji skarbowej państwowej i śląskiej będą ustalone w równobrzmiących ustawach: państwowej i śląskiej. Projekt tych ustaw będzie ułożony przez Radę Ministrów w porozumieniu z Radą Wojewódzką¹⁾,

¹⁾ Art. 19 proj. Dr. Buzka.

Do tego czasu obowiązują na terenie Województwa Śląskiego:

1. ustawy o podatkach i opłatach, które obowiązywały na Śląsku dnia 1-go stycznia 1919 roku:

2. ustawy o podatkach i opłatach, wprowadzonych później przez rządy niemiecki, pruski lub czeski i komisje międzysojusznicze o tyle, o ile ich ważność będzie utrzymana ustawą Sejmu Śląskiego;
3. ustawy o dodatkach do podatków bezpośrednich, uchwalone na potrzeby województwa przez Sejm Śląski, które bez zgody Ministra Skarbu nie będą mogły przekraczać 100%;
4. obowiązywać ²⁾ będą wreszcie i te podatki i opłaty, które zostały jednolicie uregulowane przez ustawy państwowe na całym terenie Rzeczypospolitej, a których moc rozciąga się także na terytorjum Województwa Śląskiego. W wypadku tym podatki te i opłaty wchodzi w miejsce analogicznych podatków i opłat, poprzednio obowiązujących.

²⁾ Art. 7 ust. 3 proj. Kom. Pl.

Sejm Śląski mocen będzie ³⁾ ujednolicić podatki, dotąd pobierane na ziemiach śląskich i utrzymać te systemy, które w czasie objęcia władzy przez Polskę na tych ziemiach obowiązywały, o ile nie będzie się to sprzeciwiało powyższemu punktowi 4.

³⁾ Art. 7 ust. 2 proj. Kom. Pl.

Dochód z podatków i opłat, pobieranych ze Śląska, wpływać będzie do Skarbu Śląskiego ⁴⁾, który też prowadzi administrację podatkową.

⁴⁾ Art. 7 ust. 4 proj. Kom. Pl.

Z tych dochodów oddaje Skarb Śląski na potrzeby ogólnopaństwowe część, odpowiadającą liczbie mieszkańców i sile podatkowej Śląska, a obliczoną w sposób podany w dodatku ⁵⁾.

⁵⁾ Poprawki uchwalone w II czytaniu.

Kwotę należną ustala corocznie Rada Ministrów na podstawie wniosków Rady Wojewódzkiej i publikuje swą decyzję wraz ze szczegółowym uzasadnieniem.

D o d a t e k d o a r t y k u ł u 5 - g o .

Należy obliczać corocznie:

1. ludność cywilną Województwa Śląskiego, = a,
2. ludność cywilną Rzeczypospolitej Polskiej wraz z Województwem Śląskiem, = b,
3. dochód ogólny Skarbu Śląskiego z podatków i opłat pobieranych ze Śląska, atoli bez dochodu z dodatków do podatków (punkt 3, art. 5), = c,
4. dochód ogólny Skarbu Rzeczypospolitej i Skarbu Śląskiego z podatków i opłat wszelkiego rodzaju (bez dodatków do podatków), = d,
5. Skarb Śląski zatrzymuje na własne potrzeby
część równającą się: $\frac{c}{2} - \frac{d}{2} \cdot \frac{a}{b}$
6. Skarb Śląski oddaje na potrzeby ogólnopaństwowe
część równającą się: $\frac{c}{2} - \frac{d}{2} \cdot \frac{a}{b}$

Art. 6.

We wszystkich sprawach, niezastrzeżonych dla Śląska, jest ustawodawstwo śląskie właściwem, o ile Województwo Śląskie jest wyraźnie wyjętem z pod zakresu działania odnośnej ustawy państwowej¹⁾.

¹⁾ Art. 4 ustęp 2, 21, 22 ust. 1 i 2, 27, 29 proj. Dr. Buzka, art. 8 ust. 1 i 2 proj. Kom. Pl.

Ustawodawstwo śląskie będzie jednak zawsze uprawnione do wydawania przepisów cywilnych i kar-

nych²⁾ w sprawach, zastrzeżonych dla ustawodawstwa śląskiego.

²⁾ Art. 22 ust. 3 proj. Dr. Buzka, art. 8 ust. 3 proj. Kom. Pl.

Art. 7.

Ustawodawstwo o ubezpieczeniu socjalnem i zaopatrzeniu inwalidów wojennych, tudzież wdów i sierot wojennych¹⁾ jest rzeczą Sejmu Śląskiego tak długo, dopóki ustawodawstwo państwowe nie zapewni klasie robotniczej, względnie inwalidom, wdowom i sierotom wojennym w całej Rzeczypospolitej Polskiej lepszego lub przynajmniej takiego samego zaopatrzenia, co ustawy na Śląsku obowiązujące.

¹⁾ Art. 23 proj. Dr. Buzka, art. 9 proj. Kom. Pl.

Art. 8.

Zgody Sejmu Śląskiego będzie wymagało :

1. wszelkie ograniczanie ilościowe wytwórczości przedsiębiorstw śląskich w dziedzinie produkcji węgla, hutnictwa, wyrobów chemicznych, cementu i innych gałęzi produkcji, zatrudniających na Śląsku conajmniej tylu robotników, co odpowiednie przedsiębiorstwa w innych dzielnicach Polski razem wziętych;
2. wprowadzanie podatków od produkcji lub monopolu na węgiel, wyroby hutnicze, wyroby chemiczne, cement i inne gałęzie produkcji, zatrudniające na Śląsku conajmniej tylu robotników, co odpowiednie przedsiębiorstwa w innych dzielnicach Polski razem wziętych.

Podatek handlowy lub podatek konsumpcyjny nie będzie uważany za podatek od produkcji.

Art. 8 a ¹⁾).

Wszelkie zmiany ustaw, dotyczących górnictwa ²⁾, przemysłu, handlu i rękodzielnictwa, obowiązujących w Województwie Śląskiem w dniu przyjęcia Górnego Śląska przez Polskę, mogą nastąpić tylko za zgodą Sejmu Śląskiego.

¹⁾ Artykuł 8 a podano w brzmieniu artykułu 1-go litera „A” Ustawy Konstytucyjnej z dnia 8 marca 1921 roku (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 146) dotyczącej uzupełnienia Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15-go lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497).

²⁾ Art. 29 ust. 3 proj. Dr. Buzka, art. 8 ust. 2 proj. Kom. Pl. — Wniosek Rządu o art. 8 a, sprawozdanie Kom. Konst. i rozprawa na plenarnem posiedzeniu strony 91 — 104 niniejszego druku.

Art. 9.

Wprowadzenie waluty polskiej ¹⁾, jako jedyne go prawnego środka płatniczego w Województwie Śląskiem, nastąpi w drodze porozumienia się Ministerstwa Skarbu z Radą Wojewódzką. W powyższy sposób zostanie ustalony sposób przejścia na walutę polską, przyczem będą obowiązywały przepisy art. 10.

¹⁾ Art. 18 liczba 14 proj. Dr. Buzka, art. 5, liczba 6 i art. 28 Kom. Pl. — Przemówienie posła Głębińskiego na plenarnem posiedzeniu do art. 8 a strona 102 niniejszego druku.

Art. 10 ¹⁾).

Znaki pieniężne w walucie niemieckiej, znajdujące się w posiadaniu ludności Województwa Śląskiego, nie będą poddane przymusowemu wykupowi na rzecz Skarbu Państwa, będą natomiast traktowane narówni z innymi walutami zagranicznymi i jako takie dopuszczone do transakcyj bankowych i giełdowych.

¹⁾ Uchwała Sejmu Śląskiego z dnia 19 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 18). — Rozp. Ministra Skarbu z dnia 12 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 18, poz. 117).

Przepisy artykułu 2-go ustawy z dnia 20-go listopada 1919 r. o walucie w obrębie b. dzielnicy pruskiej, we-

dług którego wszystkie zobowiązania w markach niemieckich winny być uiszczone markami polskimi w równej nominalnej sumie, nie znajdując w Województwie Śląskiem zastosowania.

Art. 11.

Połączenie administracji kolejowej¹⁾ na terenie Województwa Śląskiego z administracją kolejową państwową będzie przeprowadzone stopniowo w porozumieniu Rządu Rzeczypospolitej z Radą Wojewódzką, względnie z Tymczasową Radą Wojewódzką.

¹⁾ Art. 18 liczba 14 proj. Dr. Buzka, art. 5 liczba 5 proj. Kom. Pl.

Art. 12.

Na własność Skarbu Śląskiego przechodzi¹⁾ położona w obrębie Województwa Śląskiego własność b. prowincjonalnego związku komunalnego śląskiego, a wzgl. funduszy i zakładów, pozostających pod zwierzchnim zarządem Sejmu i Wydziału Prowincjonalnego we Wrocławiu, tudzież własność b. funduszu krajowego śląskiego i innych funduszy i zakładów, pozostających pod zwierzchnim zarządem Sejmu Krajowego i Wydziału Krajowego w Opawie.

¹⁾ Art. 20 proj. Dr. Buzka, art. 10 proj. Kom. Pl.

III. O Sejmie i ustawodawstwie śląskiem.

Art. 13.

Pierwszy Sejm Śląski będzie wybrany¹⁾ w głosowaniu powszechnem, bezpośredniem, równem, tajnem i stosunkowem. Na każdych 25.000 mieszkańców będzie przypadał jeden poseł.

¹⁾ Art. 6, 38 proj. Dr. Buzka, art. 11 proj. Kom. Pl.

Podział na okręgi wyborcze ustali Rada Ministrów na wniosek Tymczasowej Rady Wojewódzkiej. Wybory

do Sejmu Śląskiego muszą się odbyć najdalej w ciągu 80 dni od chwili objęcia kraju przez władze polskie.

Wybory będą się odbywały według ordynacji wyborczej, obowiązującej przy wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, z tem zastrzeżeniem, że prawo wyborcze czynne przysługuje każdej osobie, posiadającej obywatelstwo polskie i zamieszkałej na Śląsku w dniu objęcia kraju przez władze polskie. Gdyby ze względów na odrębne stosunki Śląska niektóre przepisy tej ordynacji nie mogły znaleźć zastosowania — zastąpi je Rada Ministrów na wniosek Tymczasowej Rady Wojewódzkiej innemi przepisami.

Art. 14.

Sejm Śląski uchwali ustawę o wewnętrznym ustroju Województwa Śląskiego ¹⁾).

¹⁾ Art. 7, 9 proj. Dr. Buzka, art. 12 proj. Kom. Pl.

Ustawa ta określi szczegółowo skład Śląskiego Sejmu Wojewódzkiego, ordynację wyborczą i prawo wyborcze do tegoż Sejmu, sposób uchwalania i ogłaszania ustaw śląskich, ewentualnie zaprowadzenie referendum ludowego, prawo Sejmu do wykonywania kontroli nad działalnością Rady Wojewódzkiej, zwłaszcza zaś prawo Sejmu do zwracania się z interpelacjami do wojewody i do Rady Wojewódzkiej, prawo Sejmu do urządzania ankiet lub do delegowania specjalnych komisji w obrębie ustawodawstwa śląskiego i administracji śląskiej, czas trwania mandatu wybieralnych członków Rady Wojewódzkiej, zakres działania i ustrój izby obrachunkowej śląskiej i inne ważniejsze kwestje ustroju Sejmu Śląskiego, Rady Wojewódzkiej i jej departamentów administracyjnych ²⁾, śląskiego urzędu wojewódzkiego i innych urzędów śląskich.

²⁾ Art. 34, 35 proj. Dr. Buzka, art. 12 ust. 2 proj. Kom. Pl.

Art. 15.

Ustawa o wewnętrznym ustroju ¹⁾ Województwa Śląskiego będzie opublikowana w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej i w Dzienniku Ustaw Śląskich po podpisaniu jej przez Naczelnika Państwa. Naczelnik Państwa może odmówić swego podpisu, gdyby ustawa ta naruszała przepisy niniejszego statutu.

Decyzja Naczelnika Państwa winna nastąpić w ciągu 45 dni od dnia wręczenia Mu ustawy.

Zmiana ogłoszonej w ten sposób ustawy o wewnętrznym ustroju Województwa Śląskiego może nastąpić tylko z zachowaniem warunków, w niniejszym artykule wyszczególnionych.

¹⁾ Art. 8, 9 ust. 1 proj. Dr. Buzka, art. 13 proj. Kom. Pl.

Art. 16.

Sejm sprawdza ważność wyborów ¹⁾ niezaprotestowanych. O ważności wyborów zaprotestowanych rozstrzyga sąd, wyznaczony przez ustawę śląską, względnie co do pierwszego Sejmu Śląskiego — przez Sejm Śląski.

¹⁾ Art. 10 proj. Dr. Buzka, art. 15 proj. Kom. Pl.

Art. 17.

Członkowie Sejmu Śląskiego korzystają z takich samych praw nietykalności poselskiej, co posłowie do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej ¹⁾.

¹⁾ Art. 11 projektu Dr. Buzka, nie przejęto ograniczeń w art. 9 ust. 2 i art. 47 proj. Dr. Buzka; art. 16 proj. Kom. Pl. bez ograniczeń art. 14 i 44 proj. Kom. Pl.

Art. 18.

Posłowie otrzymują diety w wysokości, określonej uchwałą Sejmu. Oprócz tego przysługuje im prawo bez-

płatnego przejazdu na kolejach w obrębie Śląska położonych¹⁾).

¹⁾ Art. 12 proj. Dr. Buzka, art. 17 proj. Kom. Pl.

Art. 19.

Nikt nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za zgodne z prawdą sprawozdanie z jawnego posiedzenia Sejmu¹⁾).

¹⁾ Art. 13 proj. Dr. Buzka, art. 18 proj. Kom. Pl.

Art. 20.

Sejm wybiera ze swego grona Marszałka i jego zastępców. Regulamin sejmowy określi prawa i obowiązki Marszałka, liczbę wicemarszałków i sekretarzy, rodzaj i ilość komisij sejmowych, tudzież sposób i porządek obrad sejmowych¹⁾).

¹⁾ Art. 14 proj. Dr. Buzka, art. 19 proj. Kom. Pl.

Art. 21.

Naczelnik Państwa zwołuje, odracza i zamyka Sejm Śląski. Sejm winien być zwołany na pierwsze posiedzenie w trzeci wtorek po dniu wyborów i corocznie we wrześniu na sesję zwyczajną. Sesja ta nie może być ani odroczoną, ani zamkniętą przed uchwaleniem budżetu.

Naczelnik Państwa może zwołać Sejm Śląski w każdym czasie na sesję nadzwyczajną, winien zaś to uczynić na żądanie Rady Wojewódzkiej w ciągu 2-eh tygodni¹⁾).

¹⁾ Art. 15 proj. Dr. Buzka, art. 20 proj. Kom. Pl.

Art. 22.

Ustawa o wewnętrznym ustroju Województwa Śląskiego określi okres wyborczy Sejmu Śląskiego. Okres ten nie może trwać dłużej niż lat 5, licząc od dnia otwarcia Sejmu.

Naczelnik Państwa może rozwiązać Sejm Śląski, w wypadku tym jednak winien równocześnie zarządzić nowe wybory, które się muszą odbyć w ciągu 75 dni od dnia rozwiązania ¹⁾).

¹⁾ Art. 16 proj. Dr. Buzka, art. 21 proj. Kom. Pl.

Art. 23.

Inicjatywa ustawodawcza w Sejmie Śląskim przysługuje wojewodzie z upoważnienia Rządu Rzeczypospolitej, Radzie Wojewódzkiej i posłom sejmowym stosownie do przepisów regulaminu sejmowego ¹⁾).

Wojewodzie, zastępcy wojewody, członkom Rady Wojewódzkiej oraz wydelegowanym przez wymienionych urzędnikom przysługuje prawo przemawiania w Sejmie poza kolejną zapisanych mówców. To samo prawo przysługuje Ministrom Rzeczypospolitej ¹⁾).

¹⁾ Art. 17 ustęp 1 proj. Dr. Buzka, art. 22 ust. 1 i 3 proj. Kom. Pl.

Ustawy śląskie nie mogą naruszać niniejszego statutu, praw obywatelskich, zagwarantowanych w ustawie konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej, przepisów traktatów międzynarodowych, obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej, ani też przepisów innych ustaw państwowych, obowiązujących w dziedzinie, nie zastrzeżonej dla ustawodawstwa śląskiego ²⁾).

²⁾ Art. 17 ustęp 2 proj. Dr. Buzka, art. 5 i 22 ust. 2 proj. Kom. Pl.

IV. Władze administracyjne Województwa Śląskiego

Art. 24.

Naczelnymi organami administracji Województwa Śląskiego są: Wojewoda i Rada Wojewódzka ¹⁾).

¹⁾ Art. 2 proj. Dr. Buzka, art. 23 proj. Kom. Pl.

Art. 25 ¹⁾).

Rada Wojewódzka składa się z wojewody śląskiego, z tegoż zastępcy i 5 członków wybranych w głosowaniu stosunkowym przez Sejm Śląski. Przepisy o sposobie wyboru tych członków uchwali Sejm Śląski.

Wojewodę i jego zastępcę mianuje Naczelnik Państwa na wniosek Rady Ministrów.

Naczelnik Państwa może na wniosek Rady Ministrów zwolnić z urzędu wojewodę i jego zastępcę z prawem do emerytury.

¹⁾ Art. 24 proj. Dr. Buzka, art. 24 proj. Kom. Pl.

Art. 26 ¹⁾).

O ile ustawy państwowe lub śląskie stosownie do swych kompetencyj nie innego nie przepiszą, łączy wojewoda w sobie zakres praw naczelnego prezesa Regencji, a względnie prezydenta kraju ²⁾).

¹⁾ Ustęp 2-gi art. 26-go uchylono ustawą Sejmu R. P. z 13 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 224) i z 18-go marca 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 36, poz. 240); Sejm Śląski wyraził swą zgodę ustawą z 9 lipca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 73).

²⁾ Art. 8 ustęp 1, 25, 28, 29 ustęp 3, art. 30 ust. 1, 2, 5, art. 32, 33, 34 ustęp 2 proj. Dr. Buzka, art. 25 proj. Kom. Pl.

Art. 27.

Rada Wojewódzka korzysta z praw¹⁾, ustawą niniejszą i późniejszymi ustawami państwowymi lub śląskimi jej nadanych, tudzież z praw, nadanych ustawami pruskimi Radzie Prowincjonalnej, względnie Wydziałowi Prowincjonalnemu, a względnie z praw, nadanych statutem krajowym lub innemi ustawami austriackimi Wydziałowi Krajowemu.

¹⁾ Art. 26, 29, 31, 33, 34, 35, 37 proj. Dr. Buzka, art. 23, 26 proj. Kom. Pl.

Art. 28.

O ile ustawy śląskie nie innego nie przepiszą, zastępuje Rada Wojewódzka w całym zakresie ustawodawstwa śląskiego organ, przewidziany dotychczas przez prawodawstwo dla zatwierdzania rozporządzeń naczelnego prezesa lub prezesa Regencji¹⁾.

¹⁾ Art. 27 proj. Kom. Pl.

Art. 29.

Aż do wydania ustaw przez Sejm Śląski¹⁾ wyda Rada Wojewódzka za zgodą wojewody przejściowe przepisy o używaniu języka polskiego we władzach i urzędach, szkołach i t. d.

¹⁾ Art. 28 proj. Kom. Pl.

Art. 30.

Rada Wojewódzka pełni aż do innego uregulowania sprawy ustawą lub w drodze, przewidzianej w art. 39, funkcje wydziału Regencji¹⁾, o ileby była sądem administracyjnym, wystarcza obecność 4-ch członków Rady

¹⁾ Art. 29 proj. Kom. Pl.

i sędziego, zamianowanego przez Naczelnika Państwa. W wypadku tym wojewoda i jego zastępca nie biorą udziału w Radzie.

Art. 31.

Radę Wojewódzką zwołuje wojewoda, musi ją zaś zwołać na żądanie trzech członków Rady. Rada rozstrzyga większością głosów w obecności conajmniej trzech członków, nie licząc atoli wojewody względnie tegoż zastępcy ¹⁾).

¹⁾ Art. 30 ustęp 1, 2, 3 proj. Dr. Buzka, art. 30 proj. Kom. Pl.

Art. 32.

Wojewodzie przysługuje prawo do zawieszenia uchwał Rady, sprzeciwiających się ustawom lub przekraczających zakres działania Rady. W wypadkach takich oddaje wojewoda sprawę do rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w Warszawie ¹⁾).

¹⁾ Art. 30 ust. 5 proj. Dr. Buzka, art. 31 proj. Kom. Pl.

Art. 33.

Urzędnicy ¹⁾ państwowi urzędujący w Województwie Śląskiem, powinni w zasadzie pochodzić z Wo-

¹⁾ Artykuł 33 obejmował 3 ustępy. Ustępy 1 i 2 artykułu 33-go wprowadziła ustawa konstytucyjna z dnia 15 lipca 1920 r. a ustęp 3-ci ustawa konstytucyjna z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 146).

Ustępy 1-szy i 2-gi artykułu 33-go zniesiono ustawą z dnia 13-go lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 224), na którą wyraził Sejm Śląski swą zgodę ustawą z dnia 9 lipca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 73).

Na zniesienie ustępu 3-go Sejm Śląski w wyżej podanej ustawie odmówił swej zgody. Ustawę Sejmu Śląskiego uwzględnia ustawa z dnia 18-go marca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 36, poz. 240).

jewództwa Śląskiego. Przy obsadzaniu urzędów administracji państwowej na obszarze Województwa Śląskiego mają przy równych kwalifikacjach pierwszeństwo urzędnicy, pochodzący z Województwa Śląskiego. Urzędnicy i pracownicy, tudzież robotnicy z Województwa Śląskiego zatrudnieni w administracji państwowej, lub w przedsiębiorstwach państwowych w Województwie Śląskiem, mogą zostać przeniesieni do innych dzielnic Rzeczypospolitej Polskiej wbrew swej woli tylko wtenczas, jeżeli wymaga tego koniecznie ich wykształcenie, lub wydoskonalenie, albo przeważający interes służby państwowej²⁾.

²⁾ Wniosek Kom. Konst. o uchwalenie art. 33 i rozprawa na plenarnem posiedzeniu strony 95 — 104 niniejszego druku.

Art. 34.

Urzędnicy śląscy, nauczyciele i urzędnicy komunalni¹⁾, składają przysięgę służbową według roty i w sposób, przepisany dla urzędników Rzeczypospolitej.

¹⁾ Art. 41 — nie przyjęto art. 40 — proj. Dr. Buzka, art. 36 ust. 1 proj. Kom. Pl.

Członkowie Rady Wojewódzkiej przysięgają, że będą pełnili obowiązki sumiennie, zgodnie z prawem i w zamiarze służenia Rzeczypospolitej Polskiej²⁾.

²⁾ Art. 39 proj. Dr. Buzka, art. 36 ust. 2 proj. Kom. Pl.

V. Sądy.

Art. 35.

Wszystkie sądy wydają wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej¹⁾.

¹⁾ Art. 42 proj. Dr. Buzka, art. 37 proj. Kom.

Art. 36.

Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Radą Wojewódzką utworzy sąd apelacyjny dla Województwa Śląskiego, oznaczy jego siedzibę i wprowadzi rozporządzeniami nieodzowne zmiany w ustroju sądownictwa, adwokatury i notariatu oraz w ustawach postępowania sądowego. To upoważnienie Ministra Sprawiedliwości ustaje po upływie sześciu miesięcy od dnia objęcia władzy na Górnym Śląsku przez Rzeczpospolitą Polską. Wydane przez Ministra Sprawiedliwości rozporządzenia z mocą ustaw będą bezzwłocznie przedstawione Sejmowi Rzeczypospolitej, który może je zmienić lub uchylić ¹⁾).

¹⁾ Ustęp 1 podano w brzmieniu ustawy z dnia 18 października 1921 r. (Dz. U. Rz. P. nr. 85, poz. 608). — Art. 43 ust. 2, 44 ust. 1 proj. Dr. Buzka; art. 38 i 39 proj. Kom. Pl.

O ile ustawa państwowa nie innego nie przepisze, przysługują:

1. sądowi apelacyjnemu, oznaczonemu w ust. 1 kompetencja sądu apelacyjnego we Wrocławiu i sądu kameralnego w Berlinie w stosunku do ziem z Śląska Pruskiego oraz sądu apelacyjnego w Krakowie i w Bernie w stosunku do ziem z Śląska Cieszyńskiego;
2. Sądowi Najwyższemu w Warszawie atrybucje sądu Rzeszy Niemieckiej w Lipsku ²⁾), jako instancji rewizyjnej i zażaleniowej, z wyjątkiem spraw o przestępstwa ³⁾), których akt oskarżenia nie kwalifikuje jako zbrodnie. W sprawach tych będzie sąd apelacyjny, oznaczony w ustępie 1-szym właściwą instancją do rozstrzygnięcia zażaleń oraz rewizyj, wniesionych przeciwko uchwałom sądów okręgo-

²⁾ Art. 43 proj. Dr. Buzka.

³⁾ W brzmieniu poprawki, uchwalonej w II czytaniu.

wych⁴⁾), względnie wyrokom, wydanym przez nie jako sądów pierwszej instancji;

3. Sądowi Najwyższemu w Warszawie atrybucje Sądu Najwyższego w Wiedniu w stosunku do ziem z Śląska Cieszyńskiego.

⁴⁾ W brzmieniu poprawki, uchwalonej w II czytaniu.

Art. 37.

Nadzór nad wszystkimi sądami zwyczajnymi przysługuje Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 38.

Mianowanie urzędników wymiaru sprawiedliwości dokonuje się na zasadach, obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej, a to w pierwszych 5 latach po wysłuchaniu wojewody¹⁾.

¹⁾ Art. 36, 44 ust. 2 proj. Dr. Buzka, art. 40 proj. Kom. Pl.

Art. 39.

Ustawa śląska ustanowi w miejsce sądów niemieckich i pruskich, a względnie austriackich, które nie są sądami zwyczajnymi, sądy administracyjne z właściwością aż do ujednostajnienia danego prawodawstwa dla całej Polski¹⁾.

¹⁾ Patrz rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 1 sierpnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 12, poz. 42) i dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 82) oraz ustawę z dnia 9 maja 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 20, poz. 129), dalej ustawę z dnia 28 maja 1924 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustaw o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. nr. 50, poz. 505).

Art. 45, 46 proj. Dr. Buzka, art. 41 proj. Kom. Pl.

VI. Przepisy końcowe.

Art. 40.

Od chwili przyznania Polsce Śląska Cieszyńskiego, aż do objęcia kraju przez Polskę na Górnym Śląsku rządzić będzie na Śląsku Cieszyńskim Komisja Tymcza-

sowa, złożona z Komisarza Rządowego, z jego zastępcy i z 5 członków, mianowanych przez Radę Ministrów. Komisarza i jego zastępcę mianuje Naczelnik Państwa na wniosek Rady Ministrów ¹⁾).

Od chwili przejęcia władzy na Górnym Śląsku przez Rzeczpospolitą obejmą zarząd administracyjny Województwa Śląskiego zamianowani na wniosek Rady Ministrów przez Naczelnika Państwa wojewoda i jego zastępcę i tymczasowa Rada Wojewódzka, złożona z 20-tu członków, mianowanych przez Radę Ministrów. Z tych 20 członków pochodzić będzie $\frac{3}{4}$ z Górnego Śląska a $\frac{1}{4}$ ze Śląska Cieszyńskiego. Mianowanie nastąpi na wniosek wojewody z uwzględnieniem miejscowych potrzeb administracyjnych, gospodarczych i narodowościowych tak polskich jak i niemieckich ¹⁾).

Wojewoda ²⁾ w porozumieniu z tymczasową Radą Wojewódzką będzie miał do czasu zebrania się Sejmu Śląskiego władzę ustawodawczą w zakresie, zastrzeżonym dla ustawodawstwa śląskiego, i w wypadkach, wymagających koniecznie niezwłocznego ustawodawczego uregulowania. Wydane na tej podstawie dekrety z mocą ustawy tracą swoją moc, o ile ich nie zatwierdzi Sejm Śląski, któremu muszą być na pierwszym posiedzeniu do zatwierdzenia przedłożone.

Czynność Tymczasowej Rady Wojewódzkiej ustaje z chwilą ukonstytuowania się Rady Wojewódzkiej, co nastąpić winno najpóźniej w 2 tygodnie po zebraniu się Sejmu Śląskiego.

Aż do ukonstytuowania się Rady Wojewódzkiej ²⁾ kompetencje jej, z wyjątkiem kompetencji określonych w art. 9 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15-go lipca 1920 r. wykonywać będzie Tymczasowa Rada Wojewódzka.

1) Art. 3 proj. Dr. Buzka, art. 42 proj. Kom. Pl.

2) Ustępy 3 i 5 dodano ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 449). — Wniosek Rządu i posiedzenie plenarne strony 105 — 118 niniejszego druku.

Art. 41.

W ciągu pierwszych 10 lat od chwili objęcia Śląska przez Polskę nominacja wszystkich urzędników, których nie mianują lub nie wybierają władze lub instytucje śląskie, nie może nastąpić bez wysłuchania wojewody ¹⁾).

¹⁾ Art. 36 proj. Dr. Buzka, art. 43 proj. Kom. Pl.

Art. 42.

Niniejsza ustawa konstytucyjna uchyla wszelkie dotychczasowe przepisy sprzeczne z jej postanowieniami ¹⁾).

¹⁾ Art. 48 proj. Dr. Buzka, art. 4 i 45 proj. Kom. Pl.

Art. 43.

Wykonanie niniejszej ustawy należy do Prezydenta Ministrów ¹⁾).

¹⁾ Art. 49 proj. Dr. Buzka, art. 46 proj. Kom. Pl.

Art. 44.

Ustawa, zmieniająca niniejszą Ustawę Konstytucyjną, a ograniczająca prawa ustawodawstwa lub samorządu śląskiego (artykuły 1, 4 do 12, 13 do 33, 36 do 42 i 44) wymagać będzie zgody Sejmu Śląskiego ¹⁾).

¹⁾ Co do artykułu 8 a i art. 33 obowiązuje artykuł 2 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 146) dotyczącej uzupełnienia ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497):

„Ustawa, zmieniająca niniejszą Ustawę Konstytucyjną, wymagać będzie zgody Sejmu Śląskiego“.

Art. 5 proj. Dr. Buzka, art. 47 proj. Kom. Pl.

Art. 45.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem objęcia Województwa Śląskiego przez Rzeczpospolitą Polską ¹⁾).

¹⁾ Art. 50 proj. Dr. Buzka, art. 48 proj. Kom. Pl.

W N I O S E K N A G Ł Y

**posła Buzka i podpisanych prezesów klubów sejmowych
w sprawie statutu organicznego Województwa Śląskiego.**

SEJM USTAWODAWCZY
Rzeczypospolitej Polskiej.

W N I O S E K N A G Ł Y

**posła Buzka i podpisanych prezesów klubów sejmowych
w sprawie statutu organicznego Województwa Śląskiego.**

Podkomisja plebiscytowa komisji spraw zagranicznych poleciła posłowi d-rowi Buzkowi opracowanie projektu statutu organicznego Województwa Śląskiego. Statut ten określałby zgodnie z życzeniami ludu śląskiego zasady połączenia się Śląska z macierzą Polską. Poseł dr. Buzek opracował po porozumieniu się z polskim komisarjatem plebiscytowym w Bytomiu co do naczelnych zasad załączonego projektu ustawy konstytucyjnej o statucie organicznym Śląska. Projekt ten został przesłany komisarzowi plebiscytowemu dla Górnego Śląska, posłowi Wojciechowi Korfantemu. Czyniąc zadosyć żądaniom opinii publicznej, powołał tenże osobną komisję samorządową, której poruczył wypracowanie odpowiedniego projektu. Komisję tę składały osoby następujące:

1) mecenas Wolny, adwokat z Bytomia, szef wydziału prawnego komisarjatu,

2) asesor Kempka, b. burmistrz miasta Gniezna, szef wydziału administracyjnego komisarjatu,

3. dr. praw Potyka, szef wydziału statystycznego komisarjatu,

4) dr. Bernard Diamand, szef wydziału przemysłu i handlu komisarjatu,

5) poseł Rymer, ze stronnictwa narodowego robotniczego,

6) redaktor Biniszkiewicz, ze stronnictwa P. P. S. (z zastrzeżeniem zgody przedstawicielstwa partji na jego udział),

7) redaktor Rybarz, szef wydziału prasy ze stronnictwa chrześcijańsko-ludowego,

8) referent komisji dr. Kazimierz Rakowski, szef wydziału samorządowego.

Komisja ta przyjęła na posiedzeniu z dnia 21 czerwca r. b. projekt, podany poniżej pod II. Jakkolwiek między projektem komisji a projektem dr. Buzka nie istnieją zasadnicze różnice, to jednak komisja sądziła, iż co do ułożenia i kilku punktów treści musi prosić o uważanie swojego projektu za miarodajny.

By poddać projekty załączone możliwie najszybciej pod obrady komisji konstytucyjnej, wnoszą niżej podpisani następujący wniosek nagły:

WYSOKI SEJM raczy uchwalić

na podstawie załączonych projektów ustawę konstytucyjną o statucie organicznym Śląska.

Pod względem formalnym upraszamy o odesłanie wniosku do komisji konstytucyjnej, z tem, by komisja ta zdała o tym wniosku sprawozdanie Sejmowi w ciągu dwóch tygodni.

W a r s z a w a, 30 czerwca 1920 r.

B u z e k,

Głabiński, A. de Rosset, Stapiński, Federowicz, Daszyński, J. Woźnicki, Jan Brejski, L. Gdyk, Witos, Dr. Falkowski, Dr. J. Trzeciński, Ad. Świda, P. Bobek, W. Tomaszewski, J. Jachowiak, Kędzior, Stępień, Średniawski, M. Kuchareczak, Jan Zawadzki, ks. F. Dachowski, J. Kotnis, K. Przewrocki, W. Błyskosz, A. Anusz, Maślanka, J. Solecki, A. Suligowski, Śniągula, Bednarczyk, J. Margol, ks. Londzin, A. Zaleski, Gajewski, Rataj, Wojda, Babicz, Dr. Bardel, Jan Cianciara, A. Niedbalski.

USTAWA KONSTYTUCYJNA
o statucie organicznym Województwa Śląskiego.

(Projekt Posła Dr. Buzka).

SEJM USTAWODAWCZY
Rzeczypospolitej Polskiej.

USTAWA KONSTYTUCYJNA

o statucie organicznym Województwa Śląskiego.

(Projekt Posła Dr. Buzka).

Przepisy ogólne.

Art. 1.

Zgodnie z wolą ludu śląskiego utworzą przyznane Polsce części Śląska pruskiego i austriackiego oddzielne Województwo Śląskie i są nieodłączalną częścią składową Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2.

Naczelnymi organami Województwa Śląskiego są Sejm śląski i wydział śląski.

Art. 3.

Aż do wyboru wydziału śląskiego pełni jego funkcje tymczasowy wydział śląski, składający się z wojewody, z tegoż zastępcy, i 25 członków, mianowanych przez Naczelnika Państwa na podstawie wniosku Rady Ministrów, uchwalonego po wysłuchaniu mężów zaufania polskich i niemieckich stronnictw politycznych na Śląsku. Członkami mogą być mianowani tylko Ślązacy. Przy nominacji należy uwzględnić stosunkowo wszystkie silniejsze stronnictwa śląskie. Mianowanie wszystkich członków tymczasowego wydziału śląskiego będzie dokonane najpóźniej w ciągu 14 dni od pierwszego dnia po wkroczeniu wojsk polskich do części Śląska Polsce przyznanych.

Od chwili przyznania Polsce Śląska Cieszyńskiego aż do przyznania Polsce Śląska Górnego i do ukonsty-

tuowania się tymczasowego wydziału śląskiego będzie pełniła czynności tego wydziału na Śląsku Cieszyńskim Komisja składająca się z wojewody, z tegoż zastępcy i z 5 członków wybranych przez Radę Narodową Cieszyńską wzmocnioną oznaczoną przez Naczelnika Państwa, na wniosek Rady Ministrów liczbą przedstawicieli stronnictw śląskich polskich i niemieckich dotychczas w Radzie tej niereprezentowanych.

Art. 4.

Sejmowi śląskiemu i wydziałowi śląskiemu przysługują oprócz prawa ostatecznego stanowienia w sprawach komunalnych Województwa Śląskiego prawa wyszczególnione w niniejszej ustawie konstytucyjnej.

Ustawa niniejsza nie przeszkadza w nieczem rozszerzeniu tych praw w drodze zwyczajnego ustawodawstwa państwowego.

Art. 5.

Ustawa niniejsza jest częścią składową Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, może być jednak zmieniona tylko za zgodą ludu śląskiego, wyrażoną większością głosów w drodze referendum ludowego, odbywającego się według przepisów śląskiej ustawy zasadniczej o ustroju Województwa Śląskiego.

II. O Sejmie i ustawodawstwie śląskiem.

Art. 6.

Pierwszy Sejm śląski będzie wybrany w głosowaniu powszechnem, bezpośredniem, równem, tajnem i stosunkowem wszystkich obywateli (ek) polskich, zamieszkających na Śląsku conajmniej od 6 miesięcy. Na każdych 15.000 mieszkańców będzie przypadał 1 poseł.

Wybory muszą się odbyć najdalej w ciągu 60 dni od dnia mianowania członków tymczasowego wydziału śląskiego.

Wybory będą się odbywały według ordynacji wyborczej, uchwalonej przez tymczasowy wydział śląski a zatwierdzonej przez Naczelnika Państwa na wniosek Rady Ministrów.

Ordynacja wyborcza ustali podział na okręgi wyborcze.

Art. 7.

Sejm śląski uchwali ustawę zasadniczą o ustroju Województwa Śląskiego.

Ustawa ta określi szczegółowo skład Sejmu śląskiego, ordynację wyborczą do tegoż Sejmu, sposób uchwalania i ogłaszania ustaw śląskich i wypadki, w których uchwały Sejmu śląskiego będą wymagały zatwierdzenia przez referendum ludowe, prawo Sejmu do wykonywania kontroli nad działalnością wydziału śląskiego; sposób przeprowadzenia referendum ludowego, prawo Sejmu do zwracania się z interpelacjami do wojewody i do wydziału śląskiego, prawo sejmu do urządzania ankiet lub do delegowania specjalnych komisji w obrębie ustawodawstwa śląskiego i administracji śląskiej, czas trwania mandatu wybieralnych członków wydziału śląskiego, zakres działania i ustrój izby obrachunkowej śląskiej i wszelkie inne kwestje ustroju sejmu śląskiego, wydziału śląskiego, Wojewódzkiego rządu śląskiego i innych organów administracyjnych śląskich.

Art. 8.

Ustawę zasadniczą o ustroju Województwa Śląskiego, uchwaloną przez Sejm śląski, poda wojewoda

bezzwłocznie do wiadomości Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Na wypadek, gdyby ustawa ta naruszała przepisy niniejszej ustawy konstytucyjnej, winien Prezydent Rzeczypospolitej zakazać jej wykonania, może to jednak uczynić tylko przed upływem 45 dni od dnia przesłania mu ustawy.

Po stwierdzeniu przez Prezydenta Rzeczypospolitej zgodności ustawy zasadniczej z niniejszą ustawą konstytucyjną, względnie po upływie terminu 45 dni, zarządzi wydział śląski potwierdzenie ustawy przez lud śląski w drodze referendum ludowego. Pierwsze to referendum odbywa się według przepisów przez Sejm śląski uchwalonych.

Zmiana uchwalonej w ten sposób ustawy zasadniczej może nastąpić tylko z zachowaniem warunków, w niniejszym artykule wyszczególnionych.

Śląska ustawa zasadnicza obowiązuje także wszelkie władze i sądy państwowe.

Art. 9.

Prawo obieralności do Sejmu śląskiego przysługuje tylko obywatelom polskim, mającym prawo wybierania do Sejmu śląskiego. Zresztą określi śląska ustawa zasadnicza prawo obieralności do Sejmu śląskiego.

Ustawa ta określi także wypadki niepołączalności mandatu poselskiego z zajmowaniem pewnych stanowisk urzędowych, względnie z wykonywaniem pewnych zajęć zarobkowych.

Art. 10.

Sejm sprawdza ważność wyborów niezaprotestowanych.

O ważności wyborów zaprotestowanych rozstrzyga sąd, wymieniony w śląskiej ustawie zasadniczej, o ile zaś chodzi o pierwszy Sejm śląski — sąd, oznaczony uchwałą tegoż Sejmu.

Art. 11.

Posłowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności ani w czasie trwania mandatu, ani po jego wygaśnięciu, za swoją działalność w Sejmie lub poza Sejmem, wchodzącą w zakres wykonywania mandatu poselskiego.

Za przemówienia i odezwania się, tudzież za manifestacje w Sejmie posłowie odpowiadają tylko przed Sejmem. Jeżeli jednak poseł naruszył przytem prawa osoby trzeciej — może być przez nią pociągnięty do odpowiedzialności sądowej, lecz władza sądowa ma uzyskać na to zezwolenie Sejmu.

Bieg przedawnienia przeciw posłowi ulega przerwie na czas trwania mandatu poselskiego.

Postępowanie sądowe, administracyjne, lub dyscyplinarne, wdrożone przeciw posłowi przed uzyskaniem mandatu poselskiego, powinno być na żądanie Sejmu zawieszone aż do wygaśnięcia mandatu.

Przez cały czas trwania mandatu posłowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności sądowo-karnej, lub policyjno-karnej i dyscyplinarnej, ani pozbawieni wolności bez pozwolenia Sejmu. W wypadku schwytania posła na gorącym uczynku zbrodni pospolitej władza sądowa ma obowiązek bezzwłocznego zawiadomienia o tem Marszałka Sejmu śląskiego dla uzyskania zezwolenia Sejmu na areszt i dalsze postępowanie karne. Na żądanie Marszałka przytrzymany musi być niezwłocznie uwolniony.

Art. 12.

Posłowie otrzymują djety w wysokości określonej uchwałą Sejmu. Oprócz tego przysługuje im prawo bezpłatnego przejazdu na kolejach w obrębie Śląska położonych, a to na tych samych warunkach, co posłom do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 13.

Nikt nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za zgodne z prawdą sprawozdanie z jawnego posiedzenia Sejmu.

Art. 14.

Sejm wybiera ze swego grona Marszałka i jego zastępców.

Regulamin sejmowy określi prawa i obowiązki Marszałka, liczbę wice-marszałków i sekretarzy, rodzaj i ilość komisyj sejmowych, tudzież sposób i porządek obrad sejmowych.

Art. 15.

Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje, odracza i zamyka Sejm.

Sejm winien być zwołany na pierwsze posiedzenie w drugi wtorek po dniu wyborów i corocznie we wrześniu na sesję zwyczajną. Sesja ta nie może być ani odroczone ani zamknięta przed uchwaleniem budżetu.

Prezydent Rzeczypospolitej może zwołać Sejm śląski w każdym czasie na sesję nadzwyczajną, winien zaś to uczynić na żądanie wydziału śląskiego w ciągu dwóch tygodni.

Art. 16.

Ustawa zasadnicza śląska określi perjod wyborczy Sejmu śląskiego. Perjod ten nie może trwać dłużej niż lat 5, licząc od dnia otwarcia Sejmu.

Prezydent Rzeczypospolitej może rozwiązać Sejm śląski za zgodą wydziału śląskiego, w wypadku tym winien jednak równocześnie zarządzić nowe wybory, które się muszą odbyć w ciągu 50 dni od dnia rozwiązania.

Sejm zbiera się na pierwsze posiedzenie w drugi wtorek po dniu wyborów.

Art. 17.

Prawo początkowania ustaw śląskich przysługuje wydziałowi i Sejmowi śląskiemu, tudzież ludności śląskiej stosownie do przepisów śląskiej ustawy zasadniczej o ustroju Województwa śląskiego.

Ustawy śląskie nie mogą naruszać praw obywatelskich zagwarantowanych w ustawie konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej (rozdział V), ani też przepisów traktatów międzynarodowych, obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 18.

Dla ustawodawstwa śląskiego są zastrzeżone sprawy następujące:

1. Przepisy o używaniu języka polskiego i niemieckiego w służbie zewnętrznej wszelkich cywilnych władz i urzędów na obszarze Śląska.

2. Przepisy o ustroju śląskich władz administracyjnych i śląskich sądów administracyjnych, tudzież o samorządzie powiatowym i gminnym i o języku w urzędowaniu wewnętrznem władz śląskich i samorządowych.

3. Ustawodawstwo sanitarne w całej rozciągłości z wyjątkiem przepisów o zwalczaniu chorób zaraźliwych i zaraz zwierzęcych.

4. Ustawodawstwo organizacji sił policyjnych i żandarmerji.

5. Ustawodawstwo w sprawach kościelnych i co do szkół ogólno-kształcących i zawodowych.

6. Ustawodawstwo o zaopatrzeniu ubogich i o zwalczaniu żebractwa i włóczęgostwa, tudzież ustawodawstwo o policji budowlanej, ogniowej, drogowej i o utrzymywaniu dróg lądowych.

7. Ustawodawstwo we wszystkich sprawach, których przedmiotem jest organizacja zawodowa rolnicza, organizacja kredytu rolniczego, komasacja gruntów, wytwórczość rolnicza i leśna oraz uprawianie i używanie przeznaczonych na nie obszarów, jakoto: leśnictwo, polowanie, rybołówstwo, chów bydła, ochrona pól (policja polowa) i zarządzenia celem tępienia szkodników rolnych i leśnych.

8. Ustawy przeciwko lichwie, tudzież ustawodawstwo, zmierzające do ukrócenia spekulacji na każdym polu (spekulacja nieruchomościami, skup towarów, kwestja mieszkaniowa i t. p.).

9. Ustawodawstwo wodne łącznie z ustawodawstwem o meljoracjach rolniczych i o budownictwie wodnem, z wyjątkiem ustawodawstwa o sztucznych drogach wodnych.

10. Ustawodawstwo o prawie wydobywania minerałów, olei i gazów ziemnych.

11. Ustawodawstwo w sprawie zaopatrzenia przedsiębiorstw i ludności śląskiej w energję elektryczną, tudzież ustawodawstwo w sprawie robót publicznych, dokonywanych na koszt skarbu śląskiego, wzgl. w sprawie zakładów użyteczności publicznej, spółek akcyjnych i innych spółek dotowanych ze skarbu śląskiego.

12. Ustalanie corocznego budżetu śląskiego i zatwierdzanie zamknięć rachunkowych, zaciąganie pożyczek wojewódzkich, zbywanie, zamiana i obciążanie nieruchomości majątku wojewódzkiego i przyjęcie gwa-

rancji finansowej przez Województwo Śląskie. Sprzedaż publiczna rent i innych obligacji Województwa Śląskiego będzie mogła mieć miejsce poza granicami Śląska tylko za zezwoleniem Ministra Skarbu.

13. Nakładanie podatków i opłat publicznych śląskich i ustanawianie monopolów śląskich stosownie do przepisów ustawy przewidzianej w art. 19.

14. W ciągu pierwszych trzech lat od chwili zebrania się pierwszego Sejmu śląskiego ustawodawstwo kolejowe, w ciągu jednego roku zaś od tej chwili ustawodawstwo w sprawie wprowadzenia waluty polskiej.

Art. 19.

Zakres praw Sejmu śląskiego w dziedzinie skarbowości i stosunek systemu podatkowego śląskiego do systemu podatkowego państwowego i wzajemny stosunek administracji skarbowej państwowej i śląskiej będzie ustalony w równobrzmiących ustawach: państwowej i śląskiej. Projekt tych ustaw będzie ułożony przez Radę Ministrów w porozumieniu z wydziałem śląskim.

Art. 20.

Na własność skarbu śląskiego przechodzą:

1. Położona w obrębie Województwa Śląskiego własność byłego prowincjonalnego związku komunalnego śląskiego i fundusze zakładów pozostających pod zwierzchnim zarządem Sejmu i wydziału prowincjonalnego w Wrocławiu, tudzież własność b. funduszu krajowego śląskiego i innych funduszy i zakładów, pozostających pod zwierzchnim zarządem Sejmu krajowego i wydziału krajowego w Opawie.

2. Położona w obrębie Województwa Śląskiego własność Rzeszy Niemieckiej, państwa pruskiego i państwa

austrjackiego, tudzież rodzin dawniej w Prusach i w Austrii panujących, z wyjątkiem własności, przechodzącej na własność skarbu Rzeczypospolitej Polskiej, a mianowicie z wyjątkiem:

- a) kolei państwowych i całej należącej do nich własności kolejowej,
- b) koszar i innych nieruchomości i ruchomości przeznaczonych na cele wojskowe,
- c) budynków, nieruchomości i ruchomości, przeznaczonych na umieszczenie sądów cywilnych i karnych, więzień, urzędów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych,
- d) Skarb śląski odstąpi oprócz tego na własność skarbu Rzeczypospolitej Polskiej nieruchomości i budynki potrzebne na pomieszczenie władz i urzędów państwowych, o ile dane nieruchomości i budynki były przeznaczone na umieszczenie takich samych władz lub urzędów niemieckich, pruskich lub austrjackich.

Art. 21.

Z zakresu ustawodawstwa śląskiego są wyłączone:

1. Sprawy zagraniczne w ogólności, zatwierdzanie traktatów handlowych z państwami zagranicznymi zaś we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw, zastrzeżonych Sejmowi Śląskiemu na mocy art. 18,
2. Ustawodawstwo wojskowe,
3. Ustawodawstwo o obywatelstwie polskim,
4. Ustawodawstwo o monecie, o bankach biletowych i o cłach,
5. Ustawodawstwo o miarach i wagach, o pocztach, telegrafach, telefonach, żegludze morskiej i powietrznej.

Art. 22.

We wszystkich sprawach, nie wymienionych ani w art. 18, ani w art. 21 będą na Śląsku obowiązywały przepisy obowiązujące w chwili przyłączenia kraju do Rzeczypospolitej Polskiej tak długo, dopóki nie zostaną zmienione albo ustawą państwową lub ustawą śląską.

W sprawach tych jest ustawodawstwo śląskie właściwe wtenczas, jeżeli dana sprawa nie została unormowana ustawą państwową jednolicie dla całej Polski i z wyraźnym wykluczeniem właściwości Sejmu śląskiego.

Ustawodawstwo śląskie będzie jednak zawsze uprawnione do wydawania przepisów cywilnych i karnych w sprawach zastrzeżonych Sejmowi śląskiemu na mocy art. 18.

Art. 23.

Ustawodawstwo o ubezpieczeniu socjalnem i o zaopatrzeniu inwalidów wojennych, tudzież wdów i sierót wojennych jest rzeczą Sejmu śląskiego tak długo, dopóki ustawodawstwo państwowe nie zapewni klasie robotniczej, względnie inwalidom, wdowom i sierotom wojennym całej Rzeczypospolitej Polski lepszego, lub przynajmniej takiego samego zaopatrzenia, co ustawy na Śląsku obowiązujące.

III. O wydziale śląskim i o ustroju administracji śląskiej.

Art. 24.

Wydział śląski składa się: z wojewody śląskiego, z tegoż zastępcy i z 5 członków, wybranych w głosowa-

niu stosunkowem przez Sejm śląski. Bliższe przepisy o sposobie wyboru tych członków uchwala Sejm śląski.

Wojewodę i tegoż zastępcę mianuje Naczelnik Państwa na wniosek Rady Ministrów, uchwalony po wysłuchaniu opinii wydziału śląskiego, obradującego w tej sprawie bez udziału wojewody i tegoż zastępcy.

Naczelnik Państwa może na wniosek Rady Ministrów zwolnić z urzędu wojewodę i tegoż zastępcę.

Art. 25.

Rząd wojewódzki i starostwa powiatowe są władzami śląskimi, a skarb śląski ponosi wszelkie wydatki rzeczowe i osobiste śląskiego rządu wojewódzkiego i starostw z wyjątkiem poborów służbowych wojewody i tegoż zastępcy.

Art. 26.

W sprawach, należących do ustawodawstwa śląskiego na mocy art. 18 i 19 przysługuje władza wykonawcza wydziałowi śląskiemu podlegającym mu władzom administracyjnym śląskim.

Za zgodą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej może być przeprowadzenie ustawy śląskiej powierzone także władzy państwowej w ustawie śląskiej wskazanej.

Art. 27.

W sprawach wyszczególnionych w art. 21 podlega Śląsk całkowicie władzy organów centralnych Rzeczypospolitej, t. j. Sejmu, Naczelnika Państwa i Ministrów.

O ile ustawa państwowa nie innego nie przepisze, może w tych sprawach Rada Ministrów po wysłuchaniu opinii wydziału śląskiego wydawać rozporządzenia, zaprowadzające zmiany niemieckich i pruskich względnie austriackich i innych niepolskich ustaw i rozporządzeń,

potrzebne celem przystosowania przepisów prawnych i administracyjnych w tych sprawach do przepisów prawnych i administracyjnych, obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej.

Rada Ministrów oznaczy dzień oddania poszczególnych działów administracyjnych w tych sprawach pod bezpośrednie kierownictwo właściwych Ministrów. Oddanie to musi nastąpić w ciągu pierwszych 3 miesięcy od chwili objęcia kraju przez wojska polskie. Aż do dnia oddania sprawuje wojewoda zamiast właściwego ministra administrację, z prawem zasiadania w Radzie Ministrów z głosem stanowczym w sprawach tej administracji.

Art. 28.

W instancji wojewódzkiej i powiatowej będzie w sprawach wyszczególnionych w art. 21, administracja przysługiwała wojewodzie i starostom, o ile nie jest przekazana w całej Rzeczypospolitej państwowym władzom specjalnym.

Wojewoda i starosta powinni w tych sprawach stosować się ściśle do zgodnych z prawem rozporządzeń i rozkazów Ministrów.

Art. 29.

O ile ustawa niniejsza lub późniejsze ustawy śląskie nie innego nie przepiszą — przysługuje w sprawach wyszczególnionych w art. 22 władza wykonawcza w najwyższej instancji wydziałowi śląskiemu, który w sprawach tych sprawuje równocześnie czynności przysługujące według ustaw niemieckich i pruskich naczelnemu prezesowi, radzie prowincjonalnej, prezesowi rejencji i wydziałowi rejencyjnemu jako władzy uchwalającej.

Ustawa państwowa, wymieniona w art. 22 ust. 2 może przekazać władzę wykonawczą w tych sprawach w najwyższej instancji Ministrom. W wypadku tym będzie w instancji wojewódzkiej i powiatowej administracji przysługiwała wojewodzie i starostom, o ile nie jest w całej Rzeczypospolitej przekazana innym władzom a względnie urzędom. Wojewoda i starostowie powinni w tym wypadku stosować się ściśle do zgodnych z prawem rozporządzeń i rozkazów Ministrów.

Ustawy państwowe przekażą w każdym razie administrację w sprawach przemysłowych, górniczych i hutniczych w instancji wojewódzkiej i w instancjach niższych władzom śląskim.

Art. 30.

Wojewoda jest przewodniczącym wydziału śląskiego i zwołuje tegoż posiedzenia, musi zaś je zwołać na żądanie dwóch członków.

Wojewoda wykonuje uchwały wydziału.

Do ważności uchwały wydziału potrzebna jest obecność przynajmniej pięciu członków. Uchwały zapadają większością głosów. Przewodniczący nie bierze udziału w głosowaniu, jego głos rozstrzyga w razie równości głosów.

W razie nieobecności Wojewody spełnia czynności przewodniczącego jego zastępca; nieobecnego na posiedzeniu członka wydziału śląskiego może zastępować wicedyrektor sekcji, zastępujący go w kierowaniu sekcją rządu wojewódzkiego.

Wojewoda, względnie jego zastępca, może zawiesić uchwałę wydziału śląskiego, sprzeciwiającą się ustawom lub przekraczającą zakres działania wydziału. W wypadku tym przedstawia wojewoda, względnie jego zastępca, sprawę wyższemu trybunałowi administracyjnemu w Warszawie do ostatecznej decyzji.

Art. 31.

Wydział śląski ma prawo celem wykonania ustaw śląskich i z powołaniem się na nie wydawać rozporządzenia wykonawcze, zarządzenia, rozkazy i zakazy i przeprowadzenie ich użyciem przymusu zapewnić.

Art. 32.

Wojewoda i tegoż zastępca, członkowie wydziału śląskiego, tudzież delegowani przez wymienionych urzędnicy mają prawo brać udział w posiedzeniach sejmiku śląskiego i przemawiać poza kolejną mówców, zapisanych do głosu. W głosowaniach mogą brać udział, o ile są posłami.

Art. 33.

Wojewoda, tegoż zastępca i członkowie wydziału śląskiego nie mogą ani uczestniczyć w zarządzie i kontroli przedsiębiorstw i instytucji na zysk obliczonych, ani też oddawać się jakimkolwiek zajęciom zarobkowym.

Art. 34.

Śląski rząd wojewódzki dzieli się na siedm sekcji, każda sekcja zaś na departamenty.

Dyrektorem sekcji prezydjalnej jest wojewoda, jego zastępca zaś kieruje sekcją administracji państwowej, prowadzonej w ostatniej instancji przez Ministerstwa. Dyrektorami innych sekcji są członkowie wydziału śląskiego z wyboru.

Sprawy administracyjne, zastrzeżone w ostatniej instancji wydziałowi śląskiemu dzielą się na sekcje, stosownie do uchwały wydziału śląskiego, który w swoim regulaminie oznaczy zakres spraw, zastrzeżonych dla posiedzeń plenarnych wydziału. Inne sprawy administracyjne załatwia dyrektor sekcji, względnie urzędnik, przez niego upoważniony.

Art. 35.

Wicedyrektorów sekcji i szefów poszczególnych departamentów rządu wojewódzkiego, tudzież starostów mianuje i usuwa Naczelnik Państwa na wniosek wydziału śląskiego.

Innych urzędników władz śląskich mianuje wydział śląski, względnie osoba oznaczona przez ustawę śląską, a w braku tejże — przez wydział śląski.

Urzędników władz śląskich, naruszających ustawy państwowe lub śląskie, lub niestosujących się do rozporządzeń i rozkazów wojewody, zgodnych z ustawami, a zwłaszcza z niniejszą ustawą konstytucyjną może wojewoda zawiesić w urzędowaniu.

O zwolnieniu ich z urzędu orzeka wydział śląski. Do odnośnych uchwał wydziału ma zastosowanie przepis art. 30 ust. 5 niniejszej ustawy konstytucyjnej.

Art. 36.

Urzędników władz i urzędów państwowych na Śląsku (sędziów, urzędników kolejowych, pocztowych i t. p.) od VIII klasy płac w górę, mianuje właściwa władza państwowa w porozumieniu z wojewodą. Mianowania dokonane wbrew oświadczeniu się wojewody — są nieważne.

Art. 37.

Wydziałowi śląskiemu służy na przeciąg dwóch lat prawo zwalniania i przenoszenia urzędników czynnych w chwili objęcia w kraju przez wojska polskie, nie wyłączając tych, którzy z mocy obowiązujących ustaw korzystają z prawa nieusuwalności.

Art. 38.

Siedzibą sejmu śląskiego, wydziału śląskiego i rządu wojewódzkiego jest tymczasowo miasto Bytom. Ostateczną siedzibę oznaczy śląska ustawa zasadnicza.

Art. 39.

Przed objęciem urzędu składają członkowie wydziału śląskiego na posiedzeniu sejmiku śląskiego w ręce wojewody przysięgę treści następującej:

„Ślubuję Panu Bogu Wszechmogącemu, iż na powierzonym mi urzędzie dążyć będę do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, której wierności zawsze dochowam, dobra ludu śląskiego i praw województwa śląskiego, przepisów ustaw państwowych i śląskich strzedz będę niezłomnie, a obowiązki moje zawsze sumiennie i z całą świadomością ciążącej na mnie odpowiedzialności wypełniać będę.

„Tak mi Panie Boże dopomóż”.

Art. 40.

Wojewoda i tegoż zastępca, tudzież urzędnicy władz i sądów państwowych na Śląsku składają przysięgę służbową według roty i w sposób przepisany dla urzędników Rzeczypospolitej Polskiej, w rocie będzie jednak w stosownem miejscu umieszczone ślubowanie, iż przysięgający będzie przestrzegał niezłomnie przepisów niniejszej ustawy konstytucyjnej i ustaw śląskich.

Art. 41.

Urzędnicy śląskich władz i sądów administracyjnych winni złożyć przysięgę służbową według roty, uchwalonej przez wydział śląski, w rocie będzie jednak na pierwszym miejscu umieszczone ślubowanie, iż przysięgający na powierzonym mu urzędzie dążyć będzie do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, której wierności zawsze dochowa, dalej zaś będzie umieszczone w stosownem miejscu ślu-

bowanie, że będzie przestrzegał niezłomnie przepisów ustaw państwowych i śląskich.

IV. O sądach zwyczajnych i administracyjnych.

Art. 42.

Sądy zwyczajne i administracyjne wydają wyroki swoje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 43.

Atrybucje sądu Rzeszy Niemieckiej w Lipsku, jako instancji kasacyjnej, rewizyjnej i zażaleniowej, przechodzą na Sąd Najwyższy Rzeczypospolitej Polskiej.

Minister Sprawiedliwości zarządzi w porozumieniu z tymczasowym wydziałem śląskim wszystko co potrzeba, celem bezzwłocznego utworzenia śląskiego sądu apelacyjnego w Bytomiu lub w innem mieście śląkiem.

Art. 44.

Sąd apelacyjny w Bytomiu i podległe mu sądy niższe są sądami państwowymi. Nadzór nad temi sądami przysługuje w najwyższej instancji Ministrowi Sprawiedliwości stosownie do obowiązujących w tej sprawie ustaw.

Za zgodą wydziału śląskiego może Minister w ciągu pierwszych dwóch lat od chwili zajęcia kraju przez wojska polskie przenosić sędziów na inne posady lub zwalniać ich ze służby z zastrzeżeniem praw emerytalnych.

Art. 45.

Wydział śląski zarządzi co potrzeba celem bezzwłocznego utworzenia śląskiego trybunału administracyjnego. Aż do dalszego zarządzenia w drodze ustawodawczej będą temu trybunałowi przysługiwały atrybucje

najwyższego sądu administracyjnego w Berlinie i wydziału rejencyjnego jako sądu administracyjnego.

Art. 46.

Zapadające w ostatniej instancji orzeczenia lub zarządzenia śląskich władz administracyjnych i śląskiego trybunału administracyjnego mogą być zaczepione drogą skargi do wyższego trybunału administracyjnego w Warszawie, ale tylko z powodu naruszenia rozdziału Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w obowiązkach i prawach obywateli i mieszkańców państwa, tudzież z powodu naruszenia niniejszej ustawy konstytucyjnej lub też z powodu naruszenia zgodnych z tą ustawą ustaw państwowych.

V. Przepisy końcowe.

Art. 47.

Posłowie ślascy w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej nie biorą udziału w rozprawach i głosowaniach, dotyczących spraw, wyszczególnionych w art. 18, względnie dotyczących budżetu lub urzędowania władz administracyjnych, nie rozciągających swej działalności na obszar Śląska.

Art. 48.

Niniejsza ustawa konstytucyjna uchyla wszelkie przepisy, sprzeczne z jej postanowieniami.

Części powiatów Namysłowskiego i Sycowskiego, przyznane Polsce bez plebiscytu, pozostają częścią Województwa Poznańskiego.

Art. 49.

Wykonanie ustawy niniejszej należy do Prezydenta Ministrów.

Art. 50.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

STATUT ORGANICZNY ŚLĄSKA.

Projekt Polskiego Komisarjatu Plebiscytowego
w Bytomiu.

STATUT ORGANICZNY ŚLĄSKA.
Projekt Polskiego Komisarjatu Plebiscytowego
w Bytomiu.

I. Przepisy ogólne.

Art. 1.

Zgodnie z wolą ludu śląskiego tworzą przyznane Polsce na mocy plebiscytu części Śląska pruskiego i austriackiego Śląsk Polski i są nieodłączalną częścią składową Rzeczypospolitej Polskiej.

Uwaga I. Pierwszy sejm śląski mocen będzie podzielić Śląsk Polski na mniejsze jednostki administracyjne.

Uwaga II. Rozszerzenie lub zwężenie granic Śląska Polskiego może nastąpić za wspólną zgodą sejmku Rzeczypospolitej i sejmku śląskiego.

Art. 2.

Dotychczasowe prawa i rozporządzenia, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy w granicach Śląska, pozostają nadal w mocy, o ile nie zostaną zmienione zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.

Art. 3.

Wszyscy mieszkańcy ziem tych, posiadający obywatelstwa Rzeczypospolitej Polskiej, są równouprawnieni, a wszelkie prawa wyjątkowe zostają zniesione z chwilą wejścia w życie niniejszego statutu.

Art. 4.

Niniejsza ustawa konstytucyjna uchyla wszelkie przepisy sprzeczne z jej postanowieniami.

II. Kompetencje władz ogólnopństwowych odnośnie Śląska Polskiego.

Art. 5.

Z zakresu ustawodawstwa śląskiego są wyłączone:

1. Sprawy zagraniczne wogóle, zatwierdzenie traktatów handlowych i przedstawicielstwo konsularne.
2. Ustawodawstwo wojskowe.
3. Ustawodawstwo o obywatelstwie polskiem.
4. Ustawodawstwo o pocztach, telegrafach i telefonach.
5. Ustawodawstwo o kolejach i żegludze morskiej i powietrznej.

Uwaga. Dyrekcja kolejowa Śląska Polskiego zarządzać będzie kolejami i kolejkami i własnością państwową kolei i kolejek w ciągu 5 lat, poczynwszy od daty objęcia władzy na Górnym Śląsku przez władze polskie. Departament kolejowy w Radzie krajowej będzie w ciągu tych 5 lat posiadał względem dyrekcji kolejowej śląskiej wszelkie właściwości Ministerstwa Kolei.

6. Ustawodawstwo o monecie i walucie.

Uwaga. Wprowadzenie waluty polskiej jako jedynego prawnego środka płatniczego na Górny Śląsk nastąpi w drodze porozumienia się Ministerstwa Skarbu ze śląskimi władzami samorządowymi, lub władzami, które zastępczo będą sprawowały ich mandat. W powyższej drodze zostanie ustalony sposób przejścia na walutę polską.

7. Ustawodawstwo o miarach i wagach.
8. Ochrona własności literackiej i prawo patentowe.
9. Wszystko, co nie jest zastrzeżone w artykułach następnych dla Śląska w niniejszym statucie organicznym.

III. Kompetencje samorządu śląskiego.

Art. 6.

Dla ustawodawstwa śląskiego są zastrzeżone sprawy następujące:

1. Przepisy o używaniu języka polskiego i niemieckiego w służbie zewnętrznej wszelkich cywilnych władz i urzędów na obszarze Śląska.

2. Przepisy o ustroju śląskich władz administracyjnych, tudzież o samorządzie powiatowym i gminnym.

3. Ustawodawstwo sanitarne w całej rozległości z wyjątkiem przepisów o zwalczaniu chorób zaraźliwych i zaraz zwierzęcych.

4. Ustawodawstwo o organizacji sił policyjnych i żandarmerji.

5. Ustawodawstwo o policji budowlanej, ogniowej, drogowej i utrzymywaniu dróg lądowych.

6. Ustawodawstwo w zakresie szkolnictwa ogólnokształcącego i zawodowego wszelkich typów uczelni.

7. Ustawodawstwo w sprawach kościelnych z wykluczeniem spraw kościelnych wchodzących w zakres polityki zagranicznej (konkordat).

8. Ustawodawstwo o zaopatrzeniu ubogich i o zwalczaniu żebractwa i włóczęgostwa.

9. Ustawodawstwo we wszystkich sprawach, których przedmiotem jest organizacja zawodowa rolnicza, organizacja kredytu rolniczego, komasacja gruntów, wytwórczość rolnicza i leśna oraz uprawianie i używanie przeznaczonych na nie obszarów, ochroną pól (policja polowa) i zarządzenia celem tępienia szkodników rolnych i leśnych.

10. Ustawodawstwo o meljoracjach rolnych.

11. Ustawodawstwo wodne łącznie z ustawodawstwem o budownictwie wodnym, z wyjątkiem ustawodawstwa o sztucznych drogach wodnych.

12. Ustawodawstwo zaopatrzenia przedsiębiorstw i ludności śląskiej w energję elektryczną.

13. Ustawodawstwo o kolejach II i III rzędnych (lokalnych) oraz o komunikacji elektrycznej i motorowej.

14. Ustawy przeciwko lichwie, tudzież ustawodawstwo zmierzające do ukrócenia spekulacji na każdym polu (spekulacji nieruchomościami, skup towarów, kwestja mieszkaniowa i td.).

15. Ustawodawstwo w sprawie robót publicznych dokonanych na koszt Skarbu Śląskiego, wzgl. w sprawie zakładów użyteczności publicznej tudzież spółek akcyjnych lub kooperatyw, dotowanych ze Skarbu Śląskiego.

16. Ustalenie dorocznego budżetu Śląskiego i za twierdzenie zamknięć rachunkowych, zaciąganie pożyczek wojewódzkich, zbywanie, zamiana i obciążanie nieruchomości majątku wojewódzkiego i przyjęcie gwarancji finansowej przez województwo śląskie.

Uwaga. Sprzedaż publiczna rent i innych obligacji wojewódzkich śląskich będzie mogła być dokonywana poza granicami śląska, tylko za zezwoleniem Ministerstwa Skarbu.

17. Nakładanie podatków i opłat publicznych śląskich i ustanawianie monopolów śląskich stosownie do przepisów ustawy przewidzianych w art. 7.

18. Wszelkie kontyngentowanie, ograniczanie, monopolizowanie i opodatkowania wytwórczości Śląska należą do kompetencji ustawodawstwa śląskiego.

IV. Kompetencje przejściowe i mieszane.

Art. 7.

Zakres praw sejmu śląskiego w dziedzinie skarbo-
wości, stosunek systemu podatkowego śląskiego do sy-
stemu podatkowego państwowego i wzajemny stosunek
administracji skarbowej państwowej i śląskiej będą
ustalone w równobrzmiących ustawach: państwowej
i śląskiej. Projekt tych ustaw będzie ułożony przez Ra-
dę Ministrów w porozumieniu z Radą Krajową.

Sejm śląski mocen będzie ujednolicić podatki do-
tąd pobierane na Śląsku Górnym i Cieszyńskim i zatrzy-
mać te systemy, które w czasie objęcia władzy przez
Polskę na tych ziemiach zobowiązywały.

Na Śląsku Polskim będą zobowiązywały wszelkie
ustawy podatkowe wydane przez Sejm Polski dla całego
kraju.

Podatki śląskie wpływać będą do skarbu woje-
wództwa. Z tych dochodów odda Śląsk Polski Rzeczy-
pospolitej tę sumę, która z uwzględnieniem liczby mie-
szkańców Śląska Polskiego przypadać winna skarbowi
państwowemu. Kwotę tę ustanowi co rok Rada Mini-
strów w porozumieniu z Radą Krajową.

Art. 8.

We wszystkich sprawach, nie zastrzeżonych wy-
raźnie dla Śląska, ani też nie wyliczonych w art. 5, 1,
1 — 8 jest ustawodawstwo śląskie właściwe, dopóki da-
na sprawa nie została unormowana ustawą państwową
jednolicie dla całej Polski i z wyraźnem wykluczeniem
właściwości sejmu śląskiego.

W szczególności dotyczy to prawodawstwa cywilne-
go, handlowego, wekslowego i karnego.

Ustawodawstwo śląskie będzie jednak zawsze uprawnione do wydawania przepisów cywilnych i karnych w sprawach zastrzeżonych sejmowi śląskiemu na mocy art. 6.

Art. 9.

Ustawodawstwo o zabezpieczeniu socjalnem i o zaopatrzeniu inwalidów wojennych, tudzież wdów i sierót wojennych jest rzeczą sejmu śląskiego tak długo, dopóki ustawodawstwo państwowe nie zapewni klasie robotniczej, względnie inwalidom, wdowom i sierotom wojennym w całej Rzeczypospolitej Polskiej lepszego lub przynajmniej takiego samego zaopatrzenia, co ustawy na Śląsku obowiązujące.

Art. 10.

Na własność skarbu śląskiego przechodzą :

1. położona w obrębie województwa śląskiego własność byłego prowincjonalnego związku komunalnego śląskiego i fundusze zakładów pozostających pod zwierzchnim zarządem sejmu i wydziału prowincjonalnego w Wrocławiu, tudzież własność b. funduszu krajowego śląskiego i innych funduszy i zakładów, pozostających pod zwierzchnim zarządem Sejmu krajowego i wydziału krajowego w Opawie,

2. położona w obrębie województwa śląskiego własność państwa austriackiego, tudzież rodzin dawniej w Austrii panujących, z wyjątkiem własności, przechodzącej na własność skarbu Rzeczypospolitej Polskiej, a mianowicie z wyjątkiem :

- a) kolei państwowych i całej należącej do nich własności kolejowej;
- b) koszar i innych nieruchomości, ruchomości przeznaczanych na cele wojskowe;

- c) budynków, nieruchomości i ruchomości, przeznaczonych na umieszczenie sądów cywilnych i karnych, więzień, urzędów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych;
- d) Skarb śląski odstąpi oprócz tego na własność skarbu Rzeczypospolitej Polskiej nieruchomości i budynki potrzebne na pomieszczenie władz i urzędów państwowych, o ile dane nieruchomości i budynki były przeznaczone na umieszczenie takich samych władz lub urzędów austriackich.

V. O Sejmie i ustawodawstwie śląkiem.

Art. 11.

Pierwszy Sejm śląski będzie wybrany w głosowaniu powszechnem, bezpośredniem, równem, tajnem i stosunkowem. Na każdych 25.000 mieszkańców będzie przypadał 1 poseł.

Podział na okręgi wyborcze ustali Rada Ministrów na wniosek tymczasowej Rady Krajowej. Wybory do Sejmu śląskiego muszą się odbyć najdalej w ciągu 80 dni od chwili objęcia kraju przez władze polskie.

Wybory do Sejmu polskiego odbędą się na Śląsku w tydzień po wyborach do Sejmu śląskiego.

Wybory będą się odbywały według ordynacji wyborczej, obowiązującej przy wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z tem zastrzeżeniem, że prawo wyborcze czynne i bierne przysługuje każdej osobie, posiadającej obywatelstwo polskie i zamieszkałej od sześciu miesięcy na Śląsku. Gdyby ze względu na odrębne stosunki Śląska niektóre przepisy tej ordynacji nie mogły znaleźć zastosowania — zastąpi je Rada Ministrów na wniosek tymczasowej Rady Krajowej innemi przepisami. Wojewoda pełni funkcje Generalnego Komisarza Wyborcze-

go, określone w ustawie z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Ust. poz. 393).

Art. 12.

Sejm śląski uchwali ustawę zasadniczą o ustroju województwa śląskiego.

Ustawa ta określi szczegółowo skład sejmu śląskiego, ordynację wyborczą do tegoż sejmu, sposób uchwalania i ogłaszania ustaw śląskich, sposób przeprowadzenia referendum ludowego, prawo sejmu do wykonywania kontroli nad działalnością wydziału śląskiego, zwłaszcza zaś prawo sejmu do zwracania się z interpelacjami do wojewody i do wydziału śląskiego, prawo sejmu do urządzenia ankiet lub delegowania specjalnych komisji w obrębie ustawodawstwa śląskiego i administracji śląskiej, czas trwania mandatu wybieranych członków Rady Krajowej, zakres działania i ustrój Izby Obrachunkowej śląskiej i wszelkie inne kwestje ustroju Sejmu śląskiego, Rady Krajowej, wojewódzkiego urzędu śląskiego i innych urządzeń śląskich.

Art. 13.

Ustawą zasadniczą o ustroju Śląska Polskiego, uchwaloną przez Sejm śląski, poda wojewoda bezzwłocznie do wiadomości Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Na wypadek, gdyby ustawa ta naruszała przepisy niniejszej ustawy konstytucyjnej — winien Prezydent Rzeczypospolitej zakazać jej wykonanie i zwrócić ją do ponownego rozpatrzenia przez Sejm śląski, może to jednak tylko uczynić przed upływem 45 dni od dnia wręczenia mu ustawy.

Gdyby Sejm śląski w ponownem rozpatrzeniu miał obstawać przy zakwestjonowanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej artykułach ustawy — brzmienie odno-

śnych przepisów ustanawia ostatecznie Sejm Rzeczypospolitej.

Zmiana uchwalonej w ten sposób ustawy zasadniczej może nastąpić tylko z zachowaniem warunków w niniejszym artykule wyszczególnionych.

Śląska ustawa zasadnicza obowiązuje także wszelkie władze i sądy państwowe.

Art. 14.

Sejm śląski określi wypadki niepołączalności mandatu poselskiego z zajmowaniem pewnych stanowisk urzędowych, względnie pewnych zajęć zarobkowych.

Art. 15.

Sejm sprawdza ważność wyborów niezaprotestowanych. O ważności wyborów zaprotestowanych rozstrzyga sąd, wyznaczony przez Sejm śląski.

Art. 16.

Posła nie wolno nigdy pociągać do odpowiedzialności sądowej lub dyscyplinarnej za działalność (przemówienia, odezwania, manifestacje) w sejmie, wchodzącą w zakres wykonywania mandatu poselskiego.

W czasie sesji nie wolno bez pozwolenia sejmu posła aresztować na mocy żadnego przepisu lub też przeciwko posłowi wdrożyć śledztwa sądowego lub dyscyplinarnego. Posła schwytanego na gorącym uczynku przy wykonywaniu zbrodni uwięzić wolno.

Na czas sesji na żądanie Sejmu znosi się wszelkie uwięzienia i zawiesza się wszelkie postępowanie karne lub dyscyplinarne.

Bieg przedawnienia przeciwko posłowi ulega przerwie na czas, przez który korzysta z wyżej wymienionych przywilejów.

W sprawach, o których się poseł dowiedział, w charakterze posła, może poseł przed każdą władzą odmówić zeznania, nie wolno też u niego lub w jego mieszkaniu lub w sejmie w takich sprawach poszukiwać w drodze rewizji środków dowodowych.

Art. 17.

Posłowie otrzymują diety w wysokości określonej uchwałą Sejmu. Oprócz tego przysługuje im prawo bezpłatnego przejazdu na kolejach w obrębie Śląska położonych, a to na tych samych warunkach, co posłom do sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 18.

Nikt nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za zgodne z prawdą sprawozdanie z jawnego posiedzenia Sejmu.

Art. 19.

Sejm wybiera ze swego grona Marszałka i jego zastępców. Regulamin sejmowy określi prawa i obowiązki Marszałka, liczbę wicemarszałków i sekretarzy rodzaj i ilość komisji sejmowych, tudzież sposób i porządek obrad sejmowych.

Art. 20.

Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje, odraza i zamyka Sejm Śląski. Sejm winien być zwołany na pierwsze posiedzenie w trzeci wtorek po dniu wyborów i corocznie we wrześniu na sesję zwyczajną. Sesja ta nie może być ani odroczone ani zamknięta przed uchwaleniem budżetu.

Prezydent Rzeczypospolitej może zwołać Sejm śląski w każdym czasie na sesję nadzwyczajną, winien zaś

to uczynić na żądanie Rady Krajowej w ciągu dwóch tygodni.

Art. 21.

Ustawa zasadnicza śląska określi okres wyborczy Sejmu śląskiego. Okres ten nie może trwać dłużej, niż lat 5, licząc od dnia otwarcia Sejmu.

Prezydent Rzeczypospolitej może rozwiązać Sejm śląski, w wypadku tym jednak winien równocześnie zarządzać nowe wybory, które się muszą odbyć w ciągu 75 dni od dnia rozwiązania.

Sejm zbiera się na pierwsze posiedzenie w trzeci wtorek po dniu wyborów.

Art. 22.

Prawo początkowania ustaw śląskich przysługuje wojewodzie, Radzie Krajowej i Sejmowi śląskiemu.

Ustawy śląskie nie mogą naruszać praw obywatelskich zagwarantowanych w ustawie konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej (rozdział V) ani też przepisów traktatów międzynarodowych, obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej.

Wojewodzie, zastępcy wojewody, członkom Rady Krajowej, oraz przez wojewodę lub jego zastępcę wydelegowanym urzędnikom województwa i ministrom Rzeczypospolitej przysługuje prawo przemawiania w Sejmie poza kolejną zapisanych mówców.

VI. Władze administracyjne Śląska Polskiego.

Art. 23.

Naczelnymi organami administracji województwa śląskiego są Rada Krajowa i wojewoda.

Władze administracyjne Śląska Polskiego mają wszelkie kompetencje nadane:

- a) władzom województw przez ustawy polskie,
 - b) niniejszą ustawą,
 - c) ustawami niemieckimi lub pruskimi — prowincjom wzgl. rejencjom pruskim,
 - d) ustawami austriackimi — Śląskowi Cieszyńskiemu,
- o ile ustawy te zobowiązywały w momencie przejęcia władzy przez Polskę.

Art. 24.

Rada Krajowa składa się z wojewody śląskiego, z tegoż zastępcy i z 5 członków, wybranych w głosowaniu stosunkowym przez Sejm śląski. Przepisy o sposobie wyboru tych członków uchwali sejm śląski.

Wojewodę i tegoż zastępcę mianuje Naczelnik Państwa na wniosek Rady Ministrów.

Naczelnik Państwa może na wniosek Rady Ministrów zwolnić z urzędu wojewodę i tegoż zastępcę z prawem do emerytury.

Art. 25.

Wojewoda łączy w sobie zakres praw Naczelnego Prezesa i Prezesa Rejencji i praw nadanych wojewodom przez prawa Rzeczypospolitej, mianuje, odwołuje i przenosi wszystkich niższych i średnich urzędników państwowych na Śląsku oraz przedstawia Naczelnikowi Państwa lub odpowiednim Ministrom nominację lub odwołanie wyższych urzędników. Wojewoda może zamianować samodzielnie z pomiędzy ustalonych urzędników województwa śląskiego jednego lub więcej swoich zastępców i określić zakres ich działania.

Wojewoda może przekazać część pracy załatwiania wyższym urzędnikom województwa i określić zakres ich działalności.

Art. 26.

Rada Krajowa korzysta z praw ustawą niniejszą i późniejszymi ustawami państwowymi lub śląskimi jej nadanych ustawami pruskiemi radzie prowincjonalnej, względnie wydziałowi prowincjonalnemu.

Art. 27.

W zakresie, w jakim jest Sejm Śląski instancją prawodawczą, Rada Krajowa zastępuje organ przewidziany dotychczas przez prawodawstwo dla zatwierdzenia rozporządzeń Naczelnego Prezesa lub Prezesa Rejencji.

Art. 28.

Aż do wydania ustaw przez Sejm Śląski wyda Rada Krajowa za zgodą wojewody przejściowe przepisy o używaniu języka polskiego we władzach i urzędach, szkołach i t. d. i o zaprowadzeniu i sposobie zaprowadzenia waluty polskiej (w myśl uwagi do § 8).

Art. 29.

Rada Krajowa pełni aż do innego uregulowania sprawy w drodze ustawodawstwa funkcje wydziału regencji. O ile będzie sądem administracyjnym — wystarcza obecność czterech członków Rady i sędziego zamianowanego przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Wtedy w Radzie wojewoda i jego zastępca nie biorą udziału.

Art. 30.

Radę Krajową zwołuje wojewoda. Rada rozstrzyga większością głosów bez względu na liczbę obecnych członków.

Art. 31.

Uchwały Rady wykonuje wojewoda. Wojewodzie przysługuje prawo do zawieszenia uchwał rady, o ile się

nie zgadzają z prawem. W takich wypadkach oddaje wojewoda sprawę do rozstrzygnięcia do Najwyższego Sądu Polskiego.

Art. 32.

Urząd wojewódzki dzieli się na wydziały, wydziałem kieruje dyrektor województwa. Wydział się dzieli na departamenty pod kierownictwem wice-dyrektora, a departament na decernaty pod kierownictwem radcy.

Art. 33.

Dyrektorów, wicedyrektorów, radców i urzędników od VIII klasy począwszy mianuje Naczelnik Państwa na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych po wysłuchaniu wojewody.

Art. 34.

Wojewoda może zawiesić urzędnika w urzędowaniu, o ile wniesie o śledztwo dyscyplinarne.

Art. 35.

Urzędników od IX klasy w górę przenosi Prezydent Państwa na wniosek wojewody, a w przeciągu pierwszych 2 lat od objęcia władzy przez Polskę może na wniosek Rady Krajowej prezydent usunąć urzędnika z prawem do emerytury.

Art. 36.

Urzędnicy państwowi i komunalni i nauczyciele składają przysięgę służbową według roty i w sposób przepisany dla urzędników Rzeczypospolitej.

Członkowie Rady Krajowej przysięgają, że będą pełnili obowiązki sumiennie, zgodnie z prawem i w zamiarze służenia Rzeczypospolitej Polskiej.

VII. Sądy.

Art. 37.

Wszelkie sądy wydają wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 38.

Minister Sprawiedliwości utworzy w porozumieniu z Radą Krajową sąd apelacyjny dla Śląska Polskiego i wyznacza jego siedzibę.

Atrybucje sądu kameralnego przechodzą na tenże sąd apelacyjny, a atrybucje sądu Rzeszy w Lipsku na Najwyższy Sąd Rzeczypospolitej w Warszawie.

Art. 39.

Wszystkie sądy zwyczajne są podporządkowane Ministrowi Sprawiedliwości. W pierwszych trzech latach po objęciu władzy może Prezydent Rzeczypospolitej sędziów dowolnie przenosić, z zastrzeżeniem emerytury zwolnić ze służby.

Minister Sprawiedliwości może zażądać opinii od wojewody lub Rady Krajowej i może utworzyć na koszt państwa wydział sprawiedliwości przy województwie.

Art. 40.

Sędziów mianuje Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Ministra Sprawiedliwości, a w pierwszych 5 latach tylko po wysłuchaniu wojewody.

Art. 41.

Sejm Śląski ustanowi w miejsce sądów niemieckich i pruskich, które nie są sądami zwyczajnymi, sądy administracyjne, aż do ujednolicenia danego prawodawstwa dla całej Polski.

VIII. Przepisy końcowe.

Art. 42.

Od chwili przyznania Polsce Śląska Cieszyńskiego aż do objęcia władzy na przyznanym Polsce Górnym Śląsku, rządzić będzie w Śląsku Cieszyńskim Tymczasowa Komisja z Komisarzem Rządowym i jego zastępcą na czele, złożoną z 5 członków mianowanych przez Radę Narodową. Komisarza i jego zastępcę mianuje Prezydent Rzeczypospolitej.

Od przejęcia władzy na Górnym Śląsku przez Rzeczypospolitą rządzić będą na Śląsku Polskim zamianowani przez Prezydenta Rzeczypospolitej wojewoda i jego zastępcą i „Tymczasowa Rada Krajowa” złożona z 20 członków zamianowanych przez Radę Ministrów. Z tych 20 członków pochodzić będą $\frac{3}{4}$ z Górnego Śląska, a $\frac{1}{4}$ z Śląska Cieszyńskiego. Zamianowanie nastąpi na wniosek wojewody z uwzględnieniem miejscowych potrzeb administracyjnych, gospodarczych i narodowościowych tak polskich jak i niemieckich.

Czynność Tymczasowej Rady Krajowej ustaje z chwilą ukonstytuowania się Rady Krajowej.

Art. 43.

W ciągu pierwszych 10 lat od chwili objęcia Śląska przez Polską, mianowanie wszystkich urzędników, których nie mianują lub nie wybierają władze lub instytucje śląskie, nie może nastąpić wbrew woli wojewody.

Art. 44.

Posłowie śląscy w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej nie biorą udziału w rozprawach i głosowaniu dotyczących spraw wyszczególnionych w art. 5, względnie dotyczących budżetu lub urzędowania władz administra-

cyjnych, nie rozciągających swej działalności na obszar Śląska.

Art. 45.

Niniejsza ustawa konstytucyjna uchyla wszelkie przepisy sprzeczne z jej postanowieniami.

Art. 46.

Wykonanie niniejszej ustawy należy do Prezydenta Ministrów.

Art. 47.

Ustawę niniejszą można zmienić tylko za zgodą Sejmu Polskiego i Śląskiego.

Oдноśna uchwała Sejmu Śląskiego będzie prawomocna, o ile będzie oparta na większość $\frac{3}{4}$ liczby wszystkich mandatów. Na żądanie $\frac{1}{3}$ części ogólnej liczby posłów, wybranych na Śląsku, musi być zarządzone w danej sprawie referendum.

Art. 48.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

WYDZIAŁ IUSTYCYJNY

Kancelaria Województwa Śląskiego

SPRAWOZDANIE KOMISJI KONSTITUCYJNEJ

w przedmiocie wniosku p. 1014 dot. projektu ustawy
o zmianach w ustawie o sądach wojewódzkich i sądach
powiatowych województwa śląskiego. (Druk Nr. 1333)

Z dwóch projektów statutu organizacyjnego województwa śląskiego, przedłożonych Komisji konstytucyjnej, uchwalono ten, który jest przedmiotem niniejszego sprawozdania.

SPRAWOZDANIE KOMISJI KONSTITUCYJNEJ

i projekt ustawy Komisji tej o statucie organicznym

województwa śląskiego.

SEJM USTAWODAWCZY
Rzeczypospolitej Polskiej.

SPRAWOZDANIE KOMISJI KONSTYTUCYJNEJ
w przedmiocie wniosku posła d-ra Buzka i prezesów
sejmowych klubów poselskich o statucie organicznym
województwa śląskiego. (Druk Nr. 1902).

Z dwóch projektów statutu organicznego województwa śląskiego, przekazanych komisji konstytucyjnej, uchwaliła komisja na wniosek referenta D-ra Buzka wziąć za podstawę obrad merytorycznych projekt, opracowany przez polski komisarjat plebiscytowy w Bytomiu.

Wobec tego, iż w komisji panowała jednomyślność w kwestji zasadniczej, iż dążenia ludności śląskiej do obszernego samorządu w ramach Rzeczypospolitej Polskiej zasługują ze wszech miar na poparcie, mogła praca komisji postępować bardzo raźnie. Wyłonił się w toku dyskusji różnica zdań co do niektórych szczegółów drugorzędnego znaczenia, uzgodniono na dwóch posiedzeniach osobnej podkomisji, składającej się z posłów śląskich (Bobka, ks. Londzina i Dyra Kunickiego) i z członków wydelegowanych przez poszczególne stronnictwa. Uchwały podkomisji zostały przyjęte przez Komisję niemal w całości jednomyślnie przyczem wyraźnie zaznaczamy, iż kwestje, w których przyszło do różnicy zdań, nie miały pierwszorzędnego znaczenia z wyjątkiem jednej, którą uzgodniono w porozumieniu z Polskim Komisarjatem Plebiscytowym w Bytomiu.

W ten sposób może załączony projekt statutu organicznego uchodzić za stanowczy wyraz woli całego narodu polskiego połączenie Śląska Cieszyńskiego i Górnego

z Macierzą Polską w sposób, odpowiadający woli samego ludu śląskiego.

Wobec powyższego komisja konstytucyjna wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy

załączony statut organiczny województwa śląskiego¹⁾.

Warszawa, dnia 14 lipca 1920.

Przewodniczący
E. DUBANOWICZ.

Sprawozdawca
Dr. Józef BUZEK.

¹⁾ Załączony do sprawozdania Komisji Konstytucyjnej projekt ustawy jest równobrzmiący z obecnie obowiązującą ustawą z następującymi wyjątkami:

- a) później dodano — jest to zaznaczone w uwagach — artykuł 8 a, obecny artykuł 33, ustęp artykułu 36 i ustępy 3 i 5 artykułu 40.
- b) artykuł 26 miał następujący, jak w uwadze do art. 26 ustawy podano, później zniesiony ustęp 2:

„Wojewoda mianuje, odwołuje i przenosi wszystkich niższych i średnich urzędników podlegających mu władz państwowych na Śląsku oraz przedstawia Naczelnikowi Państwa przez Prezydenta Ministrów, a względnie odpowiednim ministrom nominację lub odwołanie wyższych urzędników tych władz”.

- c) art. 33 opiewał jak poniżej — co do zmian zob. uwagę do art. 33 ustawy —:

„Przeznaczonych dla spraw administracji państwowej wyższych urzędników urzędu wojewódzkiego od VIII klasy począwszy mianuje Naczelnik Państwa na wniosek Rady Ministrów po wysłuchaniu wojewody.

Urzędników tych przenosi Naczelnik Państwa na wniosek wojewody, może ich zaś w ciągu pierwszych dwóch lat od objęcia kraju przez Polskę na wniosek Rady wojewódzkiej usunąć z urzędu z prawem do emerytury”.

d) Na plenarnem posiedzeniu Sejmu przyjęto wedle stenograficznego sprawozdania poprawki:

1. W art. 4 liczba 11 dodano słowa: „z wyjątkiem ustawodawstwa o sztucznych drogach wodnych tudzież regulacyj rzek żaglowych i granicznych.

2. Do art. 5 dodano ustęp 5 i „dodatek”.

3. W art. 36 zaprowadzono zmiany widoczne z sprawozdania stenograficznego, a ustęp 1 art. 36 wstawiła ustawa z dnia 18 października 1921 r.

4. W artykule 40 dodano ustępy 3 i 5 ustawą z dnia 30 lipca 1921 r.

SPRAWOZDANIE STENOGRAFICZNE

ze 164 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego

z dnia 15 lipca 1920 r.

T r e ś ć :

Ustawa o statucie organicznym województwa	
śląskiego	
Buzek	12, 19
Wiceminister Wróblewski	16
Kędzior	17
Zygmunt Seyda	18
Przyjęcie w drugim i trzecim czytaniu	21

Musimy chwilowo przeskoczyć punkt 4 i 5 zaś p. 6 odłożyć do jutra, bo p. referent prosi o odłożenie go na jutrzejsze posiedzenie. Przystępujemy do nr. 7: Sprawozdanie Komisji Konstytucyjnej w przedmiocie wniosku p. Buzka i prezesów klubów poselskich o statucie organicznym województwa śląskiego (druk nr. 1989).

Głos ma p. Buzek.

P. Buzek:

Wysoki Sejmie! Przedkładając w imieniu Komisji Konstytucyjnej Wysokiemu Sejmowi konstytucję dla województwa śląskiego, powinienem podać motywy dla czego Komisja Konstytucyjna przychodzi do Sejmu przede wszystkim z ustawą konstytucyjną województwa śląskiego i dla czego w tej ustawie nadaje województwu śląskiemu bardzo daleko idące prawa samorządowe.

Motywy Komisji były trojaki. Przede wszystkim miarodajnym był взгляд na sytuację obecną na Górnym Śląsku. Śląsk Górny przygotowuje się do plebiscytu. Za jakie dwa, trzy miesiące, przypuszczam przyjdzie do głosowania, które rozstrzygnie, czy Śląsk Górny ma przysłąć Polsce i wróci do swojej macierzy, czy też ma pozo-

stać nadal pod jarzmem pruskim. Rząd pruski chciał poprawić swoje szanse zresztą nie zbyt dobre, w ten sposób, że w jesieni 1919 r. zgromadzenie narodowe pruskie uchwaliło ustawę ogłoszoną w dzienniku ustaw tamtejszych, w której to ustawie są określone warunki, administracyjne, — polityczne, w których się będzie znajdował Śląsk Górny w razie, gdyby został przyznany Prusom.

Otóż nasza ustawa jest odpowiedzią na tamtą ustawę: daje jednak ludowi śląskiemu nieskończenie więcej, niż ustawa pruska. Nie boimy się porównania naszej ustawy z ustawą pruską. Możemy bowiem przeprowadzić dowód, że nasz sejm polski ma daleko większe zaufanie do ludu śląskiego niż sejm pruski. Lud śląski jest krwią z naszej krwi, kością z naszej kości, to też mógł sejm nasz bez obawy o całość Rzeczypospolitej zgodzić się na dalej idące prawa samorządowe Śląska, niż to mógł ofiarować sejm pruski. Kilkoma przykładami pozwolę sobie to później uzasadnić.

Obeenie muszę zaznaczyć, że nie tylko względy plebiscytowe były dla nas miarodajne. Przecież Panowie wiedzą, że na Śląsku Cieszyńskim nie będzie plebiscytu i Komisja Konstytucyjna z tem się liczyła, mimo to do województwa śląskiego będzie należał także Śląsk Cieszyński. Z tego widać, że nie chodziło nam tylko o względy natury plebiscytowej.

Jednak komisja liczyła się z tem, że Śląsk był przeszło przez 6 wieków oderwany od pnia macierzystego Polski, że w tym czasie powstały pewne odrębności prawno-polityczne i ekonomiczne i te odrębności wymagają poszanowania. Ażeby zaś dać dowód, iż Sejm Rzeczypospolitej pragnie szanować odrębności i właściwości ludu śląskiego i województwa śląskiego, Komisja Konstytucyjna prosi o uchwalenie tej ustawy.

Wreszcie miarodajnym jeszcze był trzeci powód, a mianowicie: lud śląski pragnie szerokiego samorządu. Lud ten chce przede wszystkim sam decydować o swoich najbliższych potrzebach i aby mu dać sposobność do tego, aby zapewnić mu prawo samorządzenia na własnej ziemi, Komisja Konstytucyjna jednomyślnie projekt ten przyjęła i prosi o jego uchwalenie. W jak wielkiej mierze projekt ten uwzględnia dążenia ludu śląskiego do samorządu, o tem pozwolę sobie podać kilka przykładów. Sejm i rząd pruski żywią taką nieufność do ludu górnośląskiego, iż nie mieli odwagi zgodzić się na wybór sejmików powiatowych na Górnym Śląsku w drodze 4-o przymiotnikowego prawa głosowania. Kiedy w całym państwie pruskiem wprowadzono przy wyborach do sejmików powiatowych głosowanie 4-o przymiotnikowe, a właściwie 5-o przymiotnikowe, pozostawiono na Górnym Śląsku po dziś dzień dawne sejmiki kurjalne, nadające przewagę sztuczną magnatom górnośląskim. My mamy do ludu górnośląskiego pełne zaufanie i dlatego nasza ustawa nadaje mu prawo wybierania Sejmu śląskiego w głosowaniu równem, powszechnem, bezpośredniem, tajnem i stosunkowem. My wiemy, że ten Sejm będzie w $\frac{3}{4}$ polskim; my wiemy, że przy wyborach opartych na demokratycznych podstawach, żywioł niemiecki zdoła uzyskać zaledwie $\frac{1}{4}$ część reprezentacji, a $\frac{3}{4}$ będą polskie. I mając to zaufanie nadajemy temu Sejmowi prawo stanowienia o wszystkich najwięcej dających się ludności odczuć potrzebach codziennego życia administracyjnego i samorządowego.

A więc przede wszystkim sejm śląski będzie miał prawo uchwalania ustaw o organizacji władz śląskich i samorządu powiatowego i gminnego. Mając to prawo w swoich rękach, lud śląski jest tem samem kowalem swego własnego szczęścia, sam będzie decydował o ustro-

ju swej administracji i sam będzie się mógł troszczyć o to, aby ta administracja była jak najlepsza i aby jak najkorzystniej mogła działać dla ludu.

Dalej nasza konstytucja wojewódzka nadaje sejmowi śląskiemu prawo ustawodawcze w dziedzinie higieny publicznej i w dziedzinie samorządowych urządzeń sanitarnych, jak szpitale, przytułki i t. p. W ten sposób będzie bardzo znaczna część troski o zdrowie cielesne należała do kompetencji sejmu śląskiego, w zupełności dla sejmu śląskiego jest zastrzeżona troska o wykształcenie przyszłych pokoleń, o oświatę ludową, średnią i wyższą, o życie intelektualne i o sprawy wyznaniowe. Oprócz tego sejm śląski będzie miał stanowczy głos w sprawach natury ekonomicznej, w ustawie wyliczonych. W tej dziedzinie będzie naturalnie ze względu na łączność z resztą Rzeczypospolitej zwykle miarodajnem ustawodawstwo sejmu państwowego. Jednak art. 4 i następne naszej ustawy konstytucyjnej dowodzą, że w sprawach najbliższych dotyczących codziennych potrzeb ludności, głos decydujący będzie miał nie sejm państwowy, ale sejm śląski. Należą tutaj sprawy policji budowlanej, policji ogniowej, utrzymania dróg, ustawodawstwo wodne, regulacja rzek, zaopatrzenie ludności w energję elektryczną, ustawodawstwo rolnicze, ustawodawstwo w sprawie różnych zakładów użyteczności publicznej i t. d. Wszystko to będzie należało do kompetencji sejmu śląskiego.

Porównajmy tę kompetencję z tą, jaką nadaje Sejmowi prowincjonalnemu śląskiemu ustawa pruska. Cóż się okazuje? Że to co my dajemy jest conajmniej 50 razy więcej, niż to, co daje ustawa pruska. Ale zaznaczam jeszcze raz, że ustawa pruska więcej dać nie mogła, ponieważ sejm i rząd pruski bali się, iż sejm śląski będzie miał większość polską; my zaś, wiedząc, że będzie

miał większość polską, żadnych obaw nie możemy żywić i nie żywimy. W ten sposób przedstawia się ustawa nasza jako votum ufności, którą naród polski wyraża ludności Górnego Śląska. Jesteśmy pewni, że na ten głos zaufania ludność śląska także zaufaniem odpowie.

(Przewodnictwo obejmuje wicemarszałek p. Bojko).

Porównajmy prawa finansowe przyznane Śląskowi w naszej ustawie i w ustawie pruskiej. W ustawie pruskiej Śląsk Górny otrzymuje takie same prawa finansowe, jakie mają i inne prowincje pruskie, mianowicie prawa ustanawiania dodatków do podatków bezpośrednich. U nas te prawa idą bez porównania dalej. Sejm górnośląski będzie miał bardzo szerokie kompetencje i będzie wskutek tego potrzebował znacznych funduszy. Z tego powodu ustawa nasza przepisuje, iż województwo śląskie będzie miało wszelkie prawa finansowe i podatkowe, jakie określi osobna umowa zawarta między rządem polskim a radą wojewódzką śląską a potwierdzona potem przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej i przez sejm śląski. Umowa ta będzie mogła być zawartą dopiero później, gdy będziemy mieli dokładny pogląd na potrzeby i siły podatkowe Śląska. Jak długo tej umowy nie będzie, będą dochody Śląska i Państwa dzielone między Śląskiem a Rzeczypospolitą Polską według ludnościowego i podatkowego, co oznacza faktycznie bardzo silne ugruntowanie i rozszerzenie samorządu śląskiego.

Myśl ta znalazła swój wyraz w ustępie przedostatnim art. 5 który opiewa (czyta):

Z tych dochodów oddaje Skarb śląski na potrzeby ogólnopństwowe, część, określoną przez przeciętną między stosunkiem liczby ludności województwa do liczby ludności reszty Rzeczypospolitej i stosunkiem dochodu z podatków i opłat, pobieranych w województwie do dochodu z podatków i opłat reszty Rzeczypospolitej.

Sposób w jaki przeczytany ustęp wysuwa myśl zasadniczą, iż dochody winny być dzielone między Śląskiem a państwem według kluczy ludowego i podatkowego, daje sposobność do całego szeregu wątpliwości. By usunąć je, proszę po porozumieniu się z p. Wiceministrem Rybarskim, ażeby Wysoki Sejm uchwałę Komisji Konstytucyjnej zmienił w sposób taki, by wszelkie niepewności zostały wyłączone. W tym celu upraszam o uchwalenie tekstu następującego ustalonego w porozumieniu się z p. Wiceministrem Dr. Rybarskim:

„Z tych dochodów skarb śląski oddaje na potrzeby ogólnopństwowe część odpowiadającą liczbie mieszkańców i sile podatkowej Śląska, a obliczoną w sposób podany w dodatku”.

Dodatek do art. 5 opiewa: (czyta)

Należy obliczyć corocznie:

1) ludność cywilną województwa śląskiego . = a

2) ludność cywilną Rzeczypospolitej Polskiej,
wraz z województwem śląskiem = b

3) dochód ogólny skarbu śląskiego z podatków
i opłat pobieranych ze Śląska, atoli bez dochodu
z dodatków do podatków (punkt 3 art. 5) . . . = c

4) dochód ogólny skarbu Rzeczypospolitej
i skarbu śląskiego z podatków i opłat wszelkiego
rodzaju (bez dodatków do podatków) = d

5) Skarb śląski zatrzymuje na własne potrzeby
część równającą się
$$= \frac{c}{2} + \frac{d}{2} \cdot \frac{a}{b}$$

6) Skarb śląski oddaje na potrzeby ogólnopństwowe
część równającą się
$$= \frac{c}{2} - \frac{d}{2} \cdot \frac{a}{b}$$

Proszę panów, ta formułka wygląda trochę skomplikowaną, jednak nie ulega ona żadnym wątpliwościom.

Godząc się na to, p. Wiceminister Skarbu miał na oku w równej mierze potrzeby Skarbu Rzeczypospolitej Polskiej, jak i potrzeby skarbu śląskiego.

Dalszych szczegółów z przedłożonego projektu, który dziś mamy uchwalić, nie będę przytaczał. Chciałbym tylko zaznaczyć, iż uchwała Komisji Konstytucyjnej zapadła po dokładnych naradach zarówno w Komisji, jak i w podkomisji, osobno w tym celu wybranej. Mogę zaznaczyć, że w jednym tylko wypadku zarysowała się większa różnica zdań, ale i w tej sprawie następnie doszło do porozumienia. Pozatem wszystkie kwestje zostały w komisji przyjęte jednomyślnie.

Prosiłbym Wysoki Sejm o zatwierdzenie tej jednomyślniej uchwały Komisji Konstytucyjnej, także jednomyślną uchwałą Wysokiego Sejmu. W ten sposób lud górnośląski otrzyma w sposób jak najdobitniejszy gwarancję, iż niezłomną wolą sejmu i narodu polskiego jest dokonaniem połączenia Śląska z macierzą polską w sposób odpowiadający w zupełności także woli ludności śląskiej. (Brawo).

Wicemarszałek Bojko:

Głos ma wiceminister p. Wróblewski.

Wiceminister Wróblewski:

Wysoki Sejmie! W imieniu Rządu mam zaszczyt złożyć następujące oświadczenie w sprawie projektowanego samorządu dla Śląska. Rząd z radością przystępuje do inicjatywy Wysokiej Izby, która zapewnić ma naszym braciom na Śląsku Górnym i Cieszyńskim należyłą ochronę ich praw i interesów, w obrębie jednej i niepodzielnej Rzeczypospolitej. Plebiscyt byle przeprowadzony bezstronnie i sprawiedliwie, w warunkach, które dadzą jaką taką równość swobody i bezpieczeństwa, jakich niestety nie było w powiatach nadwiślańskich na Mazurach i Warmji, odda nam te odwieczne

polskie ziemie. Trzeba, żeby jednak, zanim nastąpi wzruszająca chwila połączenia, Ślązacy wiedzieli, że myśmy tu w naszym domu przygotowali dla nich pomieszczenie wygodne i odpowiadające uzasadnionym potrzebom i słusznym pragnieniom.

Traktat wersalski nakazał plebiscyt na Górnym Śląsku. Na Śląsku Cieszyńskim, zanim ostatni obrót rzeczy oddał rozstrzygnięcie w ręce głównych mocarstw sprzymierzonych i stowarzyszonych, zgodziliśmy się na plebiscyt sami, ale to nie zmienia faktu, że to są ziemie polskie i że w swoim uczuciu polskim ogromna większość polska tych krajów nie da się prześcignąć ludności innych ziem polskich. Nie o targi tu zatem chodzi, ani o przynętę, ile niezbędnem jest takie ułożenie przyszłego współżycia, żeby ludność obu Śląsków mogła znaleźć w Polsce najlepsze warunki rozwoju, żeby mogła najlepiej wyzyskać tę zdumiewającą zdolność twardej pracy, jaka jest jej udziałem, żeby w ten sposób mogła jaknajobfitsze plony swoich trudów oddać na rzecz wielkiej Ojczyzny.

Do tego celu zmierza statut organiczny Śląska. Strzegąc jedności i nierozzerwalności węzłów państwowych, składa się w ręce ludności śląskiej moc rozporządzenia w tych dziedzinach, w których pewien szczególny układ gospodarczych stosunków pociąga za sobą niejaką odrębność potrzeb i środków ich zaspokojenia.

Votum Sejmu będzie wyrazem przekonania, że lud polski na obu Śląskach z nadanych mu praw potrafi skorzystać na łączny polski i swój pożytek, a równocześnie będzie dowodem zaufania, jakie Polska żywi do tych swych synów, których powrotu do Ojczyzny wygląda z największą tęsknotą. Należy się ta ufność tym, którzy zanim zostali z prawa obywatelami Rzeczypospolitej

stali się niemi oddawna z ducha i ofiar dla Polski ponie-
sionych. (Ożywione brawa).

Wicemarszałek Bojko:

Głos ma p. Kędzior:

Wysoki Sejmie! Uchwalamy właśnie statut organi-
zacyjny dla Górnego Śląska i Cieszyńskiego, które mają
być połączone w jedno województwo, ale województwo
to jeszcze do Polski nie należy. Tymczasem w b. zaborze
rosyjskim mamy 5 województw. W b. Galicji mamy
utworzone 4 województwa, a dotychczas Wysoki Sejm
nie uchwalił statutu organizacyjnego dla żadnego z tych
województw. Jak ważną jest ta sprawa okazuje się z te-
go, że ani dróg, ani meljoracji, ani regulacji rzek nie
można przeprowadzić tak długo, dopóki nie są zorgani-
zowane województwa Rzeczypospolitej. Konstytucja,
uchwalona w trzech czytaniach przez komisję przewi-
duje, że reprezentacje wojewódzkie, sejmy czy sejmiki
wojewódzkie niewiadomo jak będą się nazywać, mają
prawo uchwalania ustaw w sprawie kultury krajowej,
w sprawach gospodarczych, a nawet administracyjnych.
Otóż bardzo pilną, nagłą rzeczą jest, ażeby Wysoki Sejm
uchwalił także konstytucję województw dla Rzeczypo-
spolitej, dla tych 9, czy ile ich będzie, województw.

Dlatego pozwolę sobie zaproponować uchwalenie
rezolucji (czyta):

Wzywa się Rząd, ażeby przedłożył Sejmowi projekt
ustawy o reprezentacji wojewódzkiej.

Co się tyczy samego projektu ustawy konstytucji
dla Śląska, pozwolę sobie zwrócić uwagę na punkt 11
art. 4-go. W punkcie tym ustawa przyznaje kompetencje
sejmowi śląskiemu w sprawach ustawodawstwa wodne-
go, łącznie z ustawodawstwem o budownictwie wodnem,
wyłącza jednak sztuczne drogi wodne, bo mówi: „z wy-
jątkiem ustawodawstwa o sztucznych drogach wodnych”.

Całkiem słusznie. Ale muszę zwrócić uwagę, że Wysoki Sejm 9 lipca r. ub. uchwalił ustawę „o budowie dróg wodnych” tudzież „regulacji rzek żeglownych, spławnych i granicznych”. W myśl tej ustawy tak w Polsce, jak i w innych państwach — regulacja rzek żeglownych i granicznych, jako dla ochrony terytorjum Państwa, należy zawsze do ustawodawstwa centralnego, więc w danym wypadku należy do kompetencji Sejmu warszawskiego.

Z tego powodu pozwolę sobie zaproponować w punkcie 11 art. 4-go dodanie po słowach: „z wyjątkiem ustawodawstwa o sztucznych drogach wodnych” jeszcze słowa: „tudzież regulacji rzek żeglownych i granicznych”.

Wicemarszałek Bojko:

Głos ma p. Z. Seyda.

P. Zygmunt Seyda:

Wysoka Izbo! Chciałbym tylko umotywować dwie formalne poprawki do art. 36. Jedna jest prawdopodobnie błędem drukarskim, mianowicie w drugim wierszu pod nr. 2, mowa jest o sprawach, których akt oskarżenia nie kwalifikuje jako zbrodnie. Oczywiście akt oskarżenia nie może spraw kwalifikować, jako zbrodnie, tylko przestępstwa. Po wyrazie: „spraw” należy więc dodać wyrazy: „o przestępstwa”.

Dalej wkraść się błąd w drugim zdaniu w punkcie 2 gdzie jest mowa, że sąd apelacyjny będzie instancją właściwą do rozstrzygania zażaleń oraz rewizji wniesionych przeciwko wyrokom sądów okręgowych, jako sądów pierwszej instancji. Otóż zażalenia wnoszone są nie przeciw wyrokowi, tylko przeciw uchwałom. Dlatego trzeba wyrazy „wyrokom sądów okręgowych, jako sądów pierwszej instancji” zastąpić wyrazami: „uchwałom

sądów okręgowych, względnie wyrokom wydanym przez nie jako przez sądy pierwszej instancji”.

Wicemarszałek Bojko:

Głos ma jeszcze p. sprawozdawca.

P. Buzek:

Co do wniosku posła Kędziora, to pozwoliłbym sobie powiedzieć, że sprawa ta była rozstrząsana w Komisji Konstytucyjnej. Nie przywiązywano do niej większego znaczenia; ze względu jednak na to, że rzeka Odra jest rzeką międzynarodową, uważałbym, że wniosek p. Kędziora jest uzasadniony, i prosiłbym o jego przyjęcie. Popierałbym też rezolucję p. Kędziora.

Poprawka posła Seydy zdaje się, że jest zupełnie uzasadniona. Istoty rzeczy nie zmienia, jest tylko wyjaśnieniem i należy ją traktować jako poprawkę natury stylistycznej. Prosiłbym także o jej przyjęcie.

Wicemarszałek Bojko:

Przystępujemy zatem do głosowania.

Art. 1. Nikt do głosu się nie zapisał, uważam że jest przyjęty. Do art. 2 i 3 tak samo niema poprawki, nikt głosu nie żąda, uważam je za przyjęte.

Do art. 4 jest poprawka p. Kędziora (czyta):

W punkcie 11 art. 4 dodać po słowach:

„z wyjątkiem ustawodawstwa o sztucznych drogach wodnych”

„tudzież regulacyj rzek żeglownych i granicznych”.

Kto jest za tą poprawką zechce powstać. (Większość). Z tą poprawką art. 4 przyjęty.

Do art. 5 jest poprawka posła Buzka. Proszę p. Sekretarza o jej odczytanie.

Sekretarz p. Staniszkis (czyta):

Przedostatni ustęp art. 5 winien otrzymać brzmienie następujące: „z tych dochodów oddaje skarb śląski na potrzeby ogólnopństwowe część odpowiadającą

liczbie mieszkańców i sile podatkowej Śląska, a obliczoną w sposób podany w dodatku”.

Dodatek do art. 5 opiewałby jak następuje:

Należy obliczyć corocznie:

1) ludność cywilną województwa śląskiego. = a

2) ludność cywilną Rzeczypospolitej Polskiej
wraz z województwem śląskiem = b

3) dochód ogólny skarbu śląskiego z podatków
i opłat pobierany ze Śląska, atoli bez dochodu z do-
datków do podatków (punkt 3 art. 5) = c

4) dochód ogólny skarbu Rzeczypospolitej
i skarbu śląskiego z podatków i opłat wszelkiego
rodzaju (bez dodatków do podatków) = d

5) skarb śląski zatrzymuje na własne potrzeby
część równającą się $= \frac{c}{2} + \frac{d}{2} \cdot \frac{a}{b}$

6) skarb śląski oddaje na potrzeby ogólnopai-
stwowe

część równającą się $= \frac{c}{2} - \frac{d}{2} \cdot \frac{a}{b}$

Wicemarszałek Bojko:

Proszę tych Posłów, którzy są za tą poprawką, aby
powstali z miejsc. (Większość). Poprawka przyjęta.

Tem samem i cały art. 5 przyjęty.

Do art. 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18,
19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33,
34, 35 — niema poprawek, zatem uważam je za przy-
jęte.

Do art. 36 jest poprawka p. posła Seydy, którą pro-
szę p. Sekretarza odczytać.

Sekretarz p. Staniszkis (czyta):

W art. 36 w punkcie 2) po słowach „z wyjątkiem
spraw dodać: „o przestępstwa”, i zamiast słów: „wy-
rokom sądów okręgowych, jako sądów pierwszej in-

stancji", wstawić wyrazy: „uchwałam sądów okręgowych względnie wyrokom wydanym przez nie jako przez sądy pierwszej instancji”.

Wicemarszałek p. Bojko:

Nie słyszę sprzeciwu, wobec tego sądzę, że Panowie art. 36 z tą poprawką przyjmują. Do art. 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 i 45 niema poprawek. Uważam je za przyjęte.

Jest jeszcze rezolucja, którą pan Sekretarz zechce odczytać.

Sekretarz p. Staniszkis (czyta):

„Wzywa się Rząd, ażeby przedłożył Sejmowi projekt ustawy o reprezentacji wojewódzkiej”.

Wicemarszałek p. Bojko:

Kto jest za tą rezolucją, zechce powstać z miejsca. Rezolucja jednomyślnie przyjęta. (Głosy: Prosimy o trzecie czytanie). Przystępujemy do trzeciego czytania. Nie słyszę sprzeciwu, głosu nikt nie żąda, uważam, że tak samo w trzeciem czytaniu ustawa jest przyjęta.

M A T E R J A Ł Y

do art. 8 a i obecnego art. 33.

SEJM USTAWODAWCZY
Rzeczypospolitej Polskiej.

MINISTERSTWO
PRZEMYSŁU I HANDLU
Nr. 8715/20/II.

W a r s z a w a, dnia 12 lutego 1921 r.

Na podstawie uchwały Rady Ministrów z dn. 21 lutego 1921 r. mam zaszczyt przesłać, zgodnie z postanowieniem art. 35 Tymczasowego Regulaminu Obrad Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej, projekt ustawy dotyczącej uzupełnienia Ustawy Konstytucyjnej Sejmu Ustawodawczego z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej Statut organiczny Województwa Śląskiego, z prośbą o przedłożenie go Sejmowi Ustawodawczemu, jako wniosku nagłego.

Minister
w. z. Świętochowski.

1 załącznik.

Do

Pana Marszałka Sejmu Ustawodawczego
Rzeczypospolitej Polskiej

w Warszawie.

U S T A W A

z dnia 1921 r.

dotycząca uzupełnienia Ustawy Konstytucyjnej Sejmu
Ustawodawczego z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej
Statut organiczny Województwa Śląskiego.

Po artykule 8 umieszcza się artykuł dodatkowy:

„8 a) wszelkie zmiany ustaw, dotyczących górnictwa, przemysłu, handlu i rękodzielnictwa, obowiązujących na Górnym Śląsku w dniu przejęcia Górnego Śląska przez Polskę mogą nastąpić tylko za zgodą Sejmu Śląskiego”.

SEJM USTAWODAWCZY
Rzeczypospolitej Polskiej.

SPRAWOZDAWCA KOMISJI KONSTYTUCYJNEJ
o rządowym projekcie ustawy, dotyczącej uzupełnienia
ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawiera-
jącej statut organiczny Województwa Śląskiego
(Druk nr. 2537).

Wartość produkcji przemysłowej i górniczej Górnego Śląska będzie stanowiła conajmniej połowę produkcji górniczej i przemysłowej Rzeczypospolitej Polskiej. Rozwój produkcji tej nastąpił na Górnym Śląsku na podstawie obowiązujących tam obecnie ustaw górniczych i przemysłowych. Zmiana tych ustaw powinna nastąpić z uwzględnieniem potrzeb i specjalnych stosunków śląskich. Z tego powodu przychyliła się Komisja Konstytucyjna do wniosku rządowego, iż wszelkie zmiany ustaw, dotyczących górnictwa, przemysłu, handlu i rękodzielnictwa, obowiązujących na Śląsku, mogą nastąpić tylko za zgodą Sejmu Śląskiego.

Rozpatrując projekt rządowy postanowiła Komisja Konstytucyjna uzupełnić go przepisem odpowiadającym art. 16-mu Konstytucji Rzeszy Niemieckiej¹⁾ z dnia 11 sierpnia 1919 r. Artykuł ten stanowi, iż urzędnicy Rzeszy urzędujący dla Rzeszy w poszczególnych krajach Rzeszy powinni być w zasadzie obywatelami tych krajów, tudzież, że urzędnicy, funkcjonariusze i robotnicy zatrudnieni w administracji Rzeszy mają być zatrudnieni na swe życzenie w swych okolicach ojczystych o ile się to nie sprzeciwia względem na ich wykształcenie, lub na

1) Podany na stronie 148 niniejszego druku.

wymagania służbowe. Komisja Konstytucyjna jednomyślnie uchwaliła, dodać do art. 33 statutu organicznego ustęp, gwarantujący Ślązakom pierwszeństwo, przy równych kwalifikacjach, przy obsadzaniu urzędów administracji państwowej na obszarze Województwa Śląskiego. Oprócz tego dodatek ten stanowi, iż funkcjonariusze państwowi zatrudnieni na Śląsku mogą być tylko z ważnych względów służbowych przenoszeni wbrew swej woli do innych dzielnic Rzeczypospolitej.

Odrębne ustawodawstwo administracyjne, jakoteż ustawodawstwo sądowe na Górnym Śląsku, dalej odrębne stosunki gospodarcze Śląska i odrębny charakter ludności wymaga koniecznie, ażeby urzędnicy państwowi mający urzędować lub sędzić w Województwie Śląskiem pochodzili z Górnego Śląska. Wobec tego uchwaliła Komisja

Wobec powyższego powzięła Komisja Konstytucyjna jednomyślnie następującą uchwałę:

W y s o k i S e j m raczy uchwalić
załączoną ustawą.

W a r s z a w a, dnia 5 marca 1921 r.

Sprawozdawca:
(—) Dr. Buzek m. p.

Przewodniczący:
(—) Dubanowicz m. p.

USTAWA KONSTYTUCYJNA

z dnia1921 r.

dotycząca uzupełnienia ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. Ust. nr. 73, poz. 497).

Art. 1.

Ustawę Konstytucyjną z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającą Statut Organiczny Województwa Śląskiego (Dz. Ust. nr. 73, poz. 497) uzupełnia się w sposób następujący:

a) Po art. 8 umieszcza się następujący artykuł 8 a):

„Wszelkie zmiany ustaw, dotyczących górnictwa, przemysłu, handlu i rękodzielnictwa, obowiązujących w Województwie Śląskiem w dniu przyjęcia Górnego Śląska przez Polskę, mogą nastąpić tylko za zgodą Sejmu Śląskiego”.

b) Art. 33 otrzymuje następujący ustęp 3-ci:

„Urzędnicy państwowi, urzędujący w Województwie Śląskiem powinni w zasadzie pochodzić z Województwa Śląskiego. Przy obsadzaniu urzędów administracji państwowej na obszarze Województwa Śląskiego mają przy równych kwalifikacjach pierwszeństwo urzędnicy, pochodzący z Województwa Śląskiego. Urzędnicy i pracownicy, tudzież robotnicy z Województwa Śląskiego, zatrudnieni w administracji państwowej, lub w przedsiębiorstwach państwowych w Województwie Śląskiem mogą zostać przeniesieni do innych dzielnic Rzeczypospolitej Polskiej wbrew swej woli tylko wtenczas, jeżeli wymaga tego koniecznie ich wykształcenie, lub wydoskonalenie albo przeważający interes służby państwowej”.

Art. 2.

Ustawa, zmieniająca niniejszą ustawę konstytucyjną, wymagać będzie zgody Sejmu Śląskiego.

Art. 3.

Wykonanie niniejszej ustawy należy do Prezydenta Ministrów.

SPRAWOZDANIE STENOGRAFICZNE

z 216 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego

z dnia 8 marca 1921 r.

Ustawa o uzupełnieniu statutu województwa śląskiego.

Buzek 37

Głębiński 40

Przyjęcie w drugim i trzecim czytaniu.

(Ustawa o uzupełnieniu statutu województwa śląskiego).

Marszałek: Proponuję odroczenie dalszej rozprawy.

Wnoszę na żądanie referenta p. Buzka, żeby dziś umieścić jeszcze sprawę uzupełnienia statutu Województwa Śląskiego, na porządku dziennym. To jest dopuszczalne, o ile nikt nie zaprotestuje. Nie słyszę protestu. Głos ma p. Buzek.

P. Buzek:

Wysoki Sejmie! Komisja Konstytucyjna przychodzi z jednomyślną uchwałą, żeby Sejm raczył ustawę konstytucyjną z 15 lipca 1920 r., zawierającą statut organiczny województwa śląskiego, uzupełnić w dwóch kierunkach.

Przedewszystkiem chodzi o zapewnienie Sejmowi śląskiemu współdziałania z Sejmem Rzeczypospolitej Polskiej w ustawodawstwie górniczem i przemysłowem. Znana jest rzeczą, że produkcja przemysłowa i górnicza Górnego Śląska wynosi conajmniej połowę produkcji górniczej i przemysłowej Rzplitej. Wobec tego Komisja Konstytucyjna sądziła, że jest słuszną rzeczą, ażeby w razie zmiany obecnie obowiązujących ustaw przemysłowych i górniczych był uwzględniany także specjalnie

głos ludności Górnego Śląska. Nastąpić to zaś może w ten sposób, że o ile ustawy przemysłowe mają obowiązywać także na Górnym Śląsku, będzie mogła zmiana ich nastąpić tylko za zgodą Sejmu Śląskiego. To jest pierwsze uzupełnienie, które Komisja Konstytucyjna na wniosek Rządu Rzeczypospolitej uchwaliła i o którego uchwalenie Wysoką Izbę prosi.

Drugi wniosek dotyczy sprawy urzędniczej na Górnym Śląsku. Szanowni Panowie wiedzą, że według art. 16 konstytucji Rzeszy Niemieckiej¹⁾ w każdym kraju w Niemczech urzędnicy Rzeszy mają być brani przede wszystkim z grona obywateli ściślejszych tego kraju. Otóż na Górnym Śląsku hasło to stało się popularnem, i Górnoszlązacy uważają, że w ustawie konstytucyjnej dla Śląska wydanej powinnyby się znajdować podobne zastrzeżenie.

Komisja Konstytucyjna badała tę rzecz i nabrała przekonania, że żądanie to jest zupełnie uzasadnione. Stosunki administracyjne, stosunki gospodarcze i stosunki specjalne Górnego Śląska są takie, że wymagają ludzi dokładnie z niemi obeznanych, wymagają ludzi, którzy potrafią się w-żyć w stosunki miejscowe i należyście odczuć znaczenie swej działalności administracyjnej dla dobra tej ludności. Z tego powodu Komisja Konstytucyjna uważa, że jest rzeczą słuszną, by w razie, gdy o posady państwowe na Górnym Śląsku będą się starali rodowici Ślązacy i obywatele z innych dzielnic Rzeczypospolitej, przy równych kwalifikacjach, ale tylko przy równych, pierwszeństwo mieli rodowici Ślązacy. Podobne zapewnienia mają robotnicy, obecnie pracujący w przedsiębiorstwach państwowych na Górnym Śląsku, że wbrew swej woli i bez konieczności interesów służbo-

¹⁾ Podany na stronie 148 niniejszego druku.

wych, interesów państwowych nie będą przenoszeni poza Górny Śląsk. Przeniesienie dotychczasowych pracowników poza Górny Śląsk byłoby tylko wtedy możliwe, gdyby tego się domagały konieczne interesy państwowe i służbowe. W ten sposób byłyby zagwarantowane i interesy państwowe i interesy tych pracowników obecnie tam zatrudnionych.

Komisja Konstytucyjna zaspakaja w ten sposób żądania Górnego Śląska i daje tem jeszcze raz dowód, że uważa Śląsk Górny za kraj polski, który połączy się ze swoją macierzą, mimo tych praw odrębnych, zastrzeżonych dla województwa śląskiego w statucie organicznym.

Przy tej sposobności niech mi wolno będzie wyrazić zapatrywanie Komisji Konstytucyjnej i zaznaczyć, że jesteśmy pewni zwycięstwa naszego w plebiscycie. Według wszelkich wiadomości, jakie otrzymujemy z Górnego Śląska, chociaż sto kilkadziesiąt tysięcy emigrantów zdołało się zapisać, sytuacja jest taka, że zwycięstwo nasze na całym niemal obszarze plebiscytowym może uchodzić za rzecz zupełnie pewną (brawa). Chodzi tylko o to, ażeby aljanci, którzy popełnili tę grubą nieostrożność, iż dopuścili do głosowania emigrantów, wyciągnęli z tego konsekwencję i obronili ludność polską przed terorem, który grozi jej, najbardziej w nadodrzańskich powiatach. Okazało się w tych nadodrzańskich powiatach, że rzeczywiście to prawo głosowania nadane emigrantom, nie oznacza nic innego, jak otwarcie furtki do najgorszych szalbierstw i nadużyć. Mamy dokładniejsze dane co do tego z powiatu kozielskiego. Okazała się rzecz następująca: w gminach, w których jest stanowczo większość polska i gdzie wskutek tego można było dopilnować należyte ułożenie list, tam liczba emigrantów jest bardzo mała; natomiast tam, gdzie tej uświadomo-

nej narodowo ludności polskiej jest mało, gdzie wskutek tego nie można było dopilnować układania tych list i skontrolować już ułożonych list, co wymaga także wielkiej znajomości miejscowych stosunków, dochodzi do tego, że liczba emigrantów jest większa, niż liczba miejscowej ludności. Otóż zachodzi niebezpieczeństwo, że ci emigranci będą się starali steroryzować ludność osiadłą i rzeczą jest Rządu, ażeby przeciw wszelkim próbom takiego teroru stanowczo wystąpił.

Przypuszczam, iż będę wyrazicielem opinii wszystkich, jeśli zaznaczę, że przeciw wszelkim próbom gwałtów ze strony Niemców, jeżeliby oczekiwania nasze co do aljantów zawiodły, potrafimy odpowiedzieć również energicznie; ostatecznie ze słabością nauczyliśmy się łamać, daliśmy dowody, iż nie pozwolimy niesprawiedliwości zatriumfować nad słuszną naszą sprawą.

Kończę wyrażeniem pewności, że dzień 20 marca stanie się dniem triumfu dla sprawy polskiej (brawa), pewności, iż w dniu 20 marca Biały nasz Orzeł poleci za Odrę i że żadna siła go z tamtych kończyn Rzplitej nie zdoła usunąć (brawa i oklaski).

Marszałek: Głos ma p. Głębiński.

P. Głębiński:

Wysoka Izbo! Godzę się w zupełności na wnioski szanownego p. referenta Komisji Konstytucyjnej i nie myślę o nich mówić. Ale są jeszcze dwie sprawy piekące, na Górnym Śląsku bardzo dotkliwe, o których, zdaniem mojem, w tej chwili Wysoki Sejm powinien pomyśleć, na razie przynajmniej w formie rezolucji.

Pierwsza sprawa, to niebezpieczeństwo teroru, o którym już mówił p. referent, a zarazem wielkie ofiary, jakie społeczeństwo z powodu teroru niemieckiego nie tylko już poniosło, ale, niestety, ponieść może też obecnie. O tych obecnych i przyszłych ofiarach teroru na obsza-

rze plebiscytowym jest naszym obowiązkiem obecnie pomysłcie, a mianowicie, zapewnić im trzeba jakieś wynagrodzenie, przynajmniej wynagrodzenie materialne, bo oczywiście wynagrodzenia moralnego dać im nie jesteśmy w stanie. Dlatego pozwolę sobie zaproponować rezolucję: „Sejm wzywa Rząd, aby zapewnił wynagrodzenie ofiarom teroru w obszarach plebiscytowych”. To jest rzecz ważna, gdyż wszyscy na Górnym Śląsku uważają, że dziś grozi tak wielki i rozległy teror, że musimy się liczyć niestety z ofiarami tego teroru w najbliższej przyszłości.

Druga sprawa, to sprawa finansowej natury, a mianowicie sprawa walutowa. Niemcy wyzyskują dziś tę okoliczność, że marka polska ma bardzo lichy kurs, do którego, jak wiadomo, spekulacja niemiecka w wysokim stopniu się przyczyniła, i głoszą na Górnym Śląsku, jakby Polska była państwem bankrutującym, że marka polska nie ma żadnej wartości, że zatem, jeśli Górny Śląsk będzie należał do Polski, naraża się z tego powodu na olbrzymie straty.

Obecnie uchwaliliśmy już uzupełnienie statutu autonomicznego dla Górnego Śląska i jest rzeczą bardzo możliwą, że będzie można wprowadzić dobrą złotą walutę najprzód na Górnym Śląsku. Rzecz ta nie jest łatwa do przeprowadzenia. Wymaga ona oczywiście zastanowienia się i poczynienia potrzebnych wstępnych kroków. Górny Śląsk jako całość ma wszelkie warunki, żeby już teraz mógł otrzymać dobrą walutę, ponieważ ma duży eksport i dobry bilans płatniczy, względnie handlowy. Oczywiście, jako przyszła część Polski, będzie Górny Śląsk także i w sprawach waluty dzielił losy waluty polskiej, ale na razie, sędzę, że byłoby możliwe wprowadzenie dobrej waluty, waluty złotej, na Górnym Śląsku dla zapewnienia przynajmniej Górnemu Śląskowi, że nie bę-

dzie miał lichej waluty, a dopiero, gdy warunki pozwolą, to w całej Polsce uczynić, rozszerzymy tę walutę na całą Polskę. Sprawa nie jest łatwą, ale jest obowiązkiem naszym wobec ogólnego życzenia mieszkańców na Górnym Śląsku wezwać Rząd, ażeby tę sprawę rozpatrzył i ewentualne wnioski nam przedłożył. Dlatego druga moja rezolucja opiewa: „Sejm wzywa Rząd, aby rozpatrzył sprawę zaprowadzenia waluty złotej nasamprzód na Górnym Śląsku i w tym celu możliwie rychło przedłożył Sejmowi wnioski”.

Pozwalam sobie przedstawić te dwie rezolucje do uchwalenia, gdyż sądzę, że w tej chwili są one potrzebne, i gdy mowa o Górnym Śląsku, nie można tych dwóch spraw bardzo dotkliwych pominąć.

Marszałek: Głosu nikt więcej nie żąda, przystępujemy do głosowania en bloc nad ustawą według druku Nr. 2562, tyczącą się uzupełnienia Ustawy Konstytucyjnej z 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny województwa śląskiego z tą różnicą, że jak referent zawiadomił mnie, po słowie „ustawą”, powinno być dodane: „konstytucyjna”. Proszę tych Posłów, którzy są za tą ustawą en bloc, ażeby powstali. Mogę stwierdzić, że ustawa została jednomyślnie przyjęta (brawa).

USTAWODAWCZY
Kongres Polski

SEKCYJA MINISTRÓW
Kongresu Polskiego
Nr. 1134

Warszawa, 25 Lipca 1921 r.

Na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 31
maja 1921 r. oraz uchwały sejmiku województwa
wielkopolskiego z dnia 23 czerwca 1921 r. uchwalono
zgodnie z projektem Rady Ministrów następującą

M A T E R J A Ł Y

dotyczące ustępów 3 i 5 artykułu 40.

Przewodniczący:
Włodek

Prof. Marjański, Sekretarz Kongresu
Kongresu Polskiego

SEJM USTAWODAWCZY
Rzeczypospolitej Polskiej.

PREZYDENT MINISTRÓW
Rzeczypospolitej Polskiej
Nr. 9134.

W a r s z a w a, dn. 10 maja 1921 r.

Na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 21 kwietnia 1921 r. mam zaszczyt przesłać, zgodnie z postanowieniem art. 53 Tymczasowego Regulaminu Obrad Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej, projekt ustawy o tymczasowem sprawowaniu władzy ustawodawczej i naczelnej władzy wykonawczej w Województwie Śląskiem, z prośbą o przedłożenie go Sejmowi Ustawodawczemu.

Prezydent Ministrów:
W i t o s.

2 załączniki.

Do

Pana Marszałka Sejmu Ustawodawczego
Rzeczypospolitej Polskiej

w Warszawie.

U S T A W A

z dnia 1921 roku,

o tymczasowem sprawowaniu władzy ustawodawczej i naczelnej władzy wykonawczej w Województwie Śląskiem.

Art. 1.

W okresie przejściowym aż do zebrania się Sejmu Śląskiego naczelną władzę wykonawczą, a w przedmiotach wymagających doraźnego załatwienia i ustawodawstwu Sejmu Śląskiego niezastrzeżonych także władzę ustawodawczą sprawować będzie na obszarze Województwa Śląskiego Rada Ministrów; w przedmiotach zaś wymagających doraźnego załatwienia, a ustawodawstwu Sejmu Śląskiego zastrzeżonych, władzę ustawodawczą sprawować będzie na Śląsku Cieszyńskim Komisja Tymczasowa, a od chwili powołania Tymczasowej Rady Wojewódzkiej władzę tę sprawować będzie na całym obszarze Województwa Śląskiego Wojewoda w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką.

Upoważnienia, przysługujące Radzie Ministrów w myśl ust. 1, Rada Ministrów jest władna przenieść w całości lub w części na Komisję Tymczasową, względnie na Wojewodę i Tymczasową Radę Wojewódzką.

Art. 2.

Wydane na mocy art. 1 ust. 1 przez Komisję Tymczasową, względnie przez Wojewodę w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką, rozporządzenia ustawodawcze winny być złożone Sejmowi Śląskiemu zaraz

po jego zebraniu się, rozporządzenia zaś ustawodawcze, wydane na mocy art. 1 ust. 2, winny być złożone Radzie Ministrów równocześnie z ich wydaniem.

Art. 3.

Rozporządzenia ustawodawcze, wydane w myśl art. 1, wchodzi w życie, o ile w nich inaczej nie postanowiono, po upływie trzech dni po ogłoszeniu ich w dzienniku, przeznaczonym na Śląsku Cieszyńskim, względnie w Województwie Śląskiem, do urzędowych obwieszczeń, tracą zaś moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w tymże dzienniku uchylającej je uchwały Sejmu Śląskiego, albo Rady Ministrów, o ile w tych uchwałach inaczej nie postanowiono.

Art. 4.

Postanowienia art. 1 nie naruszają właściwości Komisji Tymczasowej z art. 40 ust. 1 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. Rz. P. z r. 1920 Nr. 73, poz. 497), ani właściwości Wojewody i Tymczasowej Rady Wojewódzkiej, określonej przepisami powołanej ustawy ani też upoważnień udzielonych Ministrowi Sprawiedliwości w myśl art. 36 tejże ustawy.

Art. 5.

Aż do ukonstituowania się Rady Wojewódzkiej kompetencje jej, z wyjątkiem kompetencji, określonych art. 9 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., wykonywać będzie Tymczasowa Rada Wojewódzka.

Art. 6.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie na Śląsku Cieszyńskim z dniem jej ogłoszenia, a na całym obszarze Województwa Śląskiego z dniem powołania Tymczasowej Rady Wojewódzkiej.

UZASADNIENIE.

Nieprzewidziane przy uchwaleniu Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego, w dostatecznej mierze potrzeby regulowania stanu przejściowego przy przejściu przez właściwe, tą ustawą powołane władze zarządu Województwa Śląskiego nakładają na Rząd obowiązek przygotowania takich zarządzeń, by administracja tej ziemi i sądownictwo nie wstrzymały ani na chwilę swych normalnych czynności.

Te względy wymagają, aby już w chwili objęcia władzy na Górnym Śląsku wprowadzić zmiany ustawodawcze w obowiązujących tam dotychczas ustawach, a w następstwie wymagają udzielenia w tym przejściowym czasie Radzie Ministrów, Komisji Tymczasowej i Tymczasowej Radzie Wojewódzkiej ustawodawczych upoważnień, których im statut organiczny Województwa Śląskiego nie nadaje.

Wobec postanowienia art. 44 statutu organizacyjnego Województwa Śląskiego ustawa upoważniająca musi być tymczasową, przejściową i musi ten swój charakter wyraźnie zaznaczyć.

SPRAWOZDANIE STENOGRAFICZNE

**z 245 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego
z dnia 30 lipca 1921 r.**

łam

Ustawa o tymczasowem sprawowaniu władzy ustawodawczej i naczelnej władzy wykonawczej w województwie śląkiem.

ks. Londzin	15
Reger	17
ks. Lutosławski	18
Reger	18

Przyjęcie ustawy w drugim i trzecim czytaniu.

SPRAWOZDANIE STENOGRAFICZNE
z 245 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego
z dnia 30 lipca 1921 r.

Ustawa o tymczasowem sprawowaniu władzy ustawodawczej i naczelnej władzy wykonawczej w województwie śląskiem.

Ustne sprawozdanie Komisji Konstytucyjnej o projekcie ustawy o tymczasowem sprawowaniu władzy ustawodawczej i naczelnej władzy wykonawczej w województwie śląskiem. (Druk nr. 2702).

Głos ma p. ks. Londzin.

P. ks. Londzin:

Wysoki Sejmie! Na podstawie uchwały Rady Ministrów z dn. 22 kwietnia 1921 r. Rząd przedłożył Sejmowi Ustawodawczemu projekt ustawy o tymczasowem sprawowaniu władzy ustawodawczej i wykonawczej w województwie śląskiem. Komisja Konstytucyjna, badając tę sprawę przysłała do przekonania, że celem uregulowania stanu przejściowego przy przejęciu przez właściwe władze zarządu województwa śląskiego i udzieleniu Komisji Tymczasowej w Cieszynie i Tymczasowej Radzie Wojewódzkiej upoważnień nie jest konieczne potrzebna nowa ustawa, wystarczy, gdy ustawa już istniejąca zostanie uzupełniona przez dodatki do art. 40.

Co do merytorycznej strony projektu rządowego, Komisja Konstytucyjna była zdania, że pierwsza część art. 1, mówiąca o naczelnej władzy wykonawczej i o władzy ustawodawczej Rady Ministrów można opuścić dlatego, że uprawnienia Rządu zostały już w dostateczny sposób zagwarantowane w dotychczasowej ustawie o statucie organicznym Województwa Śląskiego i że dalsze zaznaczenie tego mogłoby budzić nieufność, jakoby Rząd chciał te uprawnienia ograniczyć.

Wniosek dwóch posłów śląskich, domagających się, by aż do ukonstytuowania się wybranej przez Sejm Śląskiej Rady Wojewódzkiej, celem załatwienia bieżących spraw administracyjnych, ze względu na różnorodność ustawodawstwa na Górnym Śląsku i Cieszyńskim, został większością głosów na Komisji odrzucony. Komisja zgodziła się wreszcie na następujące załatwienie omawianego przedmiotu, mianowicie ta nowa ustawa ma mieć następujące brzmienie: Ustawa z dn. o uzupełnieniu art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dn. 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. Ust. Rz. P. z r. 1920 nr. 73, poz. 497).

Art. 1. W art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dn. 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa śląskiego, po ustępie 2-gim wstawia się ustęp 3-ci w brzmieniu następującem: Wojewoda w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką będzie miał do czasu zebrania się Sejmu Śląskiego władzę ustawodawczą w zakresie zastrzeżonym dla ustawodawstwa śląskiego i w wypadkach wymagających koniecznie niezwłocznego ustawodawczego uregulowania. Wydane na tej podstawie dekrety z mocy ustawy tracą swoją moc, o ile ich nie zatwierdzi Sejm śląski, któremu muszą być na pierwszym posiedzeniu do zatwierdzenia przedłożone.

Art. 2. Jako ostatni ustęp art. 40 wstawia się zdanie następujące: Aż do ukonstytuowania się Rady Wojewódzkiej kompetencje jej z wyjątkiem kompetencji określonych art. 9 Ustawy Konstytucyjnej z dn. 15 lipca 1920 r. wykonywać będzie Tymczasowa Rada Wojewódzka.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, a wykonanie jej powierza się Prezesowi Rady Ministrów.

Wobec powyższego Komisja Konstytucyjna wnosi:
 „Wysoki Sejm uchwalić raczy powyżej przytoczone zmiany statutu organicznego Województwa Śląskiego.

Jest jeszcze wniosek mniejszości. W art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dn. 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa śląskiego w ustępie drugim, w zdaniu drugim po wyrazach: „a $\frac{1}{4}$ ze Śląska Cieszyńskiego” dodaje się po średniku wyrazy: ci ostatni będą stanowić osobną sekcję Tymczasowej Rady Wojewódzkiej dla załatwienia bieżących spraw administracyjnych Śląska Cieszyńskiego”.

Marszałek: Głos ma p. Reger.

P. Reger:

Wysoki Sejmie! Zgłosiliśmy wniosek mniejszości, który podpisał także ks. Londzin. Przy tej sposobności pozwalam sobie zwrócić uwagę, że nie jest to żadna kooperacja prawicy z lewicą, nie jest to wspólne działanie socjalistów z klerykałami, ale tylko prosty przypadek: pada deszcz, ustalamy, że jest nam źle, przypadkowo znaleźliśmy się na ulicy i obydwaj otwieramy parasol, aby się przed deszczem schronić, osobno ks. p. Londzin, osobno ja, a przypadek tylko zdarzył, że robimy to samo.

Jest koniecznością, aby wniosek mniejszości był uchwalony. Chodzi mianowicie o to, że istnieje dość wielka różnica w ustawodawstwie śląskiem austriackiem i w ustawodawstwie śląskiem pruskiem i nie tylko różnica w samym ustawodawstwie, ale także w ustroju i postępowaniu władz administracyjnych i tok wszystkich spraw jest tak odmienny, że jedna i ta sama Komisja Tymczasowa nie będzie miała wprost możliwości załatwienia bieżących spraw.

Przecież te Tymczasowe Komisje Wojewódzkie będą miały ogromną pracę do załatwienia, ażeby móc zor-

ganizować te Województwa świeżo stworzone. One będą miały do załatwienia tak ważne rzeczy, że nie będą mogły zajmować się takimi kwestjami czy jakaś gmina potrzebuje wybudowania mostku przez potoczek, czy czegoś podobnego. Drobnie sprawy administracyjne będą tylko kulą u nogi i opóźnią należyte zorganizowanie województw, jeżeli będziemy żądali, ażeby te Tymczasowe Komisje Wojewódzkie to załatwiały.

Dlatego proszę o przyjęcie naszego wniosku mniejszości, albowiem trzeba, aby to już było w ustawie powiedziane, że te sprawy drobno-administracyjne, dotyczące się Śląska Cieszyńskiego ma załatwiać osobno owa sekcja.

Marszałek: Głos ma p. ks. Lutosławski.

P. ks. Lutosławski:

W Komisji Konstytucyjnej jednak propozycja p. Regera nie znalazła większości, a jestem przekonany, że większość przeciw temu byłaby jeszcze większa, gdyby nie to, że wskutek upałów wszystko, co robimy obecnie, nie wszyscy słyszą i kombinują. Otóż pogląd nasz jest taki, że utrzymywanie w drodze ustawy petryfikacji tej sekcji cieszyńskiej jest nie celowe. Jeżeli będzie potrzeba, to ją Tymczasowa Rada Wojewódzka powoła do życia, ale dlaczego mamy to petryfikować w ustawie, kiedy to jest zupełnie niepotrzebne? Jest to pewien lokalny patryjotyzm, który przemawia przez kol. Regera i ks. Londzina, ale uważam, że nie należy mu zanadto pobłażać. Mam nadzieję, że sami Śląsacy cieszyńscy i górni porozumieją się i co realnego będzie potrzebne dla Śląska Cieszyńskiego, to Tymczasowa Rada Wojewódzka zrobi, nie będzie się chciała zajmować mostkami, tylko odda te sprawy starostwom i radom powiatowym. Wprowadzenie jednak do ustawy państwowej specjalnego zastrzeżenia dla półtora powiatu, jakim jest Cieszyńskie,

istotnie żadnej racji nie przedstawia, i dlatego będziemy głosować przeciw wnioskowi mniejszości.

Marszałek: Głos ma p. Reger.

P. Reger:

Wysoki Sejmie! To nie jest żadna petryfikacja, bo słowo petryfikacja oznacza, że to miało być na wieki, a to jest przewidywane na 80 dni, jak ustawa mówi, a niechby nawet dwa razy po 80 dni, to jeszcze nie jest żadna petryfikacja. Tu chodzi o to, ażeby w krótkim okresie przejściowym, kiedy Tymczasowe Komisje Wojewódzkie będą się organizowały, te drobne rzeczy administracyjne nie zabierały zbyt dużo czasu i nie zabijały tej działalności. To jest jedno, co chciałem powiedzieć. Następnie cała tymczasowa komisja powiatowa cieszyńska obecnie razem z obecnym rządowym komisarzem wniosła odpowiedni memoriał do Rządu z prośbą, ażeby ta sprawa została tak załatwiona, jak to nasz wniosek mniejszości proponuje. Więc to nie jest lokalny patryjotyzm, jednego lub dwóch ludzi, tylko opinia czynników miejscowych. (P. ks. Lutosławski: Nie wszystkich). Przepraszam, to jest opinia czynników miejscowych, całej Komisji Tymczasowej z wyjątkiem jednego prof. Popiołka. Zresztą wszyscy urzędnicy i komisarz rządowy są też tego zdania. W końcu muszę powiedzieć, że wczoraj na Komisji ta kwestja wyglądała tak, że za ustawą było 9, a przeciw ustawie również 9, i ks. Lutosławski dyrymował na korzyść prof. Bobka. Ta sprawa nie jest tak straszna i uważam, że ten wniosek mniejszości można przyjąć.

Marszałek: Głosu nikt nie żąda. Głos ma jeszcze sprawozdawca ks. Londzin.

P. ks. Londzin: Zrzekam się.

Marszałek: Jest poprawka wniosku mniejszości, przedstawiona przez posła Regera. Proszę P. Sekretarza o przeczytanie.

Sekretarz p. Sołtyk (czyta):

W art. 40 ustawy Konstytucyjnej z dn. 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego w ustępie drugim w zdaniu drugim po wyrazach: „a $\frac{1}{4}$ ze Śląska Cieszyńskiego” dodaje się wyrazy po średniku: ci ostatni będą stanowić osobną sekcję Tymczasowej Rady Wojewódzkiej dla załatwienia bieżących spraw administracyjnych Śląska Cieszyńskiego”.

Marszałek: Proszę Posłów, którzy są za poprawką mniejszości, ażeby wstali. Stoi mniejszość. Poprawka odrzucona. Proszę Posłów, którzy są za całą ustawą w myśl postanowień Komisji, ażeby wstali. Stoi większość. Ustawa przyjęta. (Głosy: Prosimy o trzecie czytanie). Czy nikt nie protestuje przeciw trzeciemu czytaniu? (Nikt). Przystępujemy do trzeciego czytania. Ponieważ ustawa była dziś znaczną większością przyjęta w drugim czytaniu, na tej podstawie mogę uważać, że i w trzecim czytaniu jest przyjęta.

M A T E R J A Ł Y

do ustawy z dnia 16 czerwca 1922 r. o rozciągnięciu na
ziemie górnośląskie części województwa śląskiego Kon-
stytucji Rzeczypospolitej Polskiej i niektórych innych
ustaw oraz w przedmiocie zmian w ustawodawstwie, na
tych ziemiach obowiązującym.

(Dz. U. R. P. nr. 46, poz. 388).

SPRAWOZDANIE STENOGRAFICZNE
z 318 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego
z dnia 16 czerwca 1922 roku.

T r e ś ć :

łam

Ustawa o rozciągnięciu na ziemie górnośląskie	
Województwa Śląskiego Konstytucji Rzeczy-	
pospolitej Polskiej	—
Buzek	5
Przyjęcie w drugim i trzecim czytaniu	—

Przystępujemy do porządku dziennego: Nr. 1: ustne sprawozdanie Komisji Konstytucyjnej w przedmiocie ustawy o rozciągnięciu na ziemie górnośląskie województwa śląskiego Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i niektórych innych ustaw, oraz w przedmiocie zmian w ustawodawstwie na tych ziemiach obowiązującym (druk Nr. 3571).

Głos ma sprawozdawca p. Buzek.

P. Buzek:

Wysoki Sejmie! W imieniu Komisji Konstytucyjnej upraszam o uchwalenie projektu ustawy, będącego na porządku dziennym, w brzmieniu ustalonym przez Komisję Konstytucyjną. Brzmienie to odpowiada na ogół projektowi rządowemu, z jedną zmianą istotną, mianowicie według projektu rządowego Rząd reklamował dla Rady Ministrów prawo wprowadzenia na ziemie górnośląskie dalszych ustaw, uchwał sejmowych, dekretów i rozporządzeń rządowych, obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i w poszczególnych jej częściach, a więc Rząd domagał się tego, żeby Sejm delegował przyśługujące mu prawo ustawodawcze na Radę Ministrów w tym zakresie, jaki tutaj art. 6 określa. Komisja Konstytucyjna jednogłośnie była tego zdania, że tego pełno-

mocnictwa tej delegacji udzielić nie należy, a to z dwóch powodów: przede wszystkim dlatego, że stosunki na Górnym Śląsku wymagają specjalnego uwzględnienia. Stosunki kraju wysoce uprzemysłowionego znacznie się różnią od stosunków innych dzielnic, a także ustrój przecież bardzo znacznie odbiega od ustroju innych części Rzeczypospolitej. Należy więc przystępować do ujednolajnienia ustawodawstwa z należyłą oględnością i ostrożnością, o ile chodzi o ustawodawstwo, należące do zakresu działania Sejmu Rzeczypospolitej, jest sam Sejm i nie może delegować tego prawa Radzie Ministrów.

Z powodu, że Komisja Konstytucyjna jednomyślnie ten przepis skreśliła, musiała ona z drugiej strony równocześnie z tą ustawą wprowadzić na Górny Śląsk szereg ustaw, których projekt rządowy nie przewidywał. Projekt rządowy przewidywał w art. 1 wprowadzenie na obszarze Górnego Śląska przede wszystkim konstytucji Rzpltej Polskiej, tymczasowo małej, a następnie konstytucji wielkiej. W art. 2 projekt rządowy przewidywał wprowadzenie na obszarze Górnego Śląska tych ustaw, które są konieczne dla ustalenia przynależności państwowej Górnego Śląska do Rzpltej Polskiej.

Wśród ustaw tych, najważniejszą jest ustawa z dnia 31 lipca 1919 r. w sprawie wydawania Dziennika Ustaw Rzpltej Polskiej. Jeśli na mocy ustawy, którą uchwalamy, ustawa ta w sprawie wydawania Dziennika Ustaw Rzpltej Polskiej będzie obowiązywała także na Górnym Śląsku, to wynikiem będzie to, iż wszelkie ustawy, ogłoszone w Dz. Ustaw Rzpltej Polskiej, będą tem samem ogłoszone już i dla Górnego Śląska i będą obowiązywały na Górnym Śląsku o tyle, o ile ustawy te dotyczą spraw, należących do kompetencji Sejmu całej Rzpltej. Oczywiście rozumie się samo przez się, i co do tego nie było w Komisji Konstytucyjnej dwóch zdań, iż te ustawy

i rozporządzenia Rady Ministrów, które dotyczą spraw, zastrzeżonych dla ustawodawstwa śląskiego, choć będą ogłoszone w Dzienniku Ustaw Rzpltej Polskiej, na obszarze Śląska obowiązywać nie będą, bo oczywiście do wydania ich nie jest kompetentny ani Sejm, ani Rada Ministrów.

Tak samo Komisja Konstytucyjna była jednomyślnie tego zdania, iż w tych sprawach, które należą do kompetencji Sejmu śląskiego i samorządu śląskiego dziennikiem ustaw będzie osobny Dziennik Ustaw Śląski. Zresztą sprawa ta jest już unormowana i zastrzeżona w statucie woj. śląskiego.

Tak samo art. 2 wprowadza na obszarze śląskim wszystkie te ustawy Rzpltej, które już specjalnie dla Górnego Śląska uchwalono. Do nich należy zwłaszcza ustawa Konstytucyjna, zawierająca statut organiczny województwa śląskiego i wszelkie nowele do tej ustawy.

Spis tych ustaw uzupełniła Komisja Konstytucyjna w dwojakim kierunku. Przedewszystkiem Komisja ta, uważała, iż należy powołać, jako wchodzące natychmiast w życie na Górnym Śląsku, także ustawę z dnia 24 maja 1922 r., względnie ustawę z dnia 8 czerwca 1922 r. na mocy których Sejm nasz ratyfikował konwencję polsko-niemiecką, zawartą w Genewie w sprawie Górnego Śląska. Dalej należało wprowadzić na Górnym Śląsku odrazu wszelkie konwencje międzynarodowe, które zostały zawarte przez Polskę, a dotyczą spraw niezastrzeżonych dla ustawodawstwa sejmu śląskiego. Otóż te konwencje, ustawy i traktaty międzynarodowe są wyliczone tutaj w dodatku, jako punkty 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25.

Wreszcie Komisja Konstytucyjna była tego zdania, także jednomyślnie, iż należy odrazu wprowadzić na Górnym Śląsku wszelkie ustawy dotyczące ustawodawstwa

celnego. To ustawodawstwo celne jest dotychczas ujęte tylko w rozporządzeniach. To ustawodawstwo celne ujęliśmy tutaj w osobnym artykule 4, o którego przyjęcie prosimy. Artykuł ten był podstawą osobnych obrad Komisji Konstytucyjnej. Komisja Konstytucyjna uchwaliła go jednomyślnie. W tym artykule upoważnia się Rząd do zorganizowania dyrekcji cel w Mysłowicach, która ma być naczelną władzą zarządzającą sprawami celnymi w granicach woj. śląskiego, tak na Górnym Śląsku, jak na Śląsku Cieszyńskim.

Tyle co się tyczy tych ustaw, które Komisja Konstytucyjna prosi dodatkowo wstawić, bądź do art. 2 bądź jako osobny art. 4.

Co się tyczy art. 4 projektu rządowego, to Komisja Konstytucyjna była zdania, że pod względem stylistycznym artykuł ten powinien być inaczej ujęty. Artykuł ten w brzmieniu rządowym opiewa: „Ustawy i uchwały sejmowe, wymienione w art. 1, 2 i 3 uważa się z chwilą wejścia ich w życie na ziemiach Górnego Śląska na mocy postanowień niniejszej ustawy, za prawnie ogłoszone na tych ziemiach”.

Otóż ten tekst zawiera pewną niekonsekwencję, bo ustawa może wejść w życie dopiero po jej ogłoszeniu, a tutaj powiedziano, że z chwilą wejścia w życie tych ustaw uważa się je za prawnie ogłoszone na tych ziemiach. Z tego powodu Komisja Konstytucyjna zaproponowała sformułowanie inne, mianowicie: „Ustawy, uchwały sejmowe, oświadczenia rządowe i rozporządzenia, wymienione w art. 1, 2, 3 i 4 uważa się z chwilą ogłoszenia niniejszej ustawy za prawnie ogłoszone na ziemiach górnośląskich województwa śląskiego”. Zdaje się, że jest to zupełnie, poprawne ujęcie myśli, którą chciał oddać projekt rządowy.

Co się tyczy art. 5, to mówiłem już, iż w tym artykule, obecnie art. 6 zaszła zmiana największa przez skreślenie upoważnienia dla Rządu, zawartego w punkcie 2. Natomiast Komisja Konstytucyjna była zdania, że upoważnienia, wymagane dla Rady Ministrów w punkcie 1, dać należy tylko ze względu na doświadczenia poczynione w b. dzielnicy pruskiej, trochę ścisłej powinny być ujęte te pełnomocnictwa.

Jeszcze co do art. 5 prosił mnie p. Minister Sprawiedliwości, ażeby dawniejszy art. 5, obecnie 6, uzgodnić z przepisami ustępu pierwszego art. 36 ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., w brzmieniu nadanem mu w ustawie z dnia 18 października 1921 r. Mianowicie sprawa ma się jak następuje. Na podstawie ustawy, która była wydana jako nowela do ustawy konstytucyjnej o statucie Śląska, Minister Sprawiedliwości posiada prawo do organizowania sądu apelacyjnego dla woj. śląskiego, tudzież przez określony w tej ustawie okres czasu 6 miesięczny ma prawo wprowadzać w drodze rozporządzeń zmiany w ustawach pruskich, wzg. austriackich, określających organizację sądów. Otóż ten przepis koliduje po części z tym przepisem, którego w art. 5 żądała Rada Ministrów, mianowicie Rada żądała tego samego prawa, ale dla Rady Ministrów a nie dla Ministra Sprawiedliwości. Nie było tu zupełnie powiedziane w art. 5, czy ten art. 5 ma zmienić ów specjalny przepis ustawy z dnia 18 października 1921 r. czy też nie. Wedle ogólnej zasady prawnej *les generalis non derogat speciali*, ustawa ogólna nie zmienia przepisów ustawy specjalnej, o ile nie innego nie jest zastrzeżone, jednakże w praktyce mogłaby powstać wątpliwość i dlatego popieram żądanie p. Ministra Sprawiedliwości wprowadzenia nowego ustępu, mianowicie: że upoważnienie udzielone Ministrowi Sprawiedliwości w ust. pierwszym po ustępie

pierwszym art. 6, art. 36 ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. brzmieniu nadanem mu ustawą z dnia 18 października 1921 r. (Dz. U. nr. 85 poz. 608), nie doznaje przez to zmiany i zatrzymuje moc obowiązującą.

Co się tyczy art. 7, dawnego art. 6, to tu została popełniona pewna omyłka, mianowicie należy w ustępie drugim zamiast słów „w art. 4” wstawić słowa „w art. 6”, a tak samo w ustępie pierwszym zamiast „w art. 5” ma być „w art. 6”, bo wskutek wstawienia nowego art. 4 artykuły następne, tj. dawne 4, 5, 6, 7, 8 otrzymują wyższe numery i to należy uwzględnić tutaj w tem cytowaniu.

To są te zmiany, częściowo merytoryczne, a częściowo stylistyczne i formalne, o których przyjęcie upraszam w imieniu Komisji Konstytucyjnej.

Marszałek:

Głosu nikt nie żąda, poddaję pod głosowanie en bloc, ustawę tak, jak wyszła z Komisji Konstytucyjnej ze zmianami, o których tylko co mówił p. sprawozdawca i które są rozdane w osobnym załączniku. Proszę posłów, którzy są za ustawą o rozciągnięciu na ziemie górnośląskie woj. śląskiego Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i niektórych innych ustaw, ażeby wstali. Ustawa jednomyślnie przyjęta w drugim czytaniu. P. sprawozdawca wnosi o przystąpienie zaraz do trzeciego czytania. Czy kto protestuje? (Nikt). Głosu nikt nie żąda. Na mocy poprzedniego głosowania uważam, że ustawa i w trzecim czytaniu jest przyjęta.

**PRUSKA USTAWA W PRZEDMIOCIE UTWORZENIA
PROWINCJI „GÓRNY ŚLĄSK”.**

**Preussisches Gesetz, betr. die Errichtung einer Provinz
Oberschlesien, vom 14. Oktober 1919 (GS. 169).**

PRUSKA USTAWA W PRZEDMIOCIE UTWORZENIA PROWINCJI „GÓRNY ŚLĄSK”.

Preussisches Gesetz, betr. die Errichtung einer Provinz
Oberschlesien, vom 14. Oktober 1919 (GS. 169).

Die verfassunggebende Preussische Landesversammlung hat folgendes Gesetz beschlossen, das hiermit verkündet wird:

§ 1. Aus der Provinz Schlesien werden die beiden Provinzen Oberschlesien und Niederschlesien gebildet.

Der Provinz Oberschlesien werden bis zu der im Abs. 3 vorgesehenen endgültigen Regelung die Kreise des Regierungsbezirkes Oppeln, der Provinz Niederschlesien mit der gleichen Massgabe die Kreise der Regierungsbezirke Breslau und Liegnitz zugewiesen.

Unmittelbar nach Erledigung der in der Anlage zu Art. 88 des Friedensvertrags von Versailles vorgesehenen Volksabstimmung hat die Staatsregierung der Landesversammlung eine Gesetzesvorlage über die endgültige Abgrenzung der beiden Provinzen zu machen.

§ 2. Die Einrichtung der erforderlichen Behörden für die Staatsverwaltung in den neu gebildeten Provinzen (§ 1) erfolgt nach näherer Vorschrift der bezüglichen gesetzlichen Bestimmungen und der Festsetzungen im Staatshaushaltsplane.

Bis zur erfolgten Einrichtung bleiben die gegenwärtigen staatlichen Organe der Provinz Schlesien für beide neuen Provinzen in Wirksamkeit.

§ 3. Dem Oberpräsidenten wird ein Beirat von sechs Personen zur Seite gestellt, den das Staatsministerium unter Berücksichtigung der in Oberschlesien bestehenden Parteibildungen zusammensetzt. Die Beiratsmitglieder müssen in Oberschlesien geboren sein oder dort

mindestens fünf Jahre gewohnt haben. Sie verwalten ihr Amt ehrenamtlich.

Der Beirat ist in Fragen allgemeiner Natur, insbesondere in Fragen der Kirchen- und Schulverfassung, sowie zu der Besetzung der Stellen des Oberpräsidenten, des Regierungspräsidenten und der Leiter der staatlichen Polizeiverwaltungen gutachtliche zu hören. Seine Tätigkeit erlischt mit dem Erlass anderer Provinzialstatuten.

§ 4. Jede der neuen Provinzen Oberschlesien und Niederschlesien bildet einen mit den Rechten einer Körperschaft ausgestatteten Gemeindeverband zur Selbstverwaltung seiner Angelegenheiten nach Massgabe der Vorschriften der Provinzialordnung vom 29. Juni 1875. (GS. S. 335) und der sie ergänzenden Gesetze.

Die Zahl der Mitglieder der Vertretungen (Provinziallandtage) der neu gebildeten Provinzen bestimmt sich nach den im § 10 der Provinzialordnung vom 29. Juni 1875 für die Provinz Schlesien gegebenen Vorschriften.

Es bleiben jedoch die auf Grund des Gesetzes vom 16. Juli 1919 (GS. S. 129) zu wählenden Mitglieder des Provinziallandtags der Provinz Schlesien bis zum Ablauf ihrer Wahlperiode (§ 19 der Provinzialordnung) dergestalt in Wirksamkeit, dass die Abgeordneten der zu dem Regierungsbezirk Oppeln gehörigen Kreise die Vertretung der Provinz Oberschlesien, die Abgeordneten der zu den Regierungsbezirken Breslau und Liegnitz gehörigen Kreise die Vertretung der Provinz Niederschlesien mit den sich aus § 5 ergebenden Einschränkungen bilden.

§ 5. Die Bildung der neuen Provinzialverbände in finanzieller und wirtschaftlicher Hinsicht tritt mit dem 1. April 1920 mit folgenden Massnahmen ein:

1. Die Rechte und Pflichten des bisherigen Provinzialverbandes Schlesien gehen auf die neuen Provinzialverbände von Ober- und Niederschlesien nach näherer Bestimmung eines unbeschadet aller Privatrechte Dritter unter Genehmigung des Staatsministeriums zwischen den Vertretern Oberschlesiens einerseits und den Vertretern Niederschlesiens anderseits — § 4 Abs. 3 — zu treffenden Abkommens über.

2. Bis zum Zustandekommen dieses Abkommens oder des im § 1 bezeichneten Gesetzes wird die Provinzialverwaltung und Vertretung der beiden neuen Provinzialverbände, die Vertretung jedoch nur, soweit sie den Provinzialhaushalt berührt, durch die bisherigen Organe der ungeteilten Provinz Schlesien als Treuhänder unter möglichster rechnungsmässiger Trennung der beiden Verwaltungen weitergeführt. Bei der Provinzialverwaltung ist ein Provinzialbeirat aus je drei Vertretern von Ober- und Niederschlesien zu bilden. Den Provinzialbeirat für Oberschlesien bestellt der gemäss § 3 gebildete Beirat aus seiner Mitte. Dem Provinzialbeirat ist Einsicht in die laufende Verwaltung zu geben. Er ist bei den wichtigeren Verwaltungsmassnahmen zu hören.

3. Kommt binnen sechs Monaten nach der im § 1 Abs. 3 vorgesehenen endgültigen Abgrenzung der beiden Provinzen das Uebereinkommen nicht zustande, so erfolgt die Regelung durch Gesetz.

§ 6. Die auf die Ausführung oder Unterstützung von Landstrassen bezüglichen Verpflichtungen des Staates, in welche der Provinzialverband von Schlesien nach § 4 Abs. 2 des Gesetzes vom 8. Juli 1875 (GS. S. 497) eingetreten ist, werden nach dem im § 2 des gedachten Gesetzes bezeichneten Masstabe verteilt.

§ 7. Das Gesetz tritt mit der Verkündung in Kraft.

PRUSKA USTAWA O TYMCZASOWYCH WYBORACH DO RADY PAŃSTWA.

Preussisches Gesetz, betr. vorläufige Wahlen zum Staatsrat in der Provinz Oberschlesien und Abänderung des Artikels 88 der Verfassung des Freistaates Preussen vom 30. November 1920, vom 7. April 1921 (G. S. 353).

Der Preussische Landtag hat folgendes Gesetz beschlossen, das hiermit verkündet wird:

§ 1. (1) Die Provinz Oberschlesien ist berechtigt, für die Zeit bis zur verfassungsmässigen Wahl ihrer Vertreter zum Staatsrate vorläufige Mitglieder zum Staatsrate zu entsenden.

(2) Auf diese finden im übrigen die Bestimmungen der preussischen Verfassung über die Vertreter der Provinzen zum Staatsrat Anwendung.

(3) Die Wahl erfolgt durch die Gesamtheit der in der Prov. Oberschlesien gewählten Abgeordneten der verfassungsgebenden Preuss. Landesversammlung, welche nach § 33 Abs. 3 des Landeswahlgesetzes vom 3. Dezember 1920 (G. S. 559) als Mitglieder des Landtags gelten.

(4) Auf die Durchführung der Wahl finden die Vorschriften des Gesetzes über die Wahlen zum Staatsrate vom 16. Dezember 1920 (G. S. 1921 S. 90) entsprechende Anwendung.

§ 2. Das Amt der auf Grund dieses Gesetzes gewählten vorläufigen Mitglieder zum Staatsrat endet mit der Wahl der ordentlichen Vertreter durch den neu zu wählenden Provinziallandtag (§ Abs. 1).

§ 3. Artikel 88 der Verfassung des Freistaates Preussen vom 30. November 1920 tritt ausser Kraft.

§ 4. Der Minister des Innern erlässt die zur Ausführung dieses Gesetzes erforderlichen Vorschriften.

§ 5. Das Gesetz tritt mit dem Tage seiner Verkündung in Kraft.

**PRAWO PROWINCYJ WEDLE KONSTYTUCJI
PRUSKIEJ.**

**Verfassung des Freistaates Preussen
vom 30. November 1920.**

PRAWO PROWINCYJ WEDLE KONSTYTUCJI PRUSKIEJ.

Verfassung des Freistaats Preussen
vom 30. November 1920.

Abschnitt IV.

D e r S t a a t s r a t .

Art. 31. Zur Vertretung der Provinzen bei der Gesetzgebung und Verwaltung des Staates wird ein Staatsrat gebildet.

Art. 32. (1) Der Staatsrat besteht aus Vertretern der Provinzen. Als Provinzen gelten hierbei Ostpreussen, Brandenburg, Stadt Berlin, Pommern, Grenzmark Posen - Westpreussen, Niederschlesien, Oberschlesien, Sachsen, Schleswig - Holstein, Hannover, Westfalen, Rheinprovinz und Hessen-Nassau.

(2) Auf je 500 000 Einwohner einer Provinz entfällt ein Vertreter, jedoch entsendet jede Provinz mindestens drei Vertreter in den Staatsrat. Ein Rest von mehr als 250 000 Einwohnern wird vollen 500 000 gleich gerechnet.

(3) Ausserdem entsenden die Hohenzollernschen Lande einen Vertreter.

(4) Die Zahl der Vertreter der Provinzen wird durch das Staatsministerium nach jeder allgemeinen Volkszählung und bei Veränderungen des Gebiets der Provinzen neu festgesetzt.

Art. 33. (1) Die Mitglieder des Staatsrats und ihre Stellvertreter werden von den Provinziallandtagen (in Berlin von der Stadtverordnetenversammlung, in den Hohenzollernschen Landen und in der Grenzmark Posen-Westpreussen von den Kommunallandtagen) gewählt. In den Hohenzollernschen Landen wird nach

den Grundsätzen der Mehrheitswahl, im übrigen nach den Grundsätzen der Verhältnisswahl gewählt. Wählbar ist jeder Stimmberechtigte, der das fünfundzwanzigste Lebensjahr vollendet und seinen Wohnsitz ein Jahr in der Provinz hat.

(2) Niemand darf gleichzeitig Mitglied des Landtags und des Staatsrats sein. Landtagsabgeordnete scheiden mit Annahme der Wahl in den Staatsrat aus dem Landtag aus. Mitglieder des Staatsrats scheiden mit Annahme der Wahl in den Landtags aus dem Staatsrat aus.

(3) Die Mitglieder des Staatsrats üben ihr Amt bis zum Eintritt ihrer Nachfolger aus.

(4) Die Mitglieder des Staatsrats werden unmittelbar nach der Neuwahl der einzelnen Provinziallandtage (Stadtverordnetenversammlung, Kommunallandtage) neu gewählt.

Art. 34. Die Mitglieder des Staatsrats stimmen nach ihrer freien, nur durch die Rücksicht auf das Volkswohl bestimmten Ueberzeugung; an Aufträge und Weisungen sind sie nicht gebunden.

Art. 35. Kein Mitglied des Staatsrats darf zu irgendeiner Zeit wegen seiner Abstimmung oder wegen der in Ausübung seines Amtes getanen Aeusserungen gerichtlich oder dienstlich verfolgt oder sonst ausserhalb der Versammlung zur Verantwortung gezogen werden.

Art. 36. (1) Beamte, Angestellte und Arbeiter des Staates und der Körperschaften des öffentlichen Rechtes bedürfen zur Ausübung des Amtes als Mitglieder des Staatsrats keines Urlaubs.

(2) Gehalt und Lohn sind weiter zu zahlen.

Art. 37. Der Staatsrat wählt seinen Vorsitzenden und seine Schriftführer sowie deren Stellvertreter und

regelt seinen Geschäftsgang durch eine Geschäftsordnung.

Art. 38. (1) Zum ersten Male wird der Staatsrat vom Staatsministerium einberufen. Im übrigen versammelt er sich auf Einladung seines Vorsitzenden, so oft die Geschäfte es erfordern. Der Vorsitzende hat den Staatsrat einzuberufen, wenn ein Fünftel seiner Mitglieder, die sämtlichen Vertreter einer Provinz oder das Staatsministerium es verlangen.

(2) Der Staatsrat ist beschlussfähig, wenn mehr als die Hälfte der Mitglieder anwesend ist. Bei Abstimmungen entscheidet die einfache Mehrheit der Abstimmenden.

(3) Bei Beschlüssen des Staatsrats nach Art. 14 und Art. 42 Abs. 1 muss die Abstimmung namentlich sein.

Art. 39. (1) Die Vollsitzungen des Staatsrats sind öffentlich. Der Staatsrat kann mit Zweidrittelmehrheit die Oeffentlichkeit für einzelne Gegenstände der Tagesordnung ausschliessen. Ueber einen Antrag, die Oeffentlichkeit auszuschliessen, wird in geheimer Sitzung verhandelt.

(2) Art. 24 gilt entsprechend.

Art. 40. (1) Der Staatsrat ist vom Staatsministerium über die Führung der Staatsgeschäfte auf dem Laufenden zu halten.

(2) Vor Einbringung von Gesetzesvorlagen hat das Staatsministerium dem Staatsrate Gelegenheit zur gutachtlichen Aeusserung zu geben. Der Staatsrat kann seine abweichende Ansicht dem Landtage schriftlich darlegen.

(3) Der Staatsrat ist berechtigt, Gesetzesvorlagen durch das Staatsministerium an den Landtag zu bringen.

(4) Vor Erlass von Ausführungsvorschriften zu Reichs- und Staatsgesetzen sowie vor Erlass allgemeiner organisatorischer Anordnungen des Staatsministeriums ist der Staatsrat oder dessen zuständiger Ausschuss zu hören.

Art. 41. Die Mitglieder des Staatsrats erhalten Reisekosten und Aufwandentschädigung nach Massgabe des Gesetzes. Ein Verzicht hierauf ist unstatthaft.

Art. 42. Gegen die vom Landtage beschlossenen Gesetze steht dem Staatsrate der Einspruch zu.

(2) Der Einspruch muss innerhalb zweier Wochen nach der Schlussabstimmung im Landtage beim Staatsministerium eingebracht und spätestens binnen zwei weiteren Wochen mit Gründen versehen sein.

(3) Im Falle des Einspruchs wird das Gesetz dem Landtage zur nochmaligen Beschlussfassung vorgelegt. Wenn der Landtag seinen früheren Beschluss mit Zweidrittelmehrheit erneuert, so bleibt es bei seinem Beschlusse. Wird bei der erneuten Beschlussfassung des Landtags für den früheren Beschluss nur eine einfache Mehrheit erreicht, so ist der Beschluss hinfällig, falls er nicht durch einen vom Landtage herbeigeführten Volksentscheid bestätigt wird.

(4) Die Zustimmung des Staatsrats ist erforderlich, wenn der Landtag Ausgaben beschliessen will, die über den vom Staatsministerium vorgeschlagenen oder bewilligten Betrag hinausgehen. Stimmt der Staatsrat nicht zu, so ist der Beschluss des Landtages nur wirksam, soweit er mit dem Vorschlag oder der Bewilligung des Staatsministeriums übereinstimmt. Ein Volksentscheid ist in diesem Falle nicht zulässig.

Art. 43. Das Nähere wird durch Gesetz geregelt.

Abschnitt VIII.

Die Selbstverwaltung.

Art. 71. (1) Der Staat gliedert sich in Provinzen.

(2) Die Gliederung der Provinzen in Kreise, Städte, Landgemeinden und andere Gemeindeverbände sowie die Verfassung, die Rechte und Pflichten der Gemeindeverbände werden durch Gesetz geregelt.

Art. 72. (1) Die Provinzen verwalten nach Massgabe des Gesetzes durch ihre eigenen Organe:

- a) selbständig die ihnen gesetzlich obliegenden oder freiwillig von ihnen übernommenen eigenen Angelegenheiten (Selbstverwaltungsangelegenheiten);
- b) als ausführende Organe des Staates die ihnen übertragenen staatlichen Angelegenheiten (Auftragsangelegenheiten).

(2) Das Gesetz wird den Kreis der den Provinzen überwiesenen Selbstverwaltungsangelegenheiten erweitern und ihnen Auftragsangelegenheiten übertragen.

Art. 73. Die Provinziallandtage können durch Provinzialgesetz neben der deutschen Sprache zulassen:

- a) eine andere Unterrichtssprache für fremdsprachige Volksteile, wobei für den Schutz deutscher Minderheiten zu sorgen ist;
- b) eine andere Amtssprache in gemischtsprachigen Landesteilen.

**USTAWA NIEMIECKA W PRZEDMIOCIE
GÓRNEGO ŚLĄSKA.**

Reichsgesetz, betr. Oberschlesien

vom 27. November 1920 (R. G. B. 1987).

**USTAWA NIEMIECKA
W PRZEDMIOCIE GÓRNEGO ŚLĄSKA.**

Reichsgesetz, betr. Oberschlesien

vom 27. November 1920 (R. G. B. 1987).

Der Reichstag hat das folgende Gesetz beschlossen, dass mit Zustimmung des Reichsrats hiermit verkündet wird:

Artikel 167 der Reichsverfassung erhält folgende Absätze 2 und 3:

In der preussischen Provinz Oberschlesien findet innerhalb zweier Monate, nachdem die deutschen Behörden die Verwaltung des zur Zeit besetzten Gebietes wieder übernommen haben, eine Abstimmung nach Artikel 18 Abs. 4 Satz 5 darüber statt, ob ein Land Oberschlesien gebildet werden soll.

Wird die Frage bejaht, so ist das Land unverzüglich einzurichten, ohne dass es eines weiteren Reichsgesetzes bedarf. Dabei gelten folgende Bestimmungen:

1. Es ist eine Landesversammlung zu wählen, die binnen drei Monaten nach der amtlichen Feststellung des Abstimmungsergebnisses zur Einsetzung der Landesregierung und zur Beschlussfassung über die Landesversammlung einzuberufen ist. Der Reichspräsident erlässt die Wahlordnung nach den Grundsätzen des Reichswahlgesetzes und bestimmt den Wahltag.

2. Der Reichspräsident bestimmt im Benehmen mit der obereschlesischen Landesversammlung, wann das Land als eingerichtet gilt.

3. Die obereschlesische Staatsangehörigkeit erwerben:

- a) die volljährigen Reichsangehörigen, die am Tage der Einrichtung des Landes Oberschlesien (Nr. 2) in seinem Gebiete Wohnsitz oder ständigen Aufenthalt haben, mit diesem Tage;

- b) sonstige volljährige preussische Staatsangehörige, die im Gebiete der Provinz Oberschlesien geboren sind und innerhalb eines Jahres nach Einrichtung des Landes (Nr. 2) der Landesregierung erklären, dass sie die ober Schlesische Staatsangehörigkeit erwerben wollen, am Tage des Einganges dieser Erklärung;
- c) alle Reichsangehörigen, die durch Geburt, Legitimation oder Eheschliessung der Staatsangehörigkeit einer der unter a) und b) bezeichneten Personen folgen.

NIEKTÓRE POSTANOWIENIA KONSTYTUCJI NIEMIECKIEJ.

Die Verfassung des Deutschen Reichs
vom 11. August 1919 (RGB. 1383).

NIEKTÓRE POSTANOWIENIA KONSTYTUCJI NIEMIECKIEJ.

Die Verfassung des Deutschen Reichs
vom 11. August 1919 (RGB. 1383).

Erster Hauptteil.

Aufbau und Aufgaben des Reichs.

Erster Abschnitt.

R e i c h u n d L ä n d e r.

Art. 16. Die mit der unmittelbaren Reichsverwaltung in den Ländern betrauten Beamten sollen in der Regel Landesangehörige sein. Die Beamten, Angestellten und Arbeiter der Reichsverwaltung sind auf ihren Wunsch in ihren Heimatgebieten zu verwenden, soweit dies möglich ist und nicht Rücksichten auf ihre Ausbildung oder Erfordernisse des Dienstes entgegenstehen.

Art. 17. Jedes Land muss eine freistaatliche Verfassung haben. Die Volksvertretung muss in allgemeiner, gleicher, unmittelbarer und geheimer Wahl von allen reichsdeutschen Männern und Frauen nach den Grundsätzen der Verhältniswahl gewählt werden. Die Landesregierung bedarf des Vertrauens der Volksvertretung.

Die Grundsätze für die Wahlen zur Volksvertretung gelten auch für die Gemeindewahlen. Jedoch kann durch Landesgesetz die Wahlberechtigung von der Dauer des Aufenthalts in der Gemeinde bis zu einem Jahre abhängig gemacht werden.

Vierter Abschnitt.

D e r R e i c h s r a t.

Art. 60. Zur Vertretung der deutschen Länder bei der Gesetzgebung und Verwaltung des Reichs wird ein Reichsrat gebildet.

Art. 61. Im Reichsrat hat jedes Land mindestens eine Stimme. Bei den grösseren Ländern entfällt auf eine Million Einwohner eine Stimme. Ein Ueberschuss, der mindestens der Einwohnerzahl des kleinsten Landes gleichkommt, wird einer vollen Million gleichgerechnet. Kein Land darf durch mehr als zwei Fünftel aller Stimmen vertreten sein.

Deutschösterreich erhält nach seinem Anschluss an das Deutsche Reich das Recht der Teilnahme am Reichsrat mit der seiner Bevölkerung entsprechenden Stimmenzahl. Bis dahin haben die Vertreter Deutschösterreichs beratende Stimme.

Die Stimmenzahl wird durch den Reichsrat nach jeder allgemeinen Volkszählung neu festgesetzt.

Art. 62. In den Ausschüssen, die der Reichsrat aus seiner Mitte bildet, führt kein Land mehr als eine Stimme.

Art. 63. Die Länder werden im Reichsrat durch Mitglieder ihrer Regierungen vertreten. Jedoch wird die Hälfte der preussischen Stimmen nach Massgabe eines Landesgesetzes von den preussischen Provinzialverwaltungen bestellt.

Die Länder sind berechtigt, so viele Vertreter in den Reichsrat zu entsenden, wie sie Stimmen führen.

Art. 64. Die Reichsregierung muss den Reichsrat auf Verlangen von einem Drittel seiner Mitglieder einberufen.

Art. 65. Den Vorsitz im Reichsrat und in seinen Ausschüssen führt ein Mitglied der Reichsregierung. Die Mitglieder der Reichsregierung haben das Recht und auf Verlangen die Pflicht, an den Verhandlungen des Reichsrats und seiner Ausschüsse teilzunehmen. Sie müssen während der Beratung auf Verlangen jederzeit gehört werden.

Art. 66. Die Reichsregierung sowie jedes Mitglied des Reichsrats sind befugt, im Reichsrat Anträge zu stellen.

Der Reichsrat regelt seinen Geschäftsgang durch eine Geschäftsordnung.

Die Vollsitzungen des Reichsrats sind öffentlich. Nach Massgabe der Geschäftsordnung kann die Öffentlichkeit für einzelne Beratungsgegenstände ausgeschlossen werden.

Bei der Abstimmung entscheidet die einfache Mehrheit der Abstimmenden.

Art. 67. Der Reichsrat ist von den Reichsministerien über die Führung der Reichsgeschäfte auf dem Laufenden zu halten. Zu Beratungen über wichtige Gegenstände sollen von den Reichsministerien die zuständigen Ausschüsse des Reichsrats zugezogen werden.

Fünfter Abschnitt.

Die Reichsgesetzgebung.

Art. 69. Die Einbringung von Gesetzesvorlagen der Reichsregierung bedarf der Zustimmung des Reichsrats. Kommt eine Uebereinstimmung zwischen der Reichsregierung und dem Reichsrat nicht zustande, so kann die Reichsregierung die Vorlage gleichwohl einbringen, hat aber hierbei die abweichende Auffassung des Reichsrats darzulegen.

Beschliesst der Reichsrat eine Gesetzesvorlage, welcher die Reichsregierung nicht zustimmt, so hat diese die Vorlage unter Darlegung ihres Standpunktes beim Reichstag einzubringen.

Zweiter Hauptteil.

Grundrechte und Grundpflichten der Deutschen.

Erster Abschnitt.

Die Einzelperson.

Art. 113. Die fremdsprachigen Volksteile des Reichs dürfen durch die Gesetzgebung und Verwaltung nicht in ihrer freien, volkstümlichen Entwicklung, besonders nicht im Gebrauch ihrer Muttersprache beim Unterricht, sowie bei der inneren Verwaltung und der Rechtspflege beeinträchtigt werden.

Zweiter Abschnitt.

Das Gemeinschaftsleben.

Art. 127. Gemeinden und Gemeindeverbände haben das Recht der Selbstverwaltung innerhalb der Schranken der Gesetze.

Vierter Abschnitt.

Bildung und Schule.

Art. 149. Der Religionsunterricht ist ordentliches Lehrfach der Schulen mit Ausnahme der bekenntnisfreien (weltlichen) Schulen. Seine Erteilung wird im Rahmen der Schulgesetzgebung geregelt. Der Religionsunterricht wird in Uebereinstimmung mit den Grundsätzen der betreffenden Religionsgesellschaft unbeschadet des Aufsichtsrechts des Staates erteilt.

Die Erteilung religiösen Unterrichts und die Vornahme kirchlicher Verrichtungen bleibt der Willenserklärung der Lehrer, die Teilnahme an religiösen Unterrichtsfächern und an kirchlichen Feiern und Handlungen

der Willenserklärung desjenigen überlassen, der über die religiöse Erziehung des Kindes zu bestimmen hat.

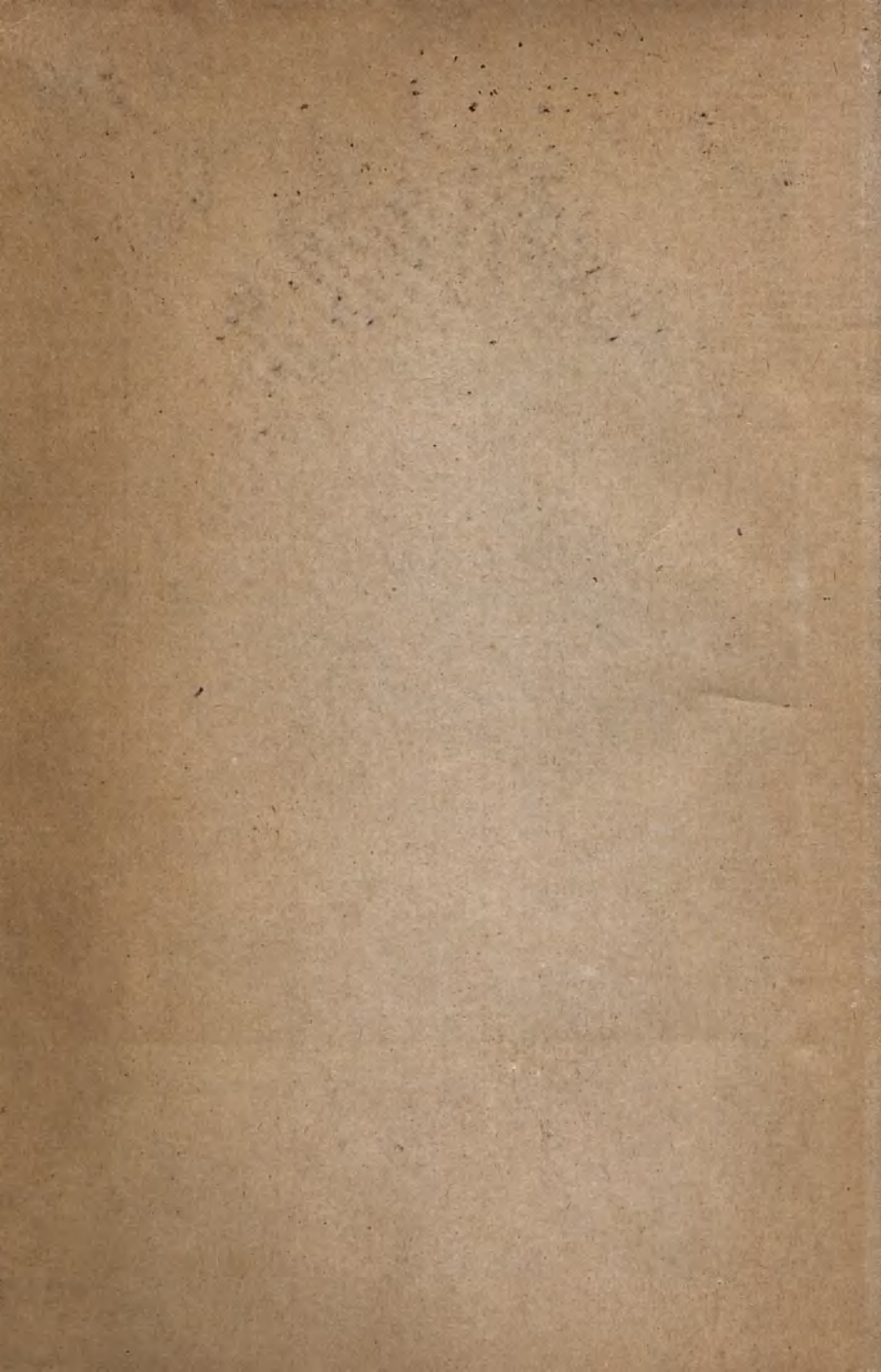
Die theologischen Fakultäten an den Hochschulen bleiben erhalten.

POLSKO - NIEMIECKA KONWENCJA GÓRNOŚLĄSKA.

zawarta w Genewie dnia 15 maja 1922 r.

§ 4 artykułu 1.

Przepisy ustaw polskich, stanowiące, że ustawy te zyskują moc na Górnym Śląsku polskim od chwili zmiany suwerenności, pozostaną bez skutku o tyle i tak długo, o ile i jak długo przepisy te odnoszą się lub odnosić się będą do postanowień, których wejście w życie byłoby przeciwne postanowieniom niniejszej Konwencji.

Biblioteka Śląska w Katowicach

Id: 0030000740238

I 3636

Pracownia Śląska